

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

27 Kasım 2012 Salı

ADALET KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

27 Kasım 2012 Salı

---0---

K O N U

Sayfa

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (Devam)

1:58

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:44
Geneli Üzerinde Görüşmeler	1:58
Celal ADAN (İstanbul)	1, 9, 10, 14, 29:30
Dilek AKAGÜN YILMAZ (Uşak)	1, 3, 7:8, 9, 16, 17, 18, 20:23, 35, 38, 42
Recep ÖZEL (Isparta)	2, 9, 12, 16, 17:18, 19:20, 21, 30
Turgut DİBEK (Kırklareli)	2, 8, 9:10, 10, 11, 18, 19, 24:26, 38
İsa GÖK (Mersin)	2, 13:14, 15:16, 17, 19, 20, 26, 37, 44
Murat BAŞESGİOĞLU (İstanbul)	3:4, 8, 9, 16, 30, 33
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı) (Hatay)	4:7, 23, 38, 41
Sinan OĞAN (İğdır)	8
Oktay ÖZTÜRK (Erzurum)	8, 9, 10, 11, 12, 13, 19:20, 36:37
Binnaz TOPRAK (İstanbul)	8, 24
Bülent TURAN (İstanbul)	10, 17, 18, 19
Mehmet ERDOĞAN (Muğla)	10, 12, 18
Ali İhsan KÖKTÜRK (Zonguldak)	11, 42:43
Bedii Süheyl BATUM (Eskişehir)	12, 14:15, 16, 26:29
Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)	12, 17, 37
Bülent TEZCAN (Aydın)	15, 40
Ali Rıza ÖZTÜRK (Mersin)	16

İlknur İNCEÖZ	(Aksaray)	18
Fatma Nur SERTER	(İstanbul)	19
Hakan ÇAVUŞOĞLU	(Bursa)	24
Murat BOZLAK	(Adana)	26
Yusuf HALAÇOĞLU	(Kayseri)	30, 37, 38:40, 44
Faruk BAL	(Konya)	30:33
Oktay VURAL	(İzmir)	33, 35:36
Emine Ülker TARHAN	(Ankara)	33:35
Hasan Hüseyin TÜRKOĞLU	(Osmaniye)	38
Aytun ÇIRAY	(İzmir)	40:42

İKİNCİ OTURUM 45:58

Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ		45:46
Celal ADAN	(İstanbul)	46
Ömer Süha ALDAN	(Muğla)	46:48
Kemalettin EREL (Yargıtay Ceza Genel Kurulu Tetkik Hâkimi)		48:51
Oktay ÖZTÜRK	(Erzurum)	49, 52
Enver ERDEM	(Elâzığ)	50
Özcan ÇİNE (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		51
Murat BAŞESGİOĞLU	(İstanbul)	51:53
Yusuf HALAÇOĞLU	(Kayseri)	52
Mehmet ERDOĞAN	(Muğla)	52
Turgut DİBEK	(Kırklareli)	53
Dilek AKAGÜN YILMAZ	(Uşak)	53, 54, 56
Sinan OĞAN	(İğdır)	54:55
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)	(Hatay)	54, 55, 56
Bedii Süheyl BATUMU	(Eskişehir)	55, 56
Ali İhsan KÖKTÜRK	(Zonguldak)	55
Hasan Hüseyin TÜRKOĞLU	(Osmaniye)	55
Bülent TEZCAN	(Aydın)	56:57
Mahmut TANAL	(İstanbul)	56
Anayasa'ya aykırılığa ilişkin önergeler		57
Gerekçeler		57
Bülent TEZCAN	(Aydın)	58
Murat BAŞESGİOĞLU	(İstanbul)	58
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)	(Hatay)	58

Açılma Saati: 15.35

Kapanma Saati: 21.55

27 Kasım 2012 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.35

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Harun TÜFEKÇİ (Konya)

0

BAŞKAN – Adalet Komisyonumuzun seçkin üyeleri, değerli grup başkan vekilleri, değerli milletvekilleri, değerli hocalarım, yürütme organının değerli temsilcileri, Bakanımız dâhil; hepinizi saygıyla selamlayarak, müzakeremizin verimli geçmesini dileyerek toplantı yeter sayısında, bu sayının varlığında gözle görülebilir bir netlik durumu söz konusu olduğu için toplantıyı açıyorum ve sanıyorum bir talep var; arkadaşımızı dinleyelim, ondan sonra kendi müzakere sürecimize geçelim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, parlamento hukukunun teamüllere yansımış yazılı olmayan bir kuralını sizlerle paylaşmak istiyorum. Eğer Komisyonumuzun çalışma usulüne ilişkin bir istemse Komisyonumuzun usul ontolojisini ilgilendirdiği için, usuli varlığı ilgilendirdiği için usuli özerklik gereği o konudaki talebi muhalefetimizin çok değerli Komisyon üyelerinden birisinden istirham ediyorum.

Evet, buyurun.

CELAL ADAN (İstanbul) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün görüşeceğimiz konu, milletimizi yakinen ilgilendiren bir konu. O sebeple, toplumumuzun değişik kesimleriyle tartışılıp bugüne gelmemiz gerekirken hazırlanmış, geçen hafta herhangi bir gerginliğe sebebiyet vermemek için alt komisyona gönderilmiş, bugün de buraya getirilmiş olan konu, Türk milletinin geleceğini ilgilendiren bir konudur. Milletimizin buna şahit olması bakımından televizyonların da içeride olmasını faydalı buluyorum, takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Tamam, teşekkürler.

Bu konuda başka bir talep mi var?

Buyurun Dilek Hanım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; biz de bu tasarının çok önemli bir tasarısı olduğunu... Üniter yapıyla ilgili vereceğimiz tarihî bir karar var burada. Bütün vatandaşlarımızın burada olup bitenleri görmesi gerekiyor, yani burada kim ne diyor, nasıl bir savunma içerisinde ve hatta şöyle bir algı yaratılmaya çalışılıyor: Sanki mahkemelerimizde Türkçe bilmeyen insanlar savunmalarını yapamıyormuş gibi. Hepimiz biliyoruz ki bu gerçek değil. Gerçekten yeterince Türkçe bilmiyorsa, meramını anlatacak şekilde... O kişilere, sanıklara, mağdurlara ya da hatta tanıklara tercüman tayin edilebiliyor ve tercüman kanalıyla dinlenebiliyor. Yani şimdi burada getirilmek istenen aslında politik bir taleptir, siyasi bir taleptir. Yani ülkemizin üniter yapısını ortadan kaldırmaya yol açabilecek bir taleptir. Bu nedenle de, yani yargıda başlangıçta çift dilliliği getirecek, ardından da AKP'nin hazırlıklarını yapmış olduğu kamuda, ardından eğitimde çift dilliliği getirecek ve dolayısıyla da bu ülkenin bölünmesine yol açabilecek bir tasarısı burada görüşüyoruz. Onun için çok tarihî bir öneme sahip. Bu tarihî durumun da bütün vatandaşlarımız tarafından izlenme hakkı vardır. Nasıl bu ülkenin kuruluşunda tüm vatandaşlar canıyla kaniyle uğraştılar, bu Kurtuluş Savaşı'nı birlikte verdiler ve Kurtuluş Savaşı'nın sonucunda bu cumhuriyeti ve gazi Meclisini kurdularsa bugün de buna aykırı yapılan işlemleri, Anayasa'ya aykırı yapılan işlemleri ve bu ülkenin geleceğine yönelik yapılan işlemleri duymaya, görmeye, bilmeye hakları vardır Sayın Başkanım. O nedenle de televizyonların mutlaka biz burada bulunması gerektiğini düşünüyoruz.

Tabii, Komisyonun bu konuda takdirlerine sunuyoruz biz de.

Çok teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, bu konuda Komisyon üyelerimizden herhangi bir talep var mı?

RECEP ÖZEL (Isparta) – Ben bir görüşümü söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Bu talebe karşı... Müzakereye açmadım, yani müzakereye açmıyorum. Evvela, arkadaşlarımla parlamento hukukunun bir geleneğini paylaşacağım ama “Bunu Komisyonunda yeniden tartışalım.” deniyorsa onu tartışırız; ondan sonra... Bizim çalışma usullerimiz belli.

Değerli arkadaşlar, parlamento hukuku aslında yazılı hukuk değil, yazılı olmayan hukuktur. 1996'nın Aralık ayından beri aşağı yukarı, bu hukukun yazılı olanı dâhil, hem kurulmasında hem uygulanmasında hem gelenek hukukunun tespitinde büyük gayretlerimiz oldu Süheyl Hocam. Şimdi, bu, televizyonlu komisyon çalışması çok şiddetli tartışmalara, yoğun isteklere konu oldu. Başkanı Atilla Sav olan Anayasa Komisyonunda -biz Genel Kurulun da bilgisine sunarak- şöyle bir ilke geliştirdik: Anayasa Komisyonu, İç Tüzük'ün “Gereğe” bölümünde parlamento hukukunun danışma organı olarak belirtilir -bunu İsa Kardeşimiz de bir çalışma vesilesiyle... Bir raporunu okudum, orada da şey yapıyor- ve biz o dönemde “Parlamento Usul İçtihatları” diye bir içtihatlar geliştirdik, zannediyorum yedi veya sekiz içtihat çıktı. Bu içtihatlardan biri -Anayasa Komisyonumuzun oy birliğine yakın çıkan içtihatlarından- yasama çalışmalarının komisyon aşamasının aleni olduğu, yani basına açık olduğu kesin ama görüntülü müzakerelerde verimin değil, mesajın öne geçtiği algısı da kesin. Zaten Genel Kurulda bu açıkça görüşülecek; yazılı basın aykırı paradoksları, çelişkileri, söylemleri, nükteleri, sataşmaları aktaracak. Parlamento hukukumuzun bu anlamda, yazılı olmayan, rasyonel temelli olan bir teamülü var. Efendim, bu teamül, şahsen Komisyon Başkanı olarak beni de bağlar ama bugün verimli bir müzakere yapalım istiyorum. Her bir arkadaşına makullük sınırlarında, hatta aşırılığa varan, sınırları da sınırlamayan geniş bir müzakere fırsatı tanımaya çalışacağım. Basın da var.

Eğer izin verirsiniz, Parlamentomuzun uygulamalarıyla ve Anayasa Komisyonumuzda döneminde tartışılan -İç Tüzük'ün, sanıyorum, 20 veya 22'nci maddesinin gerekçesidir, 1973 İç Tüzük'ü hâlen meri- o yolla elde edilen hukukumuza saygı olarak çalışmamızı başlatırım veya isterseniz bunu müzakere ederim, 26'ncı maddeye göre oylarım, yani yapacağım başka bir şey yok.

Ne buyurursunuz arkadaşlar? Müzakereye açmayayım diyorum, izin verirsiniz.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Bir iki cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Bir cümle, buyurun.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Başkanım, “teamüller” dediniz ama geçen dönem biz yine sizin Başkanlığınızda, Plan ve Bütçe Komisyonunda, 301'le ilgili değişikliği görüşürken sanıyorum, televizyonları içeriye almıştık, yani öyle bir uygulamamız oldu, geçen 23'üncü Dönem'de yapmıştık.

Bir de şöyle bir olay var. “Mediste” diyorsunuz da az önce, “Genel Kurulda görüşeceğiz.” Ne zaman görüşeceğiz? Saat 15.00-19.00 arası TV yayını var, onun dışında o yayınları da kestiniz, kesildi daha doğrusu. Yani orada da, vatandaş bu konuşmaları Genel Kurulda da izleyemeyecek. Bence bunu gözden kaçırmamak gerekir. Ben geçenlerde baktım, İnternet üzerinden Medis TV'yi izleyen sayı binlerle, 35 bin-40 bin civarı. 75 milyonluk ülkede insanlar izleyemiyor. Az önce arkadaşlarımız da söyledi, tekrara girmeyelim. Yani bu kadar önemli bir konu, Türkiye'yi ilgilendiriyor, gündür konuşuluyor; gerçeği nedir bu olayın? Gerçekten konu anlatıldığı gibi mi yoksa bir efsaneyle mi karşı karşıyayız, yani burada bambaşka bir şey mi var, vatandaşın görmesi lazım. Örneği de vardı, onu hatırlatmak istedim.

BAŞKAN – Arz edeyim.

Değerli arkadaşlar, bütün genel kuralın olduğu gibi, teamüllerin de konjonktürün harareti içerisinde aykırı uygulamalara muhatap olması söz konusu. Turgut Kardeşimin atıf yaptığı çalışma müzakere öncesi gerilimin şiddete dönüştüğü, polisin Komisyonumuza geldiği ve partilerin mutabakatı yoluyla, ondan sonra çekildiler, ayrıldılar, gittiler. Ben şahsen şu olayda pozitif, mesajdan çok içeriğe ve verime yönelik bir müzakerenin yapılmasını hedeflediğim için -bugün olur, yarın olur, öbür gün olur- bu, basına açık, görüntüye kapalı müzakerenin daha faydalı olacağını düşünüyorum. Aksi takdirde 26'ya göre oylama yaparım ama biz bunları şey yapmayalım, izin verin komisyon hukukuna taalluk eden yerleşik teamül gereği üye arkadaşlarımızdan anlayış bekleyerek müzakereyi başlatıyorum.

Teşekkürler arkadaşlar, sağ olun.

İSA GÖK (Mersin) – Sayın Başkan, ama şartı siz koydunuz zaten “Konjonktürel gerginlik olursa ben hemen içeri alırım.” dediniz, şart koydunuz orada.

BAŞKAN – Bu İsa gibi şârih, kondansatör, tam felaket... Roma şârihleri gibi, bir cümle söyleyin seksen tane hüküm çıkarır.

İSA GÖK (Mersin) – O şartı yaratalım o zaman.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, ben yöntemi yine sizlerle paylaşayım.

Bir: Bu sadece tasarı değil, yedi tane teklif var. Tasarı sahibine söz vereceğim. Teklif sahiplerine bu tasarıyla ilgili değil, kendi tekliflerini izah etme... Arkadaşlarım buradalar mı bilemiyorum, Bakandan sonra sorgulayacağım, onlara söz vereceğim. Ondan sonra geneli üzerine müzakere; bugün biter, yarın biter, öbür gün biter benim için sorun değil, önemli olan gerçekten geniş bir müzakere. Ondan sonra, maddelere geçişten sonra da Alt Komisyon Başkanı Recep Bey'e söz vereceğim ben ama alt komisyonu eleştirmek anlamında demiyorum, daha geniş, yaygın bir çalışma olabilirdi. Belki arkadaşlar da ifade edecekler, çok faydalı rapor hazırladınız, teşekkür ediyorum; muhalefet şerhlerinden sabahleyin okudum, çok yararlandım ama Dilek Hanım, muhalefet şerhinizi eleştireceğim, yani siyasal anlamda değil, derinlik anlamında eleştireceğim. Bu konuda en büyük örneği veren Ahmet Vefik Paşa'ya bakmamışsınız, bir de 1929 metnine bakmamışsınız muhalefet şerhinde.

Sevgili Bakanım, buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Efendim, pardon...

Müzakerelere başlamadan önce, Anayasa'ya aykırılık iddiamız vardı.

BAŞKAN – Yok, yok değil, maddede o.

Şimdi, onu da arz edeyim, Dilek Hanım'ı tatmin edeyim.

Şimdi, Anayasa'ya aykırılık bir maddeye taalluk ettiği için bu tasarı hem milletvekillerinin tekliflerinden hem aykırı olduğu belirtilen maddenin dışında kalan tasarı tekliflerinden, yani "kümülatif teklif" diyoruz, "tasarı" diyoruz, bir metin olduğu için maddelere geçişte, 1'inci maddeye geçtiğimiz zaman yüksek önergenizi İç Tüzük'ümüzün 38'inci, Anayasa'mızın 11'inci -3'üncü maddesi değil-maddesi gereği işleme koyacağım.

Buyurun Bakanım.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Bir söz talebim vardı ama Sayın Başkanım.

Müzakereye başlamadan önce konuşmamız gereken bir konu var. Onun için özür dilerim, Sayın Bakana söz verdiniz ama şimdi söylersem daha...

BAŞKAN – Usul mü?

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Usulle ilgili.

BAŞKAN – Evet, buyurun Murat Bey.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar, değerli katılımcılar; bugün gerçekten tarihî bir oturum yapıyor Adalet Komisyonumuz. Bu sebeple de hepimizin bu tarihsel sorumluluk içerisinde hareket etmesi ve ileriki süreçte de bu doğrultuda hareket edeceğine ben yürekten inanıyorum. Onun için de, yani televizyon, görsel olarak almış almamış önemli değil. Önemli olan, bizim burada, yani Adalet Komisyonu ve Bakanlık olarak birbirimizi anlamamız ve meseleyi tam ve tarafsız bir şekilde tespit etmemiz, önemli olan bu. Yoksa, iktidar partisi mensubu arkadaşların bizi oy anlamında ikna etmesi, bizim onları oy anlamında ikna etmemiz mümkün değil. Keşke demokrasimiz ileri safhaya varsa da parti taassubu, mensubiyeti olmadan, bağımsız, vicdanından gelen şekilde, gerek Komisyonda gerekse Genel Kurulda, oylar kullanılabilse. İnşallah, bizden sonra bu sıralara gelecek genç nesil parti içi demokrasiyi bu şekilde ileri bir noktaya getirir, bunu temenni etmekten başka çaremiz yok.

İki noktada itirazımız var bizim Sayın Başkanım. Bir: Anayasa'ya aykırılık ve bu aykırılığın Anayasa'mızın değiştirilmesinin teklif edilmesi dahi mümkün olmayan 3'üncü maddesine ilişkin bir değişikliği içeriyor. Yani bizim kanaatimize göre ana dilde savunma talebi ne savunma hakkı ne adil yargılanma hakkı kapsamında mütalaa edilemez, zaten edilmemiş. Bunu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmesi, bütün uluslararası platformlarda bu husus savunma kapsamı içerisinde ve adil yargılanma çerçevesi içerisinde mütalaa edilmemiş ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Türkiye'ye bu konuda hiçbir ihlal kararı vermemiş, Birleşmiş Milletler Komitesi de dâhil. Bu, artık bizim, hepimizin üzerinde konsensüs sağlayacağımız, uzlaşma sağlayacağımız bir gerçek. Ana dilde savunma talebi ne savunmayla ne de diğer hususlarla ilgili bir husus değil, siyasi içerikli bir taleptir ve Anayasa'mızın değiştirilmez maddesi Türkçenin resmî dilimiz olduğunu ve bu maddenin değiştirilemeyeceğini de ifade etmiştir. O zaman, bu tasarı bir anayasa değişikliği mesabesinde, anayasa değişikliği teklifidir. Öyleyse, Komisyonumuzun bu aşamada yetkisi yoktur. Anayasa değişikliklerinin nasıl görüşüleceği Anayasa'mızda ve Meclis yasama prosedüründe bellidir. Dolayısıyla, bir: Komisyonunuzun bu anlamda yetkisi yoktur Sevgili Başkanım, dolayısıyla, görüşmeleri burada kesmemiz gerekir. Bunu hadi geçtik diyelim, neticede oylayacaksınız, bunu geçtik diyelim.

İki: Anayasa'ya aykırılık konusu. Anayasa'ya aykırılık konusu da İç Tüzük'ümüze göre, hadi Anayasa Komisyonuna göndermeyin ama bizim burada gözetmemiz, bakmamız lazım, baktığımız zaman da maddelerine geçmeden bu saydığım gerekçelerle tasarımı reddetmemiz gerekir. Yani ilk önce talebimiz bu usuli hususlar konusunda Komisyonumuzun görüşme açması ve sonradan, elbette içerikle ilgili hepimiz görüşlerimizi arz ederiz ama öncelikle, talebimiz... Bir: Komisyonumuzun hiçbir yetkisinin olmadığıdır; bu, anayasa değişikliği teklif tasarısıdır, değişikliği önerisidir, bu lazıme yerine getirilmemiştir. İkincisi: Anayasa'ya tamamen aykırıdır, o anlamıyla da reddedilmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, aslında bizim İç Tüzük'ümüzün 35'inci maddesi total bir madde. Bu gibi ana konuları, birbirlerine aykırı bileşik tekliflerin veya bileşik tasarrufların parçalanarak... Mesela, 1'inci madde ayrı bir tasarı, teklifse teklif olur; diğerleri bütünlük, 35'inci madde buna izin vermiyor. Ben mesela, bir milletvekili olarak bu alanda böyle kümülatif bir teklif verseydim 1'inci maddeyi ayrı bir teklifte, öbür maddeyi farklı bir teklifte...

Şimdi, bir kanun değişikliğinin veya bir kanun teklifinin Anayasa değişikliği olarak yorumlanabilmesi anayasaya aykırılık paradigmasını ortadan kaldırır. 148'inci maddeye göre yasaların -11'inci madde, 148'e göre- Anayasa'ya aykırılığını denetleme organları var. Birincisi: "Erga omnes; herkes bağılıyız." ifade buyurduğunuz gibi. İkincisi: Siyasal denetim var; Anayasa Komisyonunun, Meclis Başkanının, kurumsal komisyonun -38'e göre- Anayasa'ya aykırılığı denetlemesi var.

Şimdi, bizim isabet noktamız, işte, Anayasa'nın 3'üncü maddesine aykırı; 4'üncü maddesine aykırı; 11, bağlayıcılığa aykırı; dediğimiz madde hangisiyse oraya geldiğimiz zaman en geniş şekilde -hatta bilim adamlarını, uzmanlarını da getirerek- onu değerlendiririz. Yani işin egemenlik boyutu, işin resmî dil boyutu, her şeyi değerlendiririz en geniş şekilde.

Ben sözünü Değerli Bakanımaya veriyorum, buyurun efendim.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığımızca hazırlanan ve kanunlaşması amacıyla 22 Ekim 2012 tarihinde Başbakanlığa sevk edilen Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun tasarımız 12 Kasım 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmiş ve Başkanlığın tensibiyle huzurlarınıza gelmiştir. Tasarı 20 Kasım 2012 tarihinde yapılan Komisyon toplantısında alt komisyona havale edilmiş ve kısa sürede yapılan çalışma sonucu üst komisyonun çalışmalarına esas olmak üzere birtakım değişikliklerle huzurlarınıza gelmiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bildiğiniz üzere, yargılama dilini anlayamayan veya konuşamayanların tercüman yardımıyla yararlandırılmaları hususu adil yargılanma hakkının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde de bu hak ifade edilmiştir. Ceza Muhakemesi Yasamızın 202'nci maddesinde yer alan mevcut düzenlemeye göre, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmeyen sanık veya mağdura tercüman atanabilmekte, duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar tercüme edilmektedir. Bu hakkı daha geniş teminatlara bağlayan ülkeler bulunduğu gibi, mevcut uygulamamıza benzer biçimde kapsamını daha dar ve sınırlı tutan uygulamalar da mevcuttur. Örneğin, mevcut düzenlememizde, tercüman atanabilmesi için "meramını anlatabilme" kriteri aranırken Yasamızda; Amerikan ceza muhakemesi sürecinde bu ölçü "Usul işlemlerini takip edebilecek düzeyde yargılama diline hâkimiyet" kriteri şeklinde düzenlenmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarıyla ortaya koyduğu ölçü, uyulması zorunlu asgari standartlar olup bu standartların geliştirilmesi ve üzerine çıkılmasında hiçbir engel bulunmamaktadır. Tasarıyla Ceza Muhakemesi Yasası'nın 202'nci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle sanığın sözlü savunmasını kendisini daha iyi ifade edebileceğini belirttiği başka bir dilde yapabilmesine imkân sağlaması amaçlanmıştır. Bu düzenlemenin yargılama dilini değiştirmede, tercüman hakkı konusundaki mevcut standartlarımızı geliştiren ve savunma hakkını güçlendiren bir adım olduğunun altını önemle vurgulamak istiyorum.

Yargılama dilini anlayabilmesine rağmen sanığa kendisini daha iyi ifade edebileceği bir dilde savunma yapabilme imkânı tanınması farklı ülkelerde uygulama örnekleri bulunan bir durumdur. Tasarıyla, ceza muhakemesi sürecine özgü olarak, sanığın meramını anlatabilecek ölçüde yargılama dilini bilmesine rağmen kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde savunma yapabilmesi sağlanmaktadır. Ancak bu hakkın yargılamanın sürüncemede bırakılması amacına yönelik olarak kötüye kullanılması hâlinde mahkeme sanığı bu imkândan yararlandırmayacaktır. Sanık bu imkândan iddianamenin okunması ve esas hakkındaki mütalaanın verilmesi üzerine yapacağı sözlü savunmasında yararlanabilecektir. Bu durumda sanık, bulunduğu yer il adli

yargı adalet komisyonunca belirlenen listede yer alan kişiler arasından kendisi tercüman seçebilecektir. Listeler oluşturuluncaya kadar sanık kendi getireceği tercüman aracılığıyla sözlü savunmasını yapabilecektir ki bu geçici bir durumdur. Sanığın bu şekilde seçtiği tercümanın giderleri devlet tarafından karşılanmayacaktır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; tasarıyla tercüman atanmasında getirilen diğer bir yenilik şudur: 202'nci maddeye eklenen hükümle tercümanların atanmasının usul ve esasları belirlenmektedir. Bugüne değin bu konuyu düzenleyen maalesef bir hüküm yok idi. 202'nci maddenin uygulamasında hâkimlerimiz ve soruşturma aşamasında savcılarımız adliyede bulabildikleri mübaşir, görevli, zabıt kâtihi ne varsa, en yakınlarında ulaşabildikleri kişiler aracılığıyla bu hizmeti sunmaya çalışmışlardır. Bu maddenin düzenlenmesinde bu eksik, yetersiz uygulamayı da düzenleyecek hükümler ilave edilmiştir alt komisyonda. Buna göre, cumhuriyet savcıları veya hâkimler tercüman gerekli olduğunda -ki bu 202'nci maddenin birinci fıkrası için de geçerli bir düzenleme- başka bir ifadeyle, meramını anlatacak derecede Türkçe bilmeyen bir sanık veya mağdurla karşılaştıklarında il adli yargı adalet komisyonlarının her yıl düzenlenen listede yer alan kişiler arasından tercüman seçeceklerdir. Yargılama makamları yalnız buldukları il bakımından yapılmış listelerden değil, diğer illerde oluşturulmuş listelerden de ihtiyaç hâlinde tercüman seçebileceklerdir. Bu şekilde seçilen tercümanların gideri yargılama giderlerinden sayılacaktır. Tercüman listelerinin oluşturulmasına ilişkin usul ve esaslar bir ay içinde Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek ve listeler bu hükümlere göre oluşturulacaktır, alt komisyonda ilave edilen fıkralara göre.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ceza politikalarımız zaman zaman yan etkileri de gözlenebilen kuvvetli birer ilaç olarak da değerlendirilir. Sadece caydırıcılık fonksiyonunda odaklı bir cezalandırma politikasının, risk altında bulunan başta çocuk ve gençler olmak üzere suç işleme döngüsünü kırmaya yetmeyeceği bilinen bir gerçektir. Bu gerçeğe bağlı olarak infaz hukukunun suç işleyenlere yönelen özel yaklaşımı son yıllarda önleme ve yeniden topluma kazandırma programlarını destekleme noktasına gelmiştir. Bilindiği üzere, çağdaş ceza infaz sisteminin temel amacı hükümlünün sosyalleşmesini teşvik etmek, yeniden suç işlemesini engelleyici tedbirleri uygulamak, kanunlara ve toplumsal kurallara saygılı olmayı sağlamak, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmak ve bireyi ve toplumu suça karşı korumaktır. Cezaevinde uzun süre kalan hükümlüler çoğunlukla işinden, ailesinden ve sosyal çevresinden uzaklaşmaktadır. Bu nedenle, hükümlülere cezaevindeyken ve tahliye sonrasında yardım ve destekte bulunulması büyük önem taşımaktadır. Hükümlülerin ruh ve beden sağlığını koruyucu ve geliştirici programları uygulamak bu kişilerin sosyal hayata uyum sağlamalarına ve toplum hayatına geri dönmelerine önemli derecede yardımcı olmaktadır. Bu süreçte hükümlülerle birlikte kamu görevlilerinin, toplumun ve ailenin katkı vermesi, bu amaca yönelik yöntem ve araçların geliştirilmesi de gerekmektedir. Diğer yandan, çocuk haklarının korunması amacıyla hazırlanan ve ülkemiz tarafından da kabul edilen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde çocuğun anne ve babasıyla düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve doğrudan görüşme hakkına saygı gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir. 5982 sayılı Yasa'yla Anayasa'mızın 10'uncu maddesine eklenen hükümde çocuklar için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği, yine Anayasa'mızın 41'inci maddesine eklenen hükümde ise her çocuğun ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahip olduğu belirlenmiştir. Öte yandan, Anayasa'mızın 41'inci maddesinde belirtildiği gibi, Türk toplumunun temelini aile oluşturmaktadır. Devletimiz ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunmasını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve örgütleri kurmakla görevlendirilmiştir. Belirtilen amaç ve hükümler doğrultusunda özellikle çocuk hükümlülerin aileleriyle belirli sürelerle görüşmesine imkân tanınması için düzenleme yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; aile ziyareti bu tasarıda düzenlenen bir başka düzenlemedir. Aile ziyareti, hükümlülerin eş ve çocuklarıyla veya yakınlarıyla cezaevi görevlisinin yakın nezareti olmadan vakit geçirmelerine izin veren özel bir ziyaret şekli olarak tanımlanmaktadır. Bu uygulama ile mahkûmların yalnızlık duygusunun azaltılması, ailenin bütünlüğünün sağlanması ve cinsel yoksunluğun meydana getirdiği ruhsal rahatsızlıkların önlenmesi amaçlanmaktadır. Böylece mahkûmun tahliye sonrasında topluma yeniden kazandırılması amaçlanmaktadır. Diğer yandan, cezaevleriyle ilgili uluslararası düzeydeki belgeler özel amaçlı ziyaretler konusunda açık bir hükme yer vermeyerek her ülkenin kendi şartları, kültürü ve cezaevlerinin fiziki koşulları gibi faktörlere göre düzenleme yapmasını ve kapsamını belirlemesini öngörmektedir. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi 2006 tarihli oturumunda bu tür özel ziyaretlerin tüm hükümlülere otomatik olarak tanınan bir hak olmayacağı, hükümlü tarafından kazanılan bir ayrıcalık veya ödül gibi görülmesi gerektiğine işaret etmiştir. Yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de sözleşmenin 8'inci maddesinde yer alan düzenlemenin hükümlülere ait ziyaret hakkı tanınmasını zorunlu kılacak bir düzenleme olarak yorumlanamayacağını belirterek bunu ayrıcalık olarak değerlendirmektedir. Mukayeseli hukukta Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde, Kanada, Brezilya, İspanya,

Fransa, Almanya, Finlandiya, Danimarka, Hollanda, Estonya, Rusya, İsrail, Suudi Arabistan, Meksika, Arjantin, Filipinler, Hindistan ve Pakistan gibi ülkeler ile Azerbaycan' da aile görüşmesi uygulamaları yapılmaktadır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, tasarıyla İnfaz Kanunu'nun 51'inci maddesinde yapılan değişiklikle infaz hukukumuzda ödül olarak kabul edilen yeni bir sistem getirilmekte ve hükümlülerin eşleriyle görüşmesine imkân sağlanması da bu madde içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılan düzenlemeye göre kapalı cezaevlerinde bulunan resmî evli hükümlüler eşleriyle görüşebileceklerdir. Evlilik bakımından herhangi bir süre sınırlaması bulunmadığı gibi, suç türü bakımından da herhangi bir sınırlama getirilmemektedir. Görüşmeler en geç üç ayda bir yapılacaktır, cezaevi imkânları ölçüsünde üç saatten yirmi dört saate kadar görüşmeye müsaade edilebilecektir. Bugün itibarıyla, kapalı kurumlardaki hükümlü ve tutuklularımızdan 38.153' ü evlidir; bunların 36.749'u erkek, 1.404' ü ise kadındır. Diğer yandan, açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülere bu ödül verilmeyecektir çünkü bunlara, açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülere zaten yılda 3 kez yol süresi hariç üçer günlük izin verilebilmektedir, bu tasarıyla da bu izin hakkı 4'e çıkarılmaktadır. Bununla beraber, çocuk hükümlülerin de anne ve babalarıyla personelin yakın nezareti olmaksızın aile görüşmesi yapması ödül olarak düzenlenmiştir, görüşme en geç iki ayda bir yapılabilecektir. Yine, cezaevi imkânları ölçüsünde üç saatten yirmi dört saate kadar bu süre kullanılabilir. Hâlen Türkiye'de cezaevlerimizde 1.984 çocuk hükümlü ve tutuklu mevcuttur. Bu düzenlemelerin hazırlanacak yönetmeliğin yürürlüğe konulması ve fiziki koşulların hazırlanabilmesi bakımından yasanın yayımından itibaren iki ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Çocuk hükümlüler bakımından yapılan diğer bir iyileştirme de, kendi istekleriyle nakil olduklarında bugüne kadar nakil ücreti ödüyorlardı, bundan sonra, tasarımlarımız kabul edilirse çocuk hükümlüler kendi istekleriyle nakil olmaları hâlinde bu ücreti ödemeyeceklerdir.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin en büyük kaygısı cezaevinden sonra kendisini bekleyen zor yaşam koşullarıdır. Hükümlülerin herhangi bir tedbir alınmadan toplum içine bırakılması birçok zorluğu tek başına üstlenmesi anlamına gelmektedir. Bu nedenle, hükümlülerin toplum içine kontrol altında, planlı bir şekilde bırakılmaları ve dışarıda desteklenmeleri suçluların ıslahı ve topluma kazandırılması bakımından önem arz etmektedir. Denetimli serbestlik, şüpheli sanık ve hükümlüler hakkında mahkemelerce hapis cezası yerine verilen seçenek ceza ve tedbirlerin uygulanmasında ve bu kişilerin toplum içinde denetim, takip ve iyileştirilmelerini de kapsayan, topluma uyum sağlama çalışmalarının kolaylaştırılması ve yeniden suç işleme risklerinin azaltılması için kişiye göre belirlenmiş alternatif bir ceza ve infaz sistemidir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin tavsiye kararlarına uygun olarak cezanın bir kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edilmesinden hedeflenen asıl amaç, belirtildiği gibi, hükümlüleri topluma, iş ortamına ve ailesine yeniden katılmaya hazırlamak, yeniden suç işleme risklerini azaltmak, tahliye şartlarına uyumunu gerçekleştirmek, toplumsal kurallara uyma becerilerini geliştirmek ve toplumun hükümlüye olumsuz bakışını azaltmak olarak sıralayabiliriz. Belirtilen bu amaç ve hükümler doğrultusunda tasarı ile açık ceza infaz kurumlarında veya çocuk eğitim evlerinde bulunan ve koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilebilmesi imkânı getirilmektedir. Bilindiği gibi, bu düzenlemeden istifade edebilmek için altı aylık açık ceza infaz kurumunda kalma zorunluluğu var idi, bu düzenleme ile 2015 yılı sonuna kadar bu zorunluluk geçici olarak aranmayacaktır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; huzurunuzdaki tasarıda ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı aşamasında uygulamada ortaya çıkan bazı sorunların giderilmesi amacıyla birtakım değişikliklere de yer verilmiştir. Bunlardan bir tanesi, yakınlarının cenazesine katılması veya yakınlarının hastalığı nedeniyle hükümlü veya tutuklulara verilen mazeret izinlerinde hükümlü veya tutuklunun nerede kalacağı hususuna açıklık getirilmektedir. Bu düzenlemeye göre, hükümlü veya tutuklu öncelikle evinde, ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımlarının evinde ya da güvenlik yönünden başka bir yerde veya son olarak da gidilen yerde bulunan kapalı ceza infaz kurumunda kalabilecektir. Belirtilen bu yerlerden hangisinde kalacağına gidilen yerin valisi tarafından karar verilecektir. Söz konusu iznin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Adalet ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenecektir. İkinci bir düzenlememiz bu konuya ilişkin olarak: Ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremeyen hükümlünün cezasının infazı geri bırakılabilecektir. Mevcut düzenlemede, ceza infaz kurumunda mahkûmun hastalığı hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa ancak infaz ertelenebilmektedir. Tasarıyla getirmiş olduğumuz düzenlemeyle bu kritere ilave olarak ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyecek olanlar da infaz ertelemesinden yararlanabileceklerdir. Erteleme için cumhuriyet başsavcılığınca hükümlünün toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Bugün itibarıyla ceza infaz kurumlarımızda ağır bir hastalığı veya sakatlığı bulunan yaklaşık 300 hükümlü bulunmaktadır. Benzer bir düzenleme hükümlünün isteğiyle cezanın ertelenebilmesi kapsamına

ilişkin yapılan düzenlemedir. Şu anda mevcut yasamızda altı aylık erteleme süresi vardır, bu 1 kereye mahsus olmak üzere uzatılabilmekte ve toplam bir yıl infaz erteleme sağlanabilmektedir. Huzurunuzdaki tasarı ile bu erteleme bir yıl olabilmekte ve 1 kez uzatılarak toplamda iki yıla çıkartılması öngörülmektedir. Ertelene yapılabilmesi için infaza başlanmamış olması, hükümlünün çağrı üzerine gelmesi ve talep etmesi gerekmektedir. Bu hâllerde cumhuriyet başsavcılığınca erteleme kararı verilebilecektir. Ertelene süresi içinde hükümlü hakkında kamu davası açılması hâlinde ceza derhâl infaz edilmeye başlanacaktır. Tasarıda ana, baba, eş veya çocukların ölümü veya bu kişilerin sürekli hastalık veya malullükleri nedeniyle ailenin ticari faaliyetlerinin yürütülebilmesinin olanaksız hâle gelmesi durumunda hükümlülerin infazına ara verilebilmesine imkân tanıyan bir düzenlemeye de yer verilmiştir. Ertelene ve ara verme imkânından terör suçlarından mahkûm olanlar, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan mahkûm olanlar, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar, mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanmasına karar verilenler ile disiplin ve tazyik hapsine mahkûm olanlar faydalanamayacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; diğer bir düzenlemeye göre, kasten işlenen suçlarda üç yıl, taksirle işlenen suçlarda ise beş yıldan az hapis cezalarının infazı için doğrudan yakalama emri çıkarılmayacaktır. Diğer yandan, adli para cezasından çevrilen hapsin infazında hükümlüye doğrudan yakalama emri çıkarılmayacak, öncelikle çağrı kâğıdı gönderilecek, gelmediği takdirde yakalama emri çıkarılacaktır. Düzenlemeyle üçüncü yargı paketiyle yapılmış olan düzenlemelere uyum sağlanması, bu tasarıyla İnfaz Yasamızın 17'nci maddesinde yapılması öngörülen düzenlemelere dönük uyum hedeflenmiştir. İnfaz Yasamızda yapılan son bir değişiklik ise açık ceza infaz kurumuna ayrılan hükümlülerin kurum görevlisi olmaksızın açık ceza infaz kurumlarına sevklerinin sağlanabilmesine dairdir.

Sayın Başkan, değerli Komisyonumuzun çalışanları, milletvekillerimiz, basın mensupları; tasarinin, Komisyonunda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzun değerli üyelerinin katkılarıyla olgunlaşacağını düşünüyorum. Bunların dikkate alınması suretiyle infaz sistemimizin daha iyi bir şekilde düzenlenmesinin sağlanacağını umut ediyorum. Şu an itibarıyla yapacak olduğunuz katkılardan, vereceğiniz desteklerden dolayı peşinen teşekkür ediyor, tasarinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Değerli arkadaşlar, şimdi, İç Tüzük'ümüzün 30'uncu maddesi kapsamı ve 166'ncı maddesi sınırları içerisinde Komisyonumuza iştirak eden uzmanların, hâkimlerin, savcılarının, varsa değerli bilim adamlarının -çağırdım çünkü- isimlerini okutuyorum, sizlerle paylaşıyorum.

Atilla Öztürk, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü, Hâkim; Kemalettin Erel, Yargıtay Ceza Genel Kurulu Tetkik Hâkimi; Muharrem Zeki Özcan, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı; Coşkun Halitoğlu, Yargıtay Ceza Genel Kurulu Tetkik Hâkimi; Kenan Özdemir, Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı; Ekrem Bıyık, Ceza ve Tevfikevleri Genel Müdürü, Hâkim; Selami Candemir, Ceza ve Tevfikevleri Genel Müdür Yardımcısı; Mehmet Ökmen, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi; Doktor Yusuf Solmaz Balo, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdür Yardımcısı; Özcan Çine, Türkiye Barolar Birliği Baş Hukuk Müşaviri; Mustafa Onuk, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevfikevleri, Genel Müdür; Ali Rıza Töngür, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü, Hâkim; Ömer Faruk Aydın, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü, Hâkim; Yılmaz Erdem, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü, Daire Başkanı.

BAŞKAN – Şimdi...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan -pardon, sözünüzü kesiyorum ama- burada hiçbir bilim adamının ismini duyamadım ve kendilerini de göremedik. Alt komisyona gelen bilim adamlarımız dahi burada yok. Niye yok?

BAŞKAN – Evet, alt komisyona iştirak eden bilim adamları...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Neden gelmediler efendim?

BAŞKAN – Ben çağırdım Dilek Hanım, onu arz ederim. Kimse var mı bilim adamlarından?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Kimler çağrıldı efendim?

BAŞKAN – Aynen, orada çağırttığımız... O gün, müşterek...

Değerli arkadaşlar, devam edelim.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Özel bir neden mi var efendim?

BAŞKAN – Füsun Arsava, benim sınıf arkadaşım, milletlerarası hukuk şeyi. Kendisi Kıbrıs'ta olduğunu... Bana telefonla döndüler. İkincisi, Ozan Ergül, ben profesör olduğumu biliyorum, çok değerli bir bilim adamı. Teoman Ağabey'in, Teoman Ergül'ün oğludur, onu çağırdım. Bir de 2 cezacı, bizim devamlı hocalarımız yok mu... İzzet Özgenç'i çağırdım Dilek Hanım, bir de Cumhuriyet Bey'i çağırdım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Göremiyoruz. Komisyon öncesi varlarmış efendim. Demek ki katılmakta bir sakınca mı gördüler? Yani çünkü arkadaşlar görmüş. Size ilettikleri bir şey var mı?

BAŞKAN – Ben kendilerini hem telefonla aradım hem resmen çağırdım. Ben hâlbuki... Mesela, bugün, İzzet Hoca “Katılacağız.” dedi bana ama ben göremiyorum. Neyse... Süreç içerisinde gerekirse çağırırız Dilek Hanım yani yine telefon açar...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Çok önemli bir şey bu yani bilim adamlarının bu konudaki görüşleri çok önemli.

BAŞKAN – Aynen katılıyorum, o sebeple çağırdım zaten. Komisyon gereğini yaptı ama...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Medisteler. Ben karşılaştım az önce.

BAŞKAN – Tabii, ben de konuştum kendileriyle. Gelebilir, belki bir yeredir, biraz sonra bu usulden sonra gelebilirler. Dilek Hanım, tahmin ediyorum gelirler.

Şimdi, arkadaşlar, Milliyetçi Hareket Partisinin değerli üyelerinin Anayasa’ya aykırılık sorununun tasarının geneli üzerindeki görüşmelere başlamadan önce çözülmesini; Cumhuriyet Halk Partimizin önergesi 1’inci maddenin aykırılığı, geçemedik oraya... Şimdi, pratik bir sonucu yok bunun, isterseniz bunu birleştirelim, burada Anayasa’ya aykırılığı tartışalım ama maddenin -Oktay Bey- özü zaten 1’inci maddeyle ilgili; egemenliği en geniş şekilde orada tartışacağız, dili en geniş şekilde orada tartışacağız ve Anayasa’ya aykırılığı en geniş şekilde... Yani bence bunu, izin verin, 1’inci maddede en geniş şekilde tartışalım Başkanım çünkü 1’inci maddeden ibaret değil bu tasarı, işin rasyonelitesi de o, diğer maddelerden ibaret. Benim öyle bir yetkim olsa parçalarını bunu, bunu bölerim ama 35’inci maddeyi tetkik buyurun, “Komisyonlar parçalayarak müstakil metinler üretemezler.” diyor. Bu bir usul sorunu, izin verin Murat Bey, ben şey yapayım. Tartışacağız, yine bunu tartışalım ama 2 defa tartışacağız, 2 defa “ret”, “kabul” olacak. Pratiği yok.

SİNAN OĞAN (İğdir) – 5 defa tartışalım yani Anayasa’ya aykırı bir şeyi tartışmadan maddeye nasıl geçeriz?

BAŞKAN – Lütfen... Biz bir maddeyi görüşmüyoruz, tasarımı görüşüyoruz bir bütün olarak ve komisyonlar rasyonel varlıklardır sevgili Hocam, rasyonel varlıklardır. Yeri geldiği zaman en derin şekilde tartışalım ama komisyonlar aynı tartışmayı 10 defa tekrarlamazlar, repeat yapmazlar.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, izin verirseniz talebimizin gerekçesini Komisyon, yüksek Komisyonla paylaşalım.

BAŞKAN – Buyurun Murat Bey, buyurun Hocam.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Biz talebimizi İç Tüzük 38’inci maddeye dayandırıyoruz. Malum, İç Tüzük 38, ikinci fıkra: “Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.”

BAŞKAN – Tabii, doğru.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Dolayısıyla bu yorumdan, bizim tümü üzerindeki görüşmelerde bu müzakereleri açmamız gerektiği inancındayız. Yoksa maddeye geçtikten sonra artık, İç Tüzük’ün bu hükmünü aşmış oluyoruz, bir. İkincisi: Israrla geçen komisyonda da söylediniz: “Keşke yetkim olsa da bu 1’inci maddeyi diğer maddelerden ayırsam.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Şu anda da diyorum, tabii, tabii.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Bunu, bu mesajı Hükümetimiz aldı veyahut da milletvekillerimizden biri de bunu üstenebilir yani bir kanun teklifiyle, değişik usulle bu şeyden 1’inci maddeyi ayırt edebilir. Biz ilk görüşmede zaten dedik ki bu kadar insani, hükümlülerin durumunu çağdaş infaz sistemine uyarlayacak bir sürü madde var ama bu 1’inci madde dil konusu yani “dil” dediğin zaman akan su duruyor Sevgili Başkanım. Bir yabancıнын dediği gibi “dil” demek “vatan” demek. Ta Göktürklerden bu tarafa bu ülkenin resmî dili Türkçe olmuş. 1876 Anayasası, 1921, 1924, 1961, 1982; bütün anayasalarda bunun altı çizilmiş. Biz, bu kadar, bu devletin müktesebatını şu anda, bu kadar dar bir çerçevede...

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sarsıyoruz.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Yani şu hakikaten hicran verici bir şey ya. Dil konusunun görüşüldüğü, Anayasa’nın değiştirilmez maddesinin üzerinde tasarruf yapılacak bir değişiklik önergesine bir tane bilim adamı gelmiyor. Niçin gelmiyor?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Cesaretini gösteremiyor.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Burada Bakanlık dışında Barolar Birliğinin 1 müşaviri var. Nerede baro başkanları? Nerede fakülte dekanları? Nerede üniversite rektörleri? Yani sadece bu iş mebusların üzerinde mi, milletvekillerinin üzerinde mi? Yazıktır yani.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir şey sorabilir miyim: Resmî dil mi değişiyor burada? Ben anlamadım.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Evet, evet, ona giden yol konuluyor.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar...

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Ona gidilen yol konuluyor.

CELAL ADAN (İstanbul) – O değişiyor, o değişiyor.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ben usulde belli mutabakatla gidelim diyorum. Benim için hiç önemli değil, öne alırız ama 1'inci maddedeki derin tartışmayı erkene alarak verimsiz kılarız diye düşünüyorum.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Takdir sizin Başkanım, biz ısrarlı değiliz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum yani bunları aynen tartışalım, en geniş şekilde. Hatta, Dilek hanımlar çağırdı, alt komisyon başkanımız çağırdı. Bütün hocaların cep telefonları var, arada arayın, gelsinler. Ben Başkan olarak...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, bana da bir söz verebilirseniz...

BAŞKAN – Efendim, usul...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Efendim, çok önemli bu, hem bilim adamlarının gelişyle ilgili görüşlerimizi...

BAŞKAN – Efendim, çağırdım ben, gelmedi. Siz onu getirtin, ben zevk alırım, haz alırım yani ben ne yapayım?

RECEP ÖZEL (Isparta) – Başka hocalar varsa onları da...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Aynı şekilde bana da bir söz verebilirseniz alt komisyonda yaşadığımız şeyleri anlatacağım.

BAŞKAN – Buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Efendim, şimdi, biz bu konuyu alt komisyonda konuşurken İzzet Özgenç ve Cumhuriyet Şahin vardı, her 2 hocamız da vardı ve biz onlara sorduğumuzda dedik ki: "Bu maddeler, CMK 202 herhangi bir uluslararası anlaşmaya aykırı mıdır? Herhangi bir şekilde uluslararası bir kurumdan ya da mahkemeden -AİHM dâhil olmak üzere- herhangi bir şekilde mahkûmiyetimiz var mıdır? Ne düşünüyorsunuz bu konularda?" dediğimizde, söyledikleri çok açık seçik şuydu: "Bizim şu anki düzenlememizin uluslararası anlaşmalara ve mahkeme kararlarına aykırı bir yanı yoktur. Bu konuda aldığımız herhangi bir mahkûmiyet kararı da yoktur. Burada aslında bu Komisyonun görevi değildir bunu konuşmak çünkü Anayasa'nın 3'üncü maddesi ve 4'üncü maddesiyle doğrudan doğruya ilgili ve onların da değiştirilmesine dönük yani işlevsizleştirilmesine dönük bir tasarı olduğu için bu, Anayasa değiştirilmeden bu madde değiştirilemeyeceği için, öncelikle bu konunun Anayasa Komisyonunda konuşulması lazım. Eğer bu maddede böyle bir değişiklik getirilirse, Anayasa'nın değiştirilme biçimine aykırı olacağı için yani kanunu dolanarak bu konuda Anayasa değişikliği yoluna gidileceği için, öncelikle Anayasa Komisyonunda bu görüşülmeli, Anayasa ile birlikte değiştirilmelidir." dediler. Hocaların görüşleri aynen buydu; hepimiz buradayız, bunu ifade ettiler.

Şimdi, yani bunu ifade etmekten mi kaçtılar? Daha doğrusu bir baskı mı var üzerlerinde? Yoksa ifade etmeyi kendileri açısından uygun mu görmüyorlar, bilmiyorum ama tüm bilim adamları aynen bu şekilde bunu dile getirdiler. Yani, aslında bu konuda bizim Komisyonumuz değil, öncelikle Anayasa Komisyonu "Resmî dil Türkçedir." kavramıyla ilgili bir değişiklik öneriyorsa -ki Anayasa Uzlaşma Komisyonunda da bu konuda görüşmeler yapıyorsunuz- yani aynen seçimler öne alınması gibi, Anayasa değişikliği gibi bir değişiklik önergesi o zaman verilecek AKP tarafından; bütün toplum da bunu görecektir, nasıl bir yola girdiğimizi görecektir. Önce Anayasa Komisyonunda bu konu konuşulacak, ondan sonra Adalet Komisyonuna gelmesi lazım. Teknik olarak da hocaların bize bildirdiği konu aynen buydu Sayın Başkanım. Onun için bunu değerlendirmenizi ve Anayasa değişikliğine yol açacak böyle bir temel konuda Komisyonumuzun görevli olmadığı yönünde karar verilmesi gerektiğini düşünüyorum ben de.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Turgut Bey buyurun.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Sayın Başkanım, şimdi gerçekten çok önemli bir konu. Sayın Bakanımız Murat Bey de bunun üzerinde ısrarla durdu. Ben, grup toplantısından sonra iki hocamla karşılaştım; İzzet Hoca'mızla ve Cumhuriyet Hoca'yı karşılaştık. Gruptan çıkmıştım, gidiyorduk; Hakkı Bey de oradaydı, o da yanlarındaydı hatta.

Bizim bilim adamlarımız, tüm, bundan evvel görüştüğümüz, geçen dönemde birçok kanunda altyapı çalışması yapan, emeği olan insanlar Alt Komisyona gelmişler, iradelerini belirtmişler ama biz Alt Komisyonda yoktuk. Ben yoktum, arkadaşlarımdan çoğu yoktu; 9 kişi vardı orada, 25'in 9'u oradaydı. Yani buraya gelip düşüncelerini açıklayamıyorlarsa... Az önce -dediğim gibi- karşılaştık, Medisteler. Yani şu Anayasa'yla ilgili tartışma, Anayasa'ya aykırılık tartışması bittikten sonra buraya geleceklerse hiç gelmesinler

zaten, hiç gerek yok. Ben kendilerine sorarım, hiç gelmesinler. Buradaysalar... Çok nettir, Murat Bey'e katılıyorum. Bu konu sadece ve sadece milletvekillerinin sorunu değildir; açıkça Anayasa'ya aykırılık vardır, açıkça Anayasa'yı deliyoruz. Anayasa'nın değiştirilemez maddesini, bir Anayasa değişikliği yaparak dahi değiştiremeyeceğimiz bir maddeyi bir oldu bittiyle burada, bir dayatmayla getirmeye çalışıyoruz ve bu ülkenin bilim adamları gelip burada bize düşüncelerini ifade edemiyorlar. Basına buradan sesleniyorum ya: Hani nerede özgürlük, nerede insanların rahatça kendini ifade edebilmesi? Ben diyorum, bizzat şahit oldum, karşılaştık, Hakkı Bey orada. Ben böyle bir tablodan da... Açıkça söyleyeyim, bilmiyordum yani, orada dedim ki: "Hocam, işte Alt Komisyondaki düşüncelerinizi muhalefet şerhinden arkadaşlarımızdan okuduk. Yani bu konu çok önemli, bugün Komisyonda mutlaka değerlendireceksiniz." diye öyle bir takıldım da yani. E şimdi ne yapacağız Sayın Başkanım? Ben hiç konuşmadım burada onlar gelmeden. Gelsinler, ben düşüncelerini öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

CELAL ADAN (İstanbul) – Sayın Başkan, çok affedersiniz, bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun Celal Bey. Buyursunlar.

CELAL ADAN (İstanbul) – Bu konu bir savunma hakkı değil, ana dilde yargılanma hakkı talebidir bu talep. Yani biz bunu sizin söylediğiniz gibi kabullendiğimizde, ana dilde yargılanma... Ana dilde yargılanmayı çözdüğünüz an "Resmî dil Kürtçedir."i de kabul etmiş olursunuz. Bu, Anayasa'ya aykırıdır, Sayın Bakanın söylediği doğrudur. Bu meseleyi bu çerçevede değerlendirmeniz gerekmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar...

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Oktaycığım, vereceğim; ilk sözü size vereceğim, hemen vereceğim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir: Hocaların katılması gerektiği görüşüne ben de katılıyorum. Resmen çağırdım, kendileriyle telefonda konuştum. İki kişi bizzat... Hem Ozan Ergül'e ulaştım, İstanbul'da; öbürü Kıbrıs'ta. Bu, Anayasa'ya zaten o aykırılık sorunu görüşülmeden evvel, Hocaların, bilhassa anayasacıların; ceza hukukçularının -ceza hukuku cürüm hukuku bakımında- gelmesi gerekir. Gerçi Alt Komisyonda hocaların görüşleri zapta geçmiş ama yetmez. Turgut Bey'in dediği gibi burada...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Koca Türkiye'de iki tane bilim adamını buraya getiremiyorsa hiç toplanmayalım.

BAŞKAN – Getiririz ya.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Gerçekten bu konuşmayı devam ettirmeyelim.

BAŞKAN – Getiririz başkanım, getiririz. Ya Turgut Bey, tamam.

Şimdi, Turgutcuğum bir dakika.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Adalet Komisyonu mevcut üyelerin kapasitesi ve hukuka hâkimiyeti itibarıyla Anayasa Komisyonunun gerisinde kalmayacak derecede Anayasa'ya aykırılık sorununu çözer. Zaten, bir...

BÜLENT TURAN (İstanbul) – Bravo Başkanım.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Anayasa Komisyonuna da gerek yok zaten.

BAŞKAN – Hocam, bir dakika. Başka bir şey o, başka.

Anayasa değişiklikleri dışında kanunlarla ilgili havaleler bir görev ilişkisi değil, bir uzmanlık ilişkisi. Mesela benim görevimde olmayan bir konuyu düşündüm, olmamalı; görüştüm, olmamalı ama yasama hukuku bakımından bu mümkün. Bilim adamları çağırılmalı. O konuda girişimlerimi etkili şekilde sizin huzurunuzda sürdüreceğim çünkü sadece Alt Komisyona gelmeleri değil, sadece o bilim adamları değil, başka anayasacı da çağırılır. O yok başkası çağırılır, başka bir anayasacı çağırılabilir; önerin, çağırınız da, dinleriz hocaları. Yani açık müzakereden kaçmanın bir anlamı yok.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Başkanım, sorun: Kendileri Meclisleyken burada niye yoklar?

BAŞKAN – Efendim, ben...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Arayalım. Burada niye yoklar?

BAŞKAN – Ararım ben, şimdi arayım, sen ara Turgutcuğum.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Hakkı Bey arasın istiyorsan.

BAŞKAN – Hoca, hemen ara.

Şimdi, ben sözü... Oktay Bey, buyurun.

Oktaycığım, buyurun.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – İstanbul'da olsalar anlayacağım ya, Medis binasındalar.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Turgut Bey, bir saniye...

BAŞKAN – Buradaysalar gelsinler Turgutcuğum, tamam ya.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sayın Başkan...

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Değerli hocalarımızı Hükümet tasarıyla paralellik arz ettiğinde Komisyon toplantılarında hazır bulunduruyorlar.

BAŞKAN – Nasıl?

Sana söz vereyim Ali İhsancığım.

Buyurun üstat, buyurun.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sayın Başkanım, şimdi, tabii şunu merak ediyoruz: Türkiye'de sadece iki tane mi profesör var?

BAŞKAN – Tabii, çağırırız ya.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Diyelim ki gelmediler. Gerekçe... Eğer bir baskı altında iseler...

BAŞKAN – Yok canım, olmaz.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Türkiye'de ilmini hiçbir baskıya mahkûm etmeyecek kadar bilim adamı yok mu? Bu, bir.

İkincisi: Elbette ki biz konumuza hâkimiz ama Adalet Komisyonunda bizim müktesebatımızdan ziyade parmaklar hâkim. Onun için o ilmî rehberliğe ihtiyacımız var. Onu söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Anladım, çağırırım, katılıyorum.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Sözleriniz var: “Bu tutanaklar tarihe mal olacak.” Bununla ilgili...

BAŞKAN – Bu tutanaklar sadece günün tutanakları değil, çağları delen tutanaklar. Aynı sorumluluk içerisindeyiz.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – O arkadaşlarımızın tutanaklarda olması lazım.

BAŞKAN – Oktaycığım, sözü size vereyim, ben o sıra Hakkı Bey'e bırakayım, Hoca'yla konuşayım veya başka bir bilim adamı söyleyin.

Hoca burada yahu, anayasacı burada, anayasa hukukçusu burada.

Söyle Hocam.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Bir cümle, Oktay Bey söylesin de ondan sonra ben de...

BAŞKAN – Yok, Oktay Bey şey diyor ya, müzakereye geçiyoruz biz.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Hayır, müzakereye girmeyin efendim.

Şimdi, bakın, değerli hocalarımız Hükümet tasarılarıyla paralel düşündüklerinde Komisyon toplantılarında hazır bulunuyorlar ve biz, hem Alt Komisyonunda hem Adalet Komisyonunda birlikte çalışıyoruz ama bu hocalarımız maalesef bu tasarıda Hükümet görüşüyle paralel düşünmediklerini haricen beyan ettikleri için yahut bu düşünce yapıları bilindiği için bu Komisyon toplantılarında hazır edilmiyorlar.

BAŞKAN – Ali İhsan, bunu demel! Ben yaptım ya.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Bakın, ama şunu söylemek istiyorum: Şimdi, adaletin nihai amacı maddi gerçeğe ulaşmaksa eğer, burada, yani Hükümet tasarılarına destek veren görüşlerin, bilim insanlarının görüşlerinin dinlendirilmesi kadar buna karşı olan bilim insanlarının görüşlerinin de alınması zorunlu. Bu hocalarımız -tekrar söylüyorum- Hükümet tasarılarıyla paralel düşündükleri zaman Komisyon toplantılarında varlar, hazır ediliyorlar, hazır bulunduruluyorlar veya geliyorlar ama Hükümet tasarısıyla paralel düşünmedikleri zaman maalesef Komisyon toplantılarında hocalarımızın görüşlerine ulaşabilme olanağımız olmuyor. Dolayısıyla, bu çok doğru bir yaklaşım değil. Değerli hocalarımız Medisteymiş, Komisyon tekrar devreye girsin, hocalarımızı dinlemek istiyoruz.

BAŞKAN – Süheyl Hocam, bu Anayasa'da, diyelim ki... Şöyle söyleyeyim: Bilim adamlarının buraya katılması gerektiğine zaten başta karar verdik, Alt Komisyonunda karar verdik, şu anda da söylüyoruz. Komisyon Başkanınız olarak girişimde buldum Süheyl Hoca, davetiye çıkarıyorum. Gelmezse ben ne yapabilirim? “Hocam mutlaka gel.” Ama başka bir isim varsa Hocam buyurun. Anayasa'da...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Hocam, Türkiye’de kaç tane hukuk fakültesi var?

BAŞKAN – Çok var ya.

Ben sordum, ben kendim kafadan atmadım bu isimleri, arkadaşlardan sordum.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Hocam buyurun, bir isim lütfedin.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, şunu söyleyeyim: Bir kere buradaki arkadaşların içleri rahat olsun. Türkiye’de, bu kadar önemli bir konuda, gelip mutlaka tarihe tanıklık edecek bilim adamları vardır; sadece var, ben de biliyorum. Dolayısıyla siz şahsi değil, Komisyon karar alsın, bu bilim adamlarına herkes tekliflerini versin; gelsinler, başka bir oturumda beraberce görüşlerinden yararlanalım ve Türkiye’de nasıl bir değişikliğin altına, tasarının altına imza atmamız için bize bu taslağın getirildiğini hepimize anlatsınlar.

Yalnız, Sayın Başkan bir şey söyleyeceğim.

Şimdi, ben, demin Sayın Bakanın söylediğini devam ettirmek istiyorum. Şimdi, çok açık İç Tüzük. Siz de bu anayasa konularında, hukuk konularında bayağı dirsek çürütmüş bir insansınız, buradaki arkadaşların da hepsi öyle. Adalet Bakanlığını temsilen burada çok değerli bürokratlar var. Şimdi, Anayasa’ya aykırılık söz konusu olduğunda, Anayasa’ya ilişkin bir durum söz konusu olduğunda İç Tüzük’ün hem 38’inci maddesi hem 84’üncü maddesi çok açık “İlk önce bu görüşülür.” diyor. Çünkü bizim söylediğimiz burada “Ve” yerine virgül koyalım veyahut da içeriğini değiştirecek- 3 yerine 2 yıl yapalım.” falan değil. Bu, açıkça Anayasa’nın, hem de değişmez hükümlerine aykırılık içerdiğini düşünüyoruz. Açıkça bunu düşünüyoruz. Şimdi, bu tartışmadan, bu değerlendirilmeden 2’nci, 3’üncü, 5’inci, 6’ncı, 8’inci, 10’uncu maddelere geçmek ve bunların içerisinde tartışmak çok yanlış olur. Kaldı ki, buradaki arkadaşlarıma da söyleyeyim: Burada, Oktay Bey, zıttalınız ve ben de Anayasa Uzlaşma Komisyonunda vardım. Haziran ayında bunu BDP’nin çok değerli temsilcileri bir Anayasa değişikliği olarak getirdiler. Eğer bunun bir Anayasa sorunu olmadığını düşünselerdi neden getirmişlerdi bu değişikliği? Bir Anayasa sorunuymuştu ve orada diğer üç parti bunu reddetti. Doğru mu söylüyorum Sayın Öztürk?

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Doğru.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Doğru mu söylüyorum Sayın Başkan?

Şimdi, bugün geldiğimizde sevgili Başkan, buraya geldiğimizde “Hayır, bunun Anayasa’yla bir alakası yoktur, diğer maddelerle beraber görüşeceğiz.” demek...

BAŞKAN – Diyen kim Hocam, onu diyen kim? Kimse yok ya öyle diyen.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Siz dediniz ki “Genel olarak görüşeceğiz.” Hayır, genel olarak görüşmeyeceğiz. 1’inci maddeyi ayrıca, ilk önce bunu görüşmeliyiz, Anayasa’ya aykırılık oluşturuyor fakat bunu görüşmek için de buradaki... Ben de onların arasından geldim, burada gelen başka arkadaşlarımız da var. Üniversitede, -buna inanın- bu konuda gelip Türkiye’de bir Anayasa değiştiriliyor diyebilecek nitelikte öğretim üyeleri vardır. “Ben çağırdım, sen çağırdın, yemektedy, değil.” değil. Zıttalınız biz de şimdi adlar veririz, 10 tane ad veririz. 10 taneden 9 tanesi buraya gelmezse hep beraber deriz ki bu öğretim üyeleri üstüne düşen görevi yapmıyor. O zaman görev size kalır, 1’inci maddeyi ilk önce tartıştırmak Anayasa değişiklikleri... Sonra ona göre ya devam eder ya bırakırız diyorum.

BAŞKAN – Peki.

Hocam...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sizden istirhamım, ilk önce bir öğretim üyeleri gelsin. “Ben çağırdım.” diye bir şey yok. Burada bizim elimizde de muhalefet şerhimizde var.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir sürü arkadaşlar var gelecek ve görüşlerini açıklayacak.

BAŞKAN – Şimdi arkadaşlar, değerli arkadaşlar; Komisyon kendi usulünü üyeleriyle tartışır. Hocamı usule aykırı olarak dinledim, tenevvür ettim.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir dakika sevgili kardeşim. Usul meselesi Recep, usulü çözelim.

Hocalarla Komisyon Başkan Vekilim bağ kurdu, sanıyorum arkadaşlarınızın dediği gibi hocalar da burada.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Burada değil, bürodalarımız, başka yerde. Geliyorlar.

BAŞKAN – Tamam, geliyorlar.

Şimdi, arkadaşlar bakın, bir: Amaç. Bunu iyi tartışalım, 1'inci maddeyi. Genişçe tartışalım.

Oktaycığım, şimdi, geneli üzerinde bir Anayasa tartışmasını oylamayla sona erdirmek mi önemli, madde geldiği zaman - belki Bakan da kanaat getirecek, belki şey edecek- o maddenin bir bütünlük içerisinde egemenlik, dil hakları, resmî dil, üniter devlet yönünden orada mı tartışmak iyi? Rasyonalite... Doğrusu orada.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Anayasa'ya aykırıysa... Bir kere Anayasa'yı çiğneyip kapıdan içeri giriyorsun.

BAŞKAN – Girmiyoruz, girmiyoruz oraya.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Onu tartışalım, Anayasa'ya aykırı mı?

BAŞKAN – Değil. Sevgili kardeşim, ama bakın, oraya girmiyoruz. Onu bütün olarak tartışalım, rasyonalitesi bu. Çünkü o değil zaten, tasarı sadece ondan ibaret değil. Ben usul tartışmasını Komisyon üyelerinin dışında...

İSA GÖK (Mersin) – Sayın Başkan, şekil olarak bir şey söyleyebilir miyim? İzin verir misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun.

İSA GÖK (Mersin) – Sayın İyimaya, siz hep dersiniz ki “Şekil keyfiliğin can düşmanıdır.” Değil mi? Sizle yıllarca beraber çalıştık.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

İSA GÖK (Mersin) – O yüzden şekle bağlı kalmak dersiniz hep. Ben de katılıyorum buna, şekle bağlı kalmak zorundayız.

Her iki parti grubu diyor ki: “Burada Anayasa'ya aykırılık var.” Ve siz de diyorsunuz ki: “Maddelere geçelim, orada görürsek ona göre tavır koyalım.”

BAŞKAN – Görürsek değil, tartışacağız.

İSA GÖK (Mersin) – Bakın ama yanlış yapıyorsunuz. Neden? Siz çok iyi biliyorsunuz ki... Siz İç Tüzük'ü herkesten iyi bilirsiniz, biz de biliriz, yıllarca dirsek çürüttük. Bakın ne diyor İç Tüzük: “Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasa'ya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.”

Şimdi siz 1'inci maddeye geçtikten sonra diyeceksiniz ki: “Arkadaşlar maddelere geçtik, artık tasarı veya teklif reddedilemez.”

BAŞKAN – Olur mu?

İSA GÖK (Mersin) – “Çünkü İç Tüzük elimizde, şekil budur, usul budur, Komisyonun teamülü budur; devam etmek zorundayız.” diyeceksiniz, oylamaya geçeceksiniz.

Şimdi, bakın, buradaki sorun şu: Evet, bu komisyonlarda çok tarihî anlar yaşandı, geçtiğimiz yıllarda çok tarihî kanunlar geçti. Bu kanunun farklı bir anlamı var. Evet, daha önce de Anayasa'nın kimi hükümleri değiştirilmeksizin, kimi kanun değişiklikleriyle Anayasa boyutunda değişiklikler yapıldı ne yazık ki ve bu ülkede -herkes üstüne alınmasın- sağlam bir yargı kalmadığı için bunlar denetime takılmadı. Şu anda CMK 202 fıkra 1 değişikliğiyle, bakın birkaç kelimeyle aslında Türkiye temelden farklı bir yere gidiyor. Bu kanunu hazırlarken arkadaşlarımız...

BAŞKAN – Peki, siz esasa girdiniz, esasa girdiniz.

İSA GÖK (Mersin) – Adem Sözüer, Ahmet Gökçen, Cumhuriyet, İzzet; hep arkadaşlarımız.

BAŞKAN – Sevgili kardeşim, esasa girdiniz. Tamam, onu tartışalım, tartışmayalım demiyorum ki.

İSA GÖK (Mersin) – Bir dakika Başkanım, bitireyim.

BAŞKAN – Ama sevgili kardeşim, bak, usul tartışması yapıyoruz; Komisyon üyesi değilsiniz, dışarıdan esasa giriyorsunuz.

İSA GÖK (Mersin) – Sayın Başkan, şimdi, bakın, milletvekiliyim.

BAŞKAN – Komisyon üyesi değilsiniz. Usul, usul...

İSA GÖK (Mersin) – Hayır, bakın, usul konusunda milletvekili İç Tüzük ihlallerini her daim ve şartta ileri sürebilir. Bunu gayet iyi bilirsiniz. Birbirimizle beş yıl tartıştık bunu Sayın Başkan. Usul hatası yapılıyorsa, Anayasa'ya aykırılık varsa, her vekil her komisyonunda iddia eder.

BAŞKAN – Esasla ilgili tahlil yapıyorsun sevgili kardeşim. Onu yapmayalım demiyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Şimdi, bakın, bu tasarıya maddelerine geçilir ve CMK 202'ye 1 buradan geçer de, altta basit bir kanun değişikliğiyle yani 139 oy ile Anayasa'nın değiştirilemez maddelerine değişiklik getirilirse sistem tümüyle değişir. Bakın, Hakkı Bey başsavcılıktan gelme, siz avukatlıktan gelmesiniz. Hepimiz ceza yargılamasını çok iyi biliyoruz. Siz yargılamaya bambaşka bir dil

sokuyorsunuz. O zaman Sayın Bakana soruyorum: Hatay'da bunca yıl avukatlık yaptınız. Hatay'da avukatlık yaparken, orada Nusayri arkadaşlarımız var, -Arapça konuşurlar- hiçbirinin dil sorunu oldu mu?

BAŞKAN – İlsacığım, İsa kardeşim, usul meselesi.

İSA GÖK (Mersin) – Bakın, bunun ardından...

BAŞKAN – Ama esasa girdin sevgili kardeşim. Başkaları da girer ama olmaz ki.

İSA GÖK (Mersin) – Sayın Başkan, bunun ardından, şimdi soruyorum: Cezadaki bu değişiklik sonrası boşanma hukukunda da Kürtçeyi getirecek misiniz? Ticaret hukukunda getirecek misiniz Kürtçeyi? Bu, budur.

BAŞKAN – Yahu İsa, onları müzakere etmeyelim demiyorum, zamanı değil ya.

İSA GÖK (Mersin) – O zaman usule... Ha, 38'in ikisine, yarım saat sonra bu Komisyon üyelerine "Arkadaşlar, işiştten geçti, daha önce tümünü geçtik, maddelere geçildi." diye sakın ileri sürmeyin ha, sürmeyin.

BAŞKAN – Olur mu o ya? Ya İsa olur mu? Biz açık müzakere edeyiz kardeşim ya, lütfen ya. Yahu şu arkadaşların hepsi dinliyor, açık müzakere yapıyoruz.

İSA GÖK (Mersin) – Biz de sizle beraber çalıştık. O yüzden de, Anayasa'ya aykırılık konusunda bilim adamları, uzmanlar, herkesin görüşü alınıp maddelere geçilmeden bir karar ittihazından sonra ancak geçebilirsiniz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Maddelere geçersiniz, 38'e aykırı hareket edersiniz çünkü yapıyı biliyoruz, yarım saat sonra da diyacaksınız ki "Tümü geçti artık, maddelerde, döndüremeyiz."

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum, tamam.

Şimdi, arkadaşlar, bakın, elimizdeki tasarı tek ana konulu tasarı değil. Penalojiyle ilgili, infaz hukukuyla ilgili bölümler de var.

CELAL ADAN (İstanbul) – Ayırın onu, en önemlisi o.

BAŞKAN – Hayır, ayıramıyorum.

İSA GÖK (Mersin) – 38'i okuyun

CELAL ADAN (İstanbul) – Hükümet ayırsın.

BAŞKAN – Efendim, ayırsın. Hocam, konuşacağız onları, konuşmayalım demiyorum. İsa, bir dakika kardeşim; sen yönetmiyorsun, ben yönetiyorum, lütfen.

İSA GÖK (Mersin) – Ama Sayın Başkan, 50 tane maddelik kanun...

BAŞKAN – Sevgili kardeşim...

İSA GÖK (Mersin) – 23'üncü madde...

BAŞKAN – 1'inci maddeye...

İSA GÖK (Mersin) – Konuştuk biz bunu yıllarca ya.

BAŞKAN – Bakın, Anayasa'yı değiştirmekle Anayasa'ya aykırılık farklı iki hâl.

İSA GÖK (Mersin) – Evet, tartışalım.

BAŞKAN – Anayasa'ya aykırılığı en yetkin ve derin şekilde tartışacağız. Bak esasa girmiyorum, tartışacağız. Bu tasarı iki ana konudan, penalojiden ve savunma hakkı ikilisinden teşekkül ettiği için sanki bir maddeden ibaret ana konulu şeymiş gibi...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Efendim, bırakın, ben yapacağım ya. Yönetim yetkisi bana ait Hocam.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yönetim yetkisi size aittir ama Anayasa'ya aykırılık konusunda...

BAŞKAN – Yapacağız onu Hocam, en geniş şekilde, arkadaşlar geliyor, yapacağız.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, çok net söylüyor, hepimiz de bunu anlatmaya çalıştık. İç Tüzük özellikle getirmiş bunu. Sizin, görev anlayışınıza bırakmamış bunu.

BAŞKAN - Yok efendim. Bakın, İç Tüzük'ün gelişimi...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bu İç Tüzük...

BAŞKAN – Arz edeyim Hocam.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, bir şey sorayım, lütfen.

BAŞKAN – Sormayın efendim.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Herkes de burada bilsin söylediğinizi. Yani Sayın Başkanın söylediği şu: “Benim buradan anladığım” diyor.

BAŞKAN – “Anladığım” değil kardeşim ya!

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – “Yirmi maddelik bir tasarinin yirmi maddesinin her cümlesinde Anayasa’ya aykırılık varsa bu tartışılır, bir maddesinde Anayasa’ya aykırılık varsa o 38 kâle alınmaz.” diyor.

BAŞKAN – Yok, öyle değil.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bizim söylediğimiz, anladığımız tamamıyla bu. İlk önce Anayasa’ya aykırı olup olmadığını tartışacağız, değil ise tasarinin görüşmesine başlayacağız, bu kadar basit. Ve orada da biz istiyoruz ki, Komisyonu oluşturan arkadaşlar nasıl oy kullanacaklar görelim. İleride çoğuluğumuza çocuğumuza anlatacağız bunu.

BAŞKAN – Hocam, Süheyl Hocam!

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Buyurun efendim.

BAŞKAN – Parlamento hukukunun gelişiminde çerçeve kanun yok. Bu çerçeve kanun yasama evresinde bir patolojidir. Karşımızdaki çerçeve kanun. O, çerçeve kanunun yokluğu temelinde tedvin edilmiş bir maddedir. Bunun uygulamasını yapıyoruz biz. Ben, arkadaşlar...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hocam, hep patolojik durumları...

BAŞKAN – Üçüncü... Süheyl Hoca bir dakika.

Hocam, tartışacaksın bunu; bilim adamı gelecek tartışacağız, ayrıca tartışacağız İsa’cıyı, tartışacağız.

Bakın, şu mu daha verimli: Kısa bir müzakere yapalım, “Anayasa’ya aykırıdır veya değildir” diye oylama yapalım, o mu verimli?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – O verimli efendim.

BAŞKAN – O mu verimli? Ben verimsiz görüyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Arkadaşlar, bir hatayı daha söyleyebilir miyim bir saniye. Ahmet Bey, bakın, kelimeler çok önemli, hepsi zapta geçecek. Dediniz ki Sayın Başkan: “Anayasa’yı değiştirmek ayrı, Anayasa’ya uygunluk ayrı.”

BAŞKAN – Tabii, aykırılık ayrı.

İSA GÖK (Mersin) – Bakın, o zihniyete girerseniz yetkinizi baştan kaybedersiniz. Siz Adalet Komisyonusunuz.

BAŞKAN – Yok, o zaman ben yetki sizim tamam.

İSA GÖK (Mersin) – O zaman, Anayasa Komisyonu... Değişiklik yetkileri, değişiklik tasarı ve teklifleri Anayasa Komisyonunun hasren yetkisindedir, yetkiniz yoktur.

BAŞKAN – Doğru.

İSA GÖK (Mersin) – Şekli aşmayın. O zaman bırakın görevinizi, Anayasaya gönderin.

BAŞKAN – Faydasız bir tartışma yapıyoruz arkadaşlar.

Buyurun Bülentciğim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkanım, şimdi, anladığım kadarıyla bilim insanları da aranmış, hocalar da gelecekler biraz sonra.

Şimdi, bakın bir tartışma yaşıyoruz. 38’inci maddede “Maddelere geçilmez.” diyor. Bir tasarı ya da teklif Anayasa’ya nasıl aykırı olur? İçindeki herhangi bir maddeyle aykırı olur yani tümüyle olacak diye bir kural yok. Bunun içindeki bir tane maddenin aykırılık oluşturması, bunun Anayasa’ya aykırılığı anlamına gelir. Bu çerçevede baktığımızda hangi madde olursa olsun, ister 1’inci madde ister 5’inci madde isterse 10’uncu madde... Anayasa’ya aykırılık iddiası, bu noktada, doğrudan başlangıçta, İç Tüzük’ün 38’inci maddesine göre ileri sürülmesi gereken bir şey. Ben şunu öneriyorum, yapmanız gereken, şunu yapabilirsiniz ve problem çözülür: Baştan bunu tartışacağız, hocalar da gelecekler; bir ara verin hocalar gelinceye kadar, tekrar, hocalar geldikten sonra geçelim tartışmaya. Çözülür bu iş, problem değil yani hocalar bir görüşünü anlatsın, milletvekili arkadaşlarımız bunu merak ediyorlar. Bir yarım saat, on beş dakika neyse bir ara verirsiniz, çay içer arkadaşlarımız, ondan sonra da müzakereye devam ederiz.

BAŞKAN – Şimdi, sevgili arkadaşlar, amacımız aynı...

İSA GÖK (Mersin) – Bakın, uygulamadan gelsin. Metin Feyzioğlu gelsin. Hem profesör hem uygulamacı Gelsin anlatsın bakayım şunu bir. Uygulamacı işte, yaşıyor bunu cezaevinde...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) - Yiğit Yüzbaşıoğlu'nu çağırın, Köksal Bayraktar'ı çağırın. Ha gelmedi deyin, çağırırsınlar, gelmedi deyin.

İSA GÖK (Mersin) – Bunlar bizzat uygulamacı arkadaşlar.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bu isimleri bana Komisyon ve CHP'den arkadaşlar verdi.

RECEP ÖZEL (Isparta) – CHP'liler verdi bu isimleri.

BAŞKAN – Ben bu bilimsel tartışmadan hiçbir şartla kaçmam. Bakın, ben şu anda Komisyonu topladım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Efendim, bazı verdiğimiz isimler de vardı.

BAŞKAN – Bir dakika Dilek Hanım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ali Rıza Bey vermişti size zannediyorum bazı isimleri. Ama o isimlerin, bizim verdiğimiz isimlerin arasında, örneğin Ozan...

BAŞKAN – Var, var. Tabii canım, onu diyorum, onları diyorum ya.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani efendim onlar yok ise eğer, o zaman şöyle olması lazımdı: Bizlere “Başkaca çağırılmasını istediğiniz var mı?” diye bir sormanız lazımdı.

BAŞKAN – Hocam, bir dakika.

Arkadaşlar, bakın, ben usul tartışmasını yaparım, bu usul tartışmasını açarım; verimli olmaz. İşin rasyonelliği, bir maddede karşılıklı etkileşim ve ikna da yaparak kesinlikle verimli olmaz. Ben açarım, ben keyfe göre değil, “Şu gelsin bu gelsin.” değil. Çağırılmışım gelmemiş, buna rağmen aratıyorum, gelsinler dinleriz. Usul tartışmasını açarız, verimli olmaz. 3'üncü madde bir bütün olarak tartışılmazsa sadece Anayasa açısı verimli olmaz arkadaşlar.

İSA GÖK (Mersin) – Verimsizlikten meramınız ne?

BAŞKAN – Nasıl verimsizlikten?

İSA GÖK (Mersin) – Ne katkı verecek?

BAŞKAN – Oyları parmaklarla reddettin, tartışabilecek misin? Bilim adamları gel...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Zaten sonuçta olacak olan o Sayın Başkan. Madem tarihe herkes not düşme mücadelesi veriyor burada.

BAŞKAN – E niye ama bakın Murat Bey bir kural koydu.

İSA GÖK (Mersin) – O zaman işte yapmanız gereken şey şu: Hep bunu yıllarca yaptınız siz. Gün vereceksiniz, gelecek herkes, konuşacak.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Murat Bey.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkan, burada takdire bırakılmış bir şey yok, İç Tüzük 38'de okuduğumuzu anlıyorsak. Yani bir kere Komisyonumuza bir yükümlülük veriyor. Yani bizim önergeleri olmasa dahi siz Anayasa'ya uygunluk konusunda mutlaka bir tetkikat yaptırmak zorundasınız ve ikinci fıkrada diyor ki, yani böyle bir hâl vaki olursa “Gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” Yani siz ısrarla niye 1'inci maddeye geçtiğinizde bu Anayasa...

BAŞKAN – Ben, 1'inci maddede verimli tartışma yapalım diyorum.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sevgili Başkan, o zaman İç Tüzük'ü geçiyoruz.

BAŞKAN – Yok, o, bakın çerçeve kanunun yokluğunda tanzim edilmiş.

Arkadaşlar, içimizde Süheyl Hoca da var, hocalar da geliyor, sosyologlar da var. Ben, bu usul tartışmasını başlatıyorum.

Buyurun.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sevgili Başkanım, bir de yani hocalarımızın illa gelmesi şart değil.

BAŞKAN – Tabii canım...

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Türk doktrininde...

BAŞKAN – Tabii canım, konuşulur.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Cumhuriyet Halk Partisinden arkadaşlar gayet güzel yazmışlar.

BAŞKAN – Var, tabii onu dedim zaten.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – ... hangi hocanın bu konuda ne dediği belli, aksine bir görüş yok zaten yani.

BAŞKAN – O zaman niye çağırıyorsunuz aksi görüş yoksa?

Ben açtım, buyurun arkadaşlar. Usul de Anayasa'ya aykırılık konusunu tartışmanıza açıyorum.

Buyurun, söz alanlar.

Hocam dur, Hocam evvela Komisyon üyeleri. Anayasa'ya aykırılıktan söz alabilirsiniz, evvela Komisyon üyeleri.

Hocam buyurun, Anayasa'ya aykırılık konusu.

Buyurun, söz alanlar.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Efendim, bir saniye.

BAŞKAN – Dilek Hanım, her zaman şey değil.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – “Hocalarımız bu konuda geliyorlar.” dediniz.

BAŞKAN – Nasıl efendim?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – İzzet Bey ve Cumhur Bey...

BAŞKAN – Telefonla bağ kurdu, Hoca bağ kurdu, geliyorlar.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Beş-on dakikaya kadar burada olurlar.

BAŞKAN – Peki, Anayasa'ya aykırılık, kim var başka?

Alt komisyon Başkanımız Recep Bey konuşuyor.

Buyurun.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız; şimdi öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu arkadaşlarımızın usul... Gerek bilim adamlarının, hocaların Komisyona çağırılıp dinlenmesi ve Anayasa'ya aykırılık konusundaki taleplerini Alt Komisyon çalışma takvimimizi belirlerken biliyorsunuz o gün, “Hangi hocaları, bilim adamlarını çağıralım?” diye Cumhuriyet Halk Partisinin önerisi üzerine bu dört isim bizzat çağırıldı. 2 tanesi, doktora ve birtakım bilim sınavları varmış “gelemiyoruz” dediler. Biz, belirlenen saatte toplanacaktık, diğer hocalar da kendilerini o saatte göre ayarlamışlardı, Cumhuriyet Halk Partisi “Kapalı grup toplantısı yapacağım.” dediği için orada arkadaşlar bizden talepte bulundular, biz saati değiştirdik, ötel edik biraz da, hocalar da o saatte gelemediler. Daha sonra, toplantıyı açtığımızda “bilim adamları yine yok” diye aynı tartışma orada yaşandı. Gelecekleri saatte kadar toplantının ya da o tasarının o bölümünü tartışmadık, en sona bıraktık. Daha sonra, bilim adamlarımız geldi, görüşlerini belirttiler ve biz açıkça bilim adamlarımızın görüşlerini rapora dercettik, yazdık hiçbir kısıtlamaya gitmeden.

Şimdi, hocalarımızın Hükûmete yakın, partiye yakın, geliyordu, gelmiyordu, eleştirilerine burada katılmak mümkün değil. Şimdi de çağırıldı, biraz sonra katılacaklar. Burada Süheyl Hocam var, istediğiniz başka her hocayı buraya getire de bilirsiniz, Komisyonumuzdan talep edebilirsiniz ve hepsinin görüşünü de alabiliriz.

BAŞKAN – Komisyon müzakeresi yapacağız.

İSA GÖK (Mersin) – Sonuçta el değil mi, sonuçta el kaldıracacağız?

RECEP ÖZEL (Isparta) – Arkadaş, “Sonuçta el kaldıracacağız.” deyip de bize de hakarete bulunmayın lütfen. Biz de görüşlerimizi...

BÜLENT TURAN (İstanbul) – El kaldırmak kötü bir şey mi ya!

BAŞKAN – Yok, yok...

Recep Bey, sakın...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Yani “Sonuçta el kaldıracacağız, kabul edeceksiniz.” diye bizim tartışma hakkımızı lütfen kısıtlamayın.

İSA GÖK (Mersin) – “Hakaret” diye siz kullanıyorsunuz Komisyonu, onu ikaz ettim.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Bu “hakaret” dili falan kullanmıyorum ya!

BAŞKAN – Recepciğim, sakın...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Bir diğer açıdan “Bu, Anayasa'ya aykırı mı, değil mi?” Biz burada yargılama dilini değiştiren bir düzenlemeyi getirmiyoruz. Yargılama dili yine Türkçe. Türk yargı sistemi içerisinde, Türkçe bilmeyen -Kürtçe olabilir, İngilizce olabilir- Türk vatandaşı olmayan bir kişi Türk mahkemeleri huzuruna geldiği zaman eğer Türkçeyi bilmiyorsa “Hayır, git sen Türkçeyi öğren, gel, savunmanı ona göre yap.” mı diyoruz... (Gürültüler)

Arkadaşlar, lütfen, yani... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika, yapmayın.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Arkadaşlar, lütfen yani... (Gürültüler)

BAŞKAN – Bakın, arkadaşlar...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Arkadaşlar, görüşümü istediğim gibi sergileyemeyecek miyim? (Gürültüler)

Arkadaşlar, lütfen yani, ben size bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Recep, bir dakika...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Arkadaşlar, ben bir bitireyim, sonra eleştirecekseniz eleştirin yine.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Ben bir şey söyledim ya! Ne dediğimi de biliyorum Başkanım, ben ne konuştuğumu biliyorum.

Lütfen, arkadaşları...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – “Biliyorsa” değil, tabii ki biliyoruz.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Ne konuştuğumu biliyorum arkadaşlar, ben ne konuştuğumu biliyorum. Dinlerseniz, neticede ne konuştuğumu anlayacaksınız.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Başkanım, hiç olmazsa tasarıyı bilen birisi konuşsun.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Arkadaş, tasarıyı biliyorum ya! Lütfen hakaret etme. Burada tasarıyı bilmeden gelip tasarıyı burada muhalefet değil iş. Tasarıyı burada gelip istiyorsunuz arkadaşlardan, ondan sonra gelip bunu tartışıyorsunuz.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Eğer dinleme nezaketi gösterirseniz Recep Bey’in tasarıyı ne kadar bildiğiniz anlarsınız ama...

BÜLENT TURAN (İstanbul) – Biz yapsak...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Arkadaşlar, bakın, toplantı başlayalı bir buçuk saat oldu, bakın, bizim AK PARTİ’den bir kişi konuşmadı, sadece bizim konuştuğumuza bile tahammül edemiyorsunuz. Sonra, “Muhalefet konuşmuyor, engelleniyor.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, dinleyelim, bir dakika ya...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Şimdi, Kürt bir vatandaşımız geldi, mahkemede Kürtçe savunmasını yaptı...

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Bilip bilmediğini dinleyin arkadaşlar.

RECEP ÖZEL (Isparta) – ...biz bunun konuştuklarını tercüman aracılığıyla Türkçeye çevirip zabıtlara geçiriyoruz. Şu andaki düzenleme böyle mi? Böyle. Şimdi, vatandaşın bir tanesi geldi “Ben savunmamı şu dilde daha iyi yapacağım, hâkime şöyle daha iyi kendimi anlatabileceğim.” dediği zaman -kendi savunma hakkı ya, bu başka bir şey değil yani- aynı usulü ona da tercüman tayin ederek konuştuğu dili Türkçeye çevirip zabıtlara öyle geçmesi bu tasarıyla sağlanıyor.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) - “Türkçe biliyor” diyor ama tasarıda.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Biliyorsunuz, uzun süredir devam eden...

Arkadaşlar, lütfen...

BAŞKAN – Arkadaşlar, dinleyelim ya!

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Az biliyor falan değil.

BAŞKAN – Ali İhsan, arkadaşlara söyle, dinleyelim hocam, savcım, dinleyelim ya!

RECEP ÖZEL (Isparta) – Arkadaşlar, lütfen ya...

Türkiye’de uzun süreden beri devam eden bir kısım davalar var.

BAŞKAN – Recepçğim, bir cümle...

Değerli arkadaşlar, müzakerenin ön şartı...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Arkadaşlar, inandırıcı da olmuyor yani, yapmayın yani.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Ya, sen inanırsın, inanmazsın, inanmak zorunda değilsin.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – İnanmayın yani.

RECEP ÖZEL (Isparta) – İnanma, sen inanmak zorunda değilsin.

BAŞKAN – Turgutçuğum, sen...

Ben Komisyon Başkanı söz aldım ya!

Değerli arkadaşlar, bakın, hepimiz medeni insanlarız, millî iradeyi temsil ediyoruz. Hiçbirimizin milletin, devletin, bireylerin refahı amacıyla farklı bir niyetimizin olmadığını kesinlikle kabul ediyorum, aksini tasavvur edemiyorum. Burada, arkadaşlar en aykırı

konuşmaları yapabilir, muhalefet yapar, iktidar yapar, öbürü yapar. Medeniyetin en büyük göstergesi en aykırı şeylerin dahi tahammülle dinlenip öfkenin yüklendiği değil, aklın yüklendiği, nükte taşıyan, tecrübeden, tarihten aktaran cevaplarla diyalogumuzu geliştiririz, daha güzel olur arkadaşlar.

Konu şu: 1'inci madde -1'inci maddenin yapısı değil- bir: Total olarak Anayasa'nın, yani bir bütün olarak Anayasa'nın 4'üncü maddesine, 3'üncü maddesine aykırı mıdır? İki: 3'üncü maddedeki unsurlar bakımından durum nedir? Yoksa yasanın 1'inci maddesini uzunca, kurumsal kanununun 202'nci maddesindeki dördüncü fıkrayı genişçe değerlendireceğiz.

Buyurun, Alt Komisyon Başkanım, anlatın.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Şimdi, uzun süreden beri Türkiye gündeminde olan birtakım yargılamalar var. Bu yargılamadaki sanıklar “Ben savunmamı ana dilde yapacağım.” diyor, neredeyse mahkemeler kilitleniyor ve ilerleme sağlanmıyor.

İSA GÖK (Mersin) – Ha, işte şöyle! Net olacaksın.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Bir şey söyleyeceğim, arkadaşlar, geleceğim noktayı, bir dakika...

BAŞKAN – Ya, İsa, sen tecrübelisin.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Lütfen, arkadaşlar, ya!

BAŞKAN – Evet, devam...

İsa, tamam.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Başkanım, bu arkadaşlar ya sussunlar...

BAŞKAN – Arkadaşlar, yapmayın. Lütfen, arkadaşlar, sakın olun, yapmayın.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Mahkemelerin bir kısmı bu talebi... (Gürültüler)

BAŞKAN – Bülent, Hocam...

Hocam, size de yakışmıyor; Bülent, sana da yakışmıyor. Yapmayın ya!

Ya, Hocam, yapmayın.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ders vermesin efendim.

BAŞKAN – Vermez Hocam, hiç merak etmeyin.

BÜLENT TURAN (İstanbul) – Ne demek istiyormuş, Sayın Başkan, dinleyelim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sükûneti sağlayalım lütfen.

Hocam, anladım, söylüyorum, size de, ona da söylüyorum.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Mahkemelerin bir kısmı bu talebi yerinde görerek tercüman onlara tahsis ederek bu sorunu aştı ama bir kısmı inatla bu sorunu aşmamak için elinden gelen bütün gayreti yaptı ve yargılamalar tıkanı. Yanılmıyorsam, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Süha Aldan Bey kendisi de alt komisyonda bunu dile getirdi. 2010 yılında bir makalesi var ve 2012 Mayıs ayında da Medis Genel Kurulunda yapmış olduğu bir konuşma var. O makalesinde ve konuşmasında söylediği, mahkemeler bu taleplere -o 202'nci maddenin birinci fıkrasındaki gibi- tercüman tayin edip “Yap kardeşim, hangi dilde istiyorsan savunmanı yap. Ben sana bunun yolunu açıyorum, zapta da Türkçe geçiyorum.” diye çözüme imkânı varken yargı maalesef bunu çözmediği için önümüze yasama olarak sorun bu şekilde geldi. Şimdi biz bu sorunu yasama olarak çözmeyelim mi? Yani çözmeden bu yargılamaların devam etmesini nasıl sağlayabiliriz? Ah keşke, yaşamaya gelmeden, Medise gelmeden bu mahkemesinde çözülebilseydi ve çözüme imkânı vardı. Mahkemeler Türkiye’de işi çözmediği için yasama olarak da Medis olarak da bizim bunu çözmek asli görevimiz. Millet’in ve mahkemelerin böyle bir talebi var. Anayasa’da yargılama dili değişmediği için...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Siz istediğiniz zaman...

BAŞKAN – Turgut, bir konuşacak...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Bizim vazgeçilmez unsurlarımız var arkadaşlar. Biz her zaman “tek bayrak” diyor, “tek devlet” diyoruz, “tek dil” diyoruz; farklı diller konuşalım ama devletimizin resmî dili Türkçe. Bunu hiç kimse hiçbir koşul altında hiçbir şekilde değiştirmeyi teklif dahi edemez, kimse etmez, buna herkes burada ittifaktır.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Bunlarda bir anlam kalmadı ama!

BAŞKAN – Oktay, sana söz vereyim.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Burada kimse birbirine “Daha çok siz bizi vatanda düşünüyorsunuz, devleti birbirimize...”

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sayın Başkan, istikbalimize, istiklalimize taalluk eden bir meseledir, onun için konuşuyoruz.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Siz ne kadar çok bu devleti, milleti seviyorsanız biz sizden daha çok seviyoruz Kardeşim, daha çok düşünüyoruz.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Belli, belli!

RECEP ÖZEL (Isparta) – Sizde bir ölçü mü var bizim vatani, milleti, devleti sevmemiz açısından?

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Var, ölçümüz var bizim.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Biz daha çok seviyoruz.

Bu konu Anayasa'nın hiçbir maddesine aykırı değildir Başkanım. Bu, Anayasa'ya aykırılık tamamen bu görüşmeleri kilitlemek için yapılmış bir tekliftir.

Saygılar sunuyorum.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Ölçümüz var ama senin terazinle tartılacak bir ölçü değil o.

BAŞKAN – Oktaycığım, Oktay kardeşim...

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Çok hafif kalırsın.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Kardeşim, sana ne ya! Hakaret etme.

BAŞKAN – Hocam, dur ya! Hocam, biraz konuşunlar.

Ya, Hocam, bütün konuşmaları dinledikten sonra ola ki katılmamış doktrininizi değiştirme ihtiyacını hissedebilirsiniz.

Ondan sonra, Komisyonu tenvir ediniz.

İSA GÖK (Mersin) – Ama şey iyi oldu. Recep Bey'e çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Efendim, bırakın ya!

Hocam, ki me?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bir anayasa hukukçusu olarak Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Onu bana takdir edin ya!

Ben, hocanın bütün konuşmalarını dinledikten sonra muhassalayıcı Komisyonumla paylaşmasının daha faydalı olduğunu... O benim takdirimde, o sizin değil.

İSA GÖK (Mersin) – Tek kelime geçmedi Recep Bey'in konuşmasında.

BAŞKAN – Buyurun Dilek Hanım.

İSA GÖK (Mersin) – Recep Bey, KCK davaları...

BAŞKAN – Kardeşim, vermedim söz, İsa... İsacığım söz vermedim.

İSA GÖK (Mersin) – Bu kanun değişikliği KCK davaları nedeniyle...

BAŞKAN – İsa, sen baro başkanlığı yapmışsın ya! Söz verilmedi.

Buyurun Dilek Hanım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Anayasa'ya aykırılık konusu.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Evet.

Keşke bu konuyu biz bu şekilde tartışmak durumunda kalmasaydık. Yani ben bir milletvekili olarak Anayasa'nın etrafından dolanarak yani anayasa değişikliği yapmaksızın ama Anayasa'daki değiştirilemez hükümlerin çiğnenmesine burada asla tanık olmayı istemezdim Sayın Başkan. Bu tanıklığımdan dolayı da ben gerçekten hem bir hukukçu olarak hem bir Türk vatandaşı olarak bundan çok ciddi anlamda rahatsızlık duyuyorum, büyük bir hüznün ve acı hissediyorum. Yani öncelikle buradan başlamak istiyorum.

Şimdi, Anayasa'nın 3'üncü maddesi -Sayın Başkanım, siz, hepiniz bizden daha iyi biliyorsunuz- ne diyor: "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir." 4'üncü maddesinde ise "Cumhuriyetin nitelikleri ve 3'üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez." Şimdi, bazı arkadaşlar diyorlar ki: "Nereden çıkardınız canım? Resmî dil Türkçenin değiştirilmesi mi söz konusu? Böyle bir şey yok. Nereden çıkartıyorsunuz?" Yani bunun ille "Resmî dil Türkçe değiştirilecektir." diye bir şekilde söylenmesi gerekmiyor Sevgili Başkanım. Siz, resmî dil Türkçenin yanına, yargılama dilini değiştirecek şekilde başka bir dili de koyuyorsanız, çok açık seçik yani tasarıda getirilen olay. Yani biraz önce arkadaşımız dedi ki: "Efendim, Türkçeyi az biliyorsa", "az biliyorsa" değil Sayın Başkanım. Yani ne diyorsunuz siz getirilen tasarıda? "Türkçeyi meramını anlatabilecek şekilde biliyorsa dahi yani istediği dilde savunmasını yapabilir." gibi bir değişikliği öneriyorsunuz. Şimdi, bu değişikliği önerisi ne demektir? Yargıda resmî dil Türkçedir. Siz bunun yanına "Ben o resmî dili tanımıyorum, ben ikinci bir dilin de oraya

getirilmesini istiyorum.” ve bunun değişikliğini isteyen asıl KCK tutuklularından bahsetti Recep Bey. KCK tutuklularının da ötesinde, onlar belki bu konuda açlık grevleriyle buna bir destek verdiler, bu konuda bir kamuoyunun oluşmasına zemin hazırladılar ama asıl olarak bu konuda daha önceden anlaşmaların ve müzakerelerin yapıldığını hepimiz biliyoruz. Yani Oslo’da müzakerelerin yapıldığını biliyoruz, İmralı’yla müzakerelerin yapıldığını biliyoruz ve o açlık grevlerinin Abdullah Öcalan’ın çağrısıyla sonlandırıldığını hepimiz biliyoruz. Orada bir müzakerenin sonucunda bunu yapmak durumunda kaldı Hükümet ama bununla yetinmiyor arkadaşlarımız, talep edenler diyorlar ki: “Yazılı olarak da bizlere bunlar verilsin, iddianame verilsin, diğer dosyalar verilsin, yazı olarak da bunlar verilsin.” diye bir talepleri var. Yani sadece sözlü değil, yazı olarak da verilsin.

Ardından, elbette, diğer hukuk davalarında da şimdi, ceza yargılamasına konu olan sanık, mağdur, tanık bu haklardan yararlanacak. “Türkçe biliyorsa dahi başka bir dilde savunmasını yapmak istiyorsa yapsın.” diyeceksiniz, hukuk davalarında da boşanmada da, ticaretle de, diğer davalarda da aynı talepler olacak. Bu çok açık seçik. “Yazılı olarak da ben bunları istiyorum.” diyecek. O zaman işte burada yargılama dilinin değiştirilmesiyle ve ikinci bir dilin de orada varlığının tanınmasıyla –bunu söylememizde hiç sakınca yok- Kürtçenin de resmî dil olarak tanınması konusunda o taleplerin yerine getirildiğini görmüş olacağız biz zaten.

Şimdi, aynı zamanda, AKP Hükümeti tarafından sadece bununla yetinilmeyeceği belirtiliyor. Beşir Atalay açıkladı, hatta AKP’nin büyük kongresinde de açıklandı, “Kamuda da ana dilde hizmet, yani istenilen dilde, hizmet verilecektir.” dendi. Aynı zamanda da yine eğitimde de istenilen dilde, ana dilde eğitimin yapılabilmesi belirtiliyor. Bunları çok açık seçik artık bütün her platformda söylüyor AKP milletvekilleri ve bakanları.

Şimdi, BDP de bunları her platformda söylüyor, diyor ki: “İşte biz Kürtçenin ikinci dil olarak, resmî dil olarak tanınmasını istiyoruz.” Şimdi, kafamızı kuma gömmeyelim arkadaşlar, bu bir gerçek. Böyle bir gerçekle karşı karşıyasınız. Siz kendinizi ne kadar isterseniz aldatırsınız, aldatabilirsiniz ama gerçek durum bu. Kürtçenin ikinci resmî dil olarak tanınması isteniyor, siz de buna “eyvallah” diyorsunuz, “evet” diyorsunuz, “Biz bunları yapacağız.” diyorsunuz. Bakın, AKP programında böyle bir şey yok ama büyük kongrede, dayatmaların sonucunda, belki de yani yapılan pazarlıkların sonucunda, İmralı’yla ya da işte Kandil’le ya da Oslo’yla yapılan pazarlıkların sonucunda bu karşımıza “şak” diye geldi, siz de bunlara “evet” diyorsunuz. Bunun altındaki yatan neden nedir? Yani size göre “Biz bölünmeyi istemiyoruz. Resmî dil Kürtçenin delinmesini istemiyoruz.” deseniz de karşımıza çıkan gerçek budur sevgili arkadaşlar.

BAŞKAN – Bu, işin esasına taalluk ediyor, Anayasa’ya değil.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Anayasa’nın 3’üncü maddesine çok açıkça aykırı. 3’üncü maddesinin değiştirilmesi teklif dahi edilemiyor. 3’üncü maddesinin değiştirilmesi teklif dahi edilemezken siz böyle bir kanun maddesiyle onu deliyorsunuz, teklif dahi edilemeyeceği yasalaştırıyorsunuz ve gerçekten burada bir Anayasa’yı ihlal suçu oluşuyor Sevgili Başkanım.

BAŞKAN – Yapma Hocam.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Darbeleri Araştırma Komisyonu oluşturuldu, “Orada darbeleri araştırıyoruz.” diyorsunuz. Demirel’in de söylediği gibi, bir gün de bu dönemi birileri araştırdığı takdirde, sevgili arkadaşlar, gerçekten demokrasinin olduğu bir dönemde bir gün de bugünler araştırıldığında sivil darbenin burada oluşturulduğunu, Anayasa hükümlerinin hiçe sayıldığını, Anayasa’nın o değiştirilemez maddelerinin yasayla nasıl değiştirildiğinin bir gün hesabını vermek durumunda kalacaksınız.

RECEP ÖZEL (İsparta) – Darbe...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Darbe değil arkadaşlar, demokratik bir ortamda sizin antidemokratik yöntemlerinizi, diktatörlüğünüz, tek adam diktatörlüğünüz ve AKP diktatörlüğünüz sorgulanacak ve siz bundan dolayı yargılanacaksınız, yargılanmak durumundasınız çünkü bu ülkenin bütünlüğüne ilişkin, üniter yapısına ilişkin çok ciddi bir suç işliyorsunuz.

Bunun yanında, arkadaşlar, Anayasa madde 3 ve 4’teki durum bu ama aynı zamanda Anayasa madde 14 şunu söylüyor: “Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik ortadan Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.” diyor sevgili arkadaşlar. Şimdi bunlar var iken siz diyorsunuz ki: “Biz orada belli dayatmaların sonucunda –Recep Bey çok güzel söyledi- bir şey bize dayatıldı ve biz de bunu kabul etmek durumunda kaldık.” Peki, o zaman sevgili arkadaşlar, başka dayatmalar geldiğinde ne yapacaksınız, onları da mı kabul etmek durumunda kalacaksınız? Hiçbir hak bu şekilde kötüye kullanılamaz sevgili arkadaşlar. Onun için, yani getirdiğiniz tasarının anlamını ne kadar fark ediyorsunuz, sonuçları nereye kadar gidebilecek, bunu ne kadar fark ediyorsunuz, bundan ben emin değilim ve bunu da yaparken şimdi bize Meclis Araştırma Merkezi tarafından bazı ülkelerin uygulamalarıyla ve CMK hükümleriyle ilgili bir tercüme gönderildi. Bu tercümede... Ben tabii, diğer dilleri bilmem ama Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde

6 (e)'yi artık bu nedenle ezberledik. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 6 (e) ne diyor? "Anlayamadığı ve konuşamadığı takdirde ücretsiz tercüman tayin edilir." diyor. Şimdi onu ezbere biliyorum ben. Bir baktım ki "anlayamadığı ve konuşamadığı takdirde" deniyor orada. O zaman bu çok açık bir şey, hepimiz hukukçuyuz, "konuşmamak" farklı bir olaydır, "konuşmadığı takdirde" ihtiyari bir olaydır. Yani orada bir tercüme hatası olduğunu Sayın Başkanımıza söyledim, Sayın Başkanım dedi ki: "Ben onun incelemedim." "Ama Başkanım, siz gönderdiğiniz, onu başkanım düzeltti, gönderdi." dedim. Sevgili Başkanım ama aynı metin içerisinde Fransa Ceza Muhakemesi Kanunu, Alman Ceza Muhakemesi Kanunu bunun ikisinin referansını aldım. Her ikisinde de bakın, "konuşmamaları" değil, Alman Ceza Muhakemesi Kanunu'nda "Almancaya vakıf olmayan" deniyor ama ne geldi bize gelen metinde? "Konuşmayan" yani ihtiyari olarak konuşmayı istemeyen gibi söyleniyor. Aynı şekilde, Fransız Ceza Muhakemesi Kanunu'nda da Fransızca bilmeyen ya da konuşamayan gibi aslında yorumlanması gereken ya da tercüme edilmesi gereken şey "yeterince Fransızca konuşmayan" gibi bir şekilde getirildi. Şimdi ben bunu nasıl yorumladım sevgili arkadaşlar? Buraya bilim adamlarımızın gelememesi gibi, çekinmeleri gibi ya da belli anlamlarda kendilerini bu konuda rahat hissetmemelerinden dolayı buraya nasıl gelemiyorlarsa yani AKP milliyetçi arkadaşlarımızın da bu konuda iknaya ihtiyacı olduğunu düşündükleri için tercümede dahi tahrifat yapıldığı kanaatine kapıldım ve bunu muhalefet şerhinde biz yazdık sevgili arkadaşlar. Şimdi, hiçbir uluslararası anlaşmada yok ki yani ihtiyari olarak resmî dili, mahkeme dilini bilip de "Ben konuşmak istemiyorum, başka dilde savunma yapmak istiyorum." denilen başka bir ülkenin ne uygulaması var ne uluslararası anlaşmalar var, Siyasi, Medeni Haklar Sözleşmesi öyle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi öyle. Yani tüm uluslararası hukukta resmî dili bilen asla "Başka bir dilde savunmaya yapacağım." diyemiyor ancak yeterince bilmiyorsa o zaman yapılıyor ki, bizim zaten düzenlememizde bunlar var. Ş

İmdi burada kendinizi sorgulamanız lazım arkadaşlar. Bu dayatmayla Anayasa'ya aykırı böyle bir düzenlemeyi getiriyorsanız bundan sonraki dayatmalarda, yani eline silahı alan herkes için bu türden dayatmalara "evet" mi diyeceksiniz sevgili arkadaşlar? Önce kendinizi bu konuda bir sorgulamanız lazım.

Bir de biraz önce Bakanımız dedi ki: "Bu yaptığımız düzenleme şeklinde başka ülkelerde de uygulamalar var, başka ülkelerde de düzenlemeler var." Yani hangi ülkelerde resmî mahkeme dilini bildiği hâlde başka dilde...

BAŞKAN – Dilek Hanım, Anayasa, onu esasla ilgili müzakere yapacağız. Yani Anayasa'ya aykırılık şu anda.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Efendim, onu da sormak istiyorum. Başka dilde düzenleme yapılan hangi ülke var, onu da sormak istiyorum.

BAŞKAN – Mukayeseli hukuk, anayasa...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Efendim, yani ben konuşmamı bu anlamda da söylemek istiyorum. Bakanım bunu bize bir açıklasın.

Yani sonuç olarak: "12 Eylül Anayasası" dediğimiz Anayasa aslında gerçekten de 12 Eylül darbesinin bazı izlerini taşıyor olsa da Sevgili Başkanım, kaç kez değiştirildi?

BAŞKAN –Yirmiye yakın.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Onlarca kez değiştirildi değil mi? Yani bu Anayasa, bizim "darbe anayasası" dediğimiz Anayasa onlarca kez değiştirildi. O darbe ruhundan kısmen uzaklaştırılmaya çalışıldı ki bu CMK 202' deki değişiklik de zaten 2004' te Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi' ne uygun olsun diye getirilen bir değişiklik değil mi Sevgili Başkanım?

BAŞKAN – Yok, 1929' da geldi o. O yanlış, raporunuzdaki o tespit yanlış.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Hayır, 2004' teki CMK 202 diyorum.

BAŞKAN – 1929' da geldi, hem de İnönü' nün imzasıyla geldi.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Biraz daha bunu genişleten, 202' nin genişletilmesi 2004' ten itibaren geldi, ondan öncesinde biraz daha dar yorumlanıyordu.

Yani yeniden şu soruyu soruyorum arkadaşlar: Açlık grevi, silahla ya da sizlere yapılan saldırıyla, çocuğumuza çocuğumuza yapılan saldırıyla daha ne kadar Anayasa maddesini değiştirmeyi düşünüyorsunuz? Ben sizlere bu soruyu soruyorum.

Anayasa'ya aykırı, daha doğrusu, Anayasa' nın değiştirilmez maddelerinin değiştirilmesine yönelik böylesi bir düzenlemeyi bizim Komisyonumuzun görüşmemesi gerektiğini, reddetmesi gerektiğini, Anayasa Komisyonuna giderek bir anayasa değişikliği çerçevesinde konuşularak, düşünülerek bir en az 367 ya da referandumu gerektirecek 330' du zannedirim, o oyları alarak bu değişikliği yapabilirsiniz, o milliyetçi çoğunluğunu sağlayarak bunu yapabilirsiniz; aksi takdirde, ciddi anlamda bir anayasa suçu işlemiş oluyorsunuz, diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bakanım, size söz vereceğim.

Dilek Hanım, değerli arkadaşlar; bir konuyu Komisyon üyelerimle paylaşmak isterim. Komisyon müzakerenin sağlıklı yürümesi için Komisyon Başkanı olarak benim bir âdetim var, önceki dönem milletvekili arkadaşlar da bilirler, bu dönemde de, önemli tasarımlarda bir defa mukayeseli metinler oluştururum, bir. Mukayeseli metin oluşturuldu ve ilk çağrıda, davetiyede bu gönderildi. Sonraki alt komisyon raporuna göre yine mukayeseli metin oluşturdum. Bir de bizim, arkadaşlar, genellikle parlamenterlerimizin çok az yararlandığı bir bölüm var. Sanıyorum, kurumsal kanunun, Teşkilat Kanunu'nun 14'üncü veya 16'ncı madde, madde numarasını yanlış bilebilirim, "Bu dil ve egemenlikle ilgili Parlamentonun bir araştırması var mı?" dedim, Başkanı aradım, bana gönderdiler. 2011 yılında yapılmış bir araştırma var, 2009 yılında yapılmış bir araştırma var ve bunları "Sadece yargıya inhisar edecek şekilde mukayeseli veriler." dedim, Nezahat Yuca görevlendirilmiş ve telefon açtı bana -Dilek Hanım- baktım, gerçekten hepimizin bildiği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinin (e) bendi, imkânsızlık var, o bir zaruret hukuku zaten, "zaruret hukuku" diyoruz. Biz ilerideki müzakerelerde, 1'nci maddede onu konuşacağız, zaruret hukuku ne, zaruret hukukunun dışındaki durum ne. Orada bir partimizin veya yürütme organının herhangi bir dahli yok, tamamen benim göndermemdir, benim de o içerik denetlemesini yapmam mümkün değil çünkü bütün arkadaşların görevleri o zaten. Ben mesela bana geldiği zaman daima orijinal metninden okurum. Mesela, Lozan'ı, Lozan'ın şu anda elimizdeki bütün metinleri Latinceye çevrilmiş şeklidir yani Latin harflerine çevrilmiş şekli. O dönemde tabii, eski harfler, harf inkılabı yapılmamış. O kadar titiz inceliyoruz ki arkadaşlar, bakın, resmî ceridedeki -Dilek Hanım- resmî ceridedeki Osmanlıca metinleri, acaba bir şey var mı, bir farklılık var mı diye kaynağa inerek araştırmak önemli. Ben bunu Komisyonumla paylaşayım diyorum.

Bakanım, ilgili Tüzük hükmüne göre her aşamada söz hakkınız var. Zannediyorum, Dilek Hanım'ın bir suali oldu. Aslında, o, Anayasa'yla değil mukayeseli hukuktaki yeriyile ilgili. Takdir sizin.

Buyurun efendim.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Dilek Hanım'ın ismen belirterek sorması üzerine bir şey açıklama ihtiyacı doğdu. O da "Bu düzenlemeye benzer bir uygulama var mı mukayeseli hukukta?" diye sorduğunda, şunu hatırlatayım: Türkiye taraf değil ancak Avrupa Konseyinin Avrupa Bölgesel Diller ve Azınlık Dilleri Sözleşmesi var. 1992'de imzaya açıldı, 98 itibarıyla yirmi beş ülke imzaladı ve onayladı. Bu yirmi beş ülkeden bazılarını sizinle paylaşayım: Almanya, Avusturya, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Finlandiya, Hırvatistan, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre, Kanada, Kıbrıs, Slovakya, Slovenya, Ukrayna diye gidiyor.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – "Düzenleme olarak var mı?" dedim.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Müsade edin.

BAŞKAN – Dinleyelim Dilek Hanım.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Bu Şart'ın 9'uncu maddesi azınlık değil, azınlık bir bölümü, bölgesel diller ve azınlık dilleri şartı. Bölgesel dilleri ayrı değerlendiriyor. Burada 9'uncu maddede ceza yargılamalarına ilişkin iki cümleyi sizinle paylaşıyorum, diyor ki: "Mahkemelerin taraflardan birinin isteği üzerine davayı bölgesel veya azınlık dillerde yürütmelerini sağlamayı. İki, sanığa kendi bölgesel veya azınlık dilini kullanma hakkı güvencesi verilmesini kabule eder üye ülkeler." devam ediyor daha, ben iki cümleyi ifade ediyorum.

Bir de benden önce konuşan arkadaşlardan birtakım şeyler yapıldı. Ben doğrusu, siyaseten elbette bunlar söylenebilir "Kim dayattı? Dayatmayla mı bunları yapıyorsunuz? Açlık grevi, vesaire..." Değerli arkadaşlar, bu çatı altında bir çalışma yapıyoruz. Parlamento çok partili siyasi hayata geçtikten sonra birçok müdahaleye muhatap olmuş, kapatılmış. Parlamentonun bir daha bu tip müdahalelere muhatap olmaması için yoğun bir reform süreci içerisinden geçtiğimizi düşünüyorum. Bu anlamda, itham ettiğiniz AK PARTİ Grubu hem 367 dayatmasında hem 27 Nisan dayatmasında demokratik ve onurlu duruşunu ortaya koymuş bir siyasi parti. Başka dayatmalara, benzer birtakım zorlamalara bundan sonra da tavrı bellidir. O açıdan, lütfen yani bu Komisyonunda dili seçerken biraz daha özenli olunmasını ben istirham ediyorum tüm üyelere.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – ...var mı dedik...

BAŞKAN – Dilek Hanım, tamam, sonra esasla ilgili müzakerelerde... Tamam, dinledik.

Hocam, siz söz istiyorsunuz. Buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, teşekkür ediyorum.

Ben bu anayasaya uygunluk tartışmasının, meselenin özünün farklı ifade edilmesinden kaynaklandığını düşünüyorum şahsen. Bu mesele İnsan Hakları Komisyonunda konuşulurken ben de bütün bir gün boyunca katıldım, en azından bu 1'inci maddeye ilişkin tartışmaları dinledim.

Şimdi, bizim Cumhuriyet Halk Partisinin önerisi şuydu: “Bir kişi kendini en iyi ifade edeceği dili beyan ettiği takdirde o dilde savunma yapabilir ve kendisine de devlet tarafından parasız olarak avukat verilir.” Şimdi, bunu böyle düşününce herhâlde bunun - biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak diye düşünüyorum yüksek sesle- Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verdiğimiz için bunu böyle söyledik. Şimdi, AKP'nin önerisinde “Türkçe bilmesine rağmen” falan gibi o kadar çok karışık ifade var ki belki gerçekten de bunun, bu Anayasa'ya aykırılık iddiası bu tür ifadelerle bağlantılı olabilir kanaatindeyim. Belki de Sayın Gök'ün söylediğini de dikkate alarak yani, 1'inci maddeye geçiyormuş gibi yapmayıp çünkü anladığım kadarıyla o sakıncalı...

BAŞKAN – Geçmiyoruz efendim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – ...ama bu mesele tartışılırken 1'inci maddenin içeriğine değinmek ve yani bu nasıl ifade edilirse, o madde Anayasa'ya aykırılık ortadan kalkar, onu tartışmaya açmak daha yararlı olabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii ben “1'inci maddede yoğunlaşalım, o sırada yoğunlaşalım.” derken belki maddeyi dönüştürme ihtiyacı da doğabilir bu tartışmalarda diye fakat o imkânı...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir şey eklemek istiyorum.

BAŞKAN - Hocam, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani CHP önerisinde önemli olan “beyan ettiği takdirde” cümlecığıydi, çünkü eğer bir insanın diyelim ki ana dili Türkçedir, Türk ana-babadan doğmuştur ama Almanya'da doğmuştur, Almancayı daha iyi biliyordur Türkçeden. Dolayısıyla da mahkemeye geldiğinde “Ben kendimi Almancada daha iyi ifade edebiliyorum.” diyorsa, kendi beyanı buysa o zaman onun kabul görmesi gerekir ya da Arap ülkelerinde yaşayan Türkmenler ana dilleri Türkçe ama o bölgede yaşadıkları için Arapçayı daha iyi konuşuyor olabilirler. Yani bu mesele sadece Kürtçeye ilişkin bir mesele değil. Sanık konumundaki bir insanın mahkemede kendini en iyi şekilde nasıl ifade ettiğini, yani hangi dilde ifade ettiğini beyan ediyorsa o beyanın hâkim tarafından kabul görmesi... Ama tabii bizim önerimizde de aynı AKP önerisinde olduğu gibi “kötüye kullanılamaz” gibi bir şeyi de vardı.

BAŞKAN - Ondan yararlanacağız.

Çok teşekkür ediyorum Hocam, teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Hocam, hakikaten çok teşekkür ediyoruz.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Başkanım...

BAŞKAN - Söz vereceğim, hemen söz vereceğim.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Tabii, tabii.

BAŞKAN - Buyurun.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önce Anayasa'ya aykırılık konusuna girmeden şunu söyleyeyim: Bizim İnsan Hakları Komisyonunda -biliyorsunuz tali Komisyon olarak- bu konu görüşülürken arkadaşlarımızın verdiği önergeyi Binnaz Hanım belirtti ama belki şu anda önergeyi hatırlamadığı için orada bir eksiklik için söyledi. Bizim önergemizin başı şöyle başlıyor, aynen birinci fıkrada olduğu gibi

BAŞKAN - Tutanağa geçsin, elinizde var mı?

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Hayır, hayır, bakın “Yeterince Türkçe bilmediğini beyan eden sanığa, mahkemece bedeli devlet tarafından karşılanmak üzere tercüman atanır.” bizim önergemiz bu. Yani, orada, “Türkçe bilmesine rağmen kendini istediği dilde ifade eder.” gibi yanlış anlama olmasın, yani öncelikle bunun düzeltilmesi gerekir, önergemiz odur yani önergemiz zaten burada, önergeyi daha sonra zaten veririz.

Şimdi, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili burada şunu belirtmek istiyorum: Sayın Bakanın belirttiği üslup bence önemli yani ben şuna inanıyorum değerli arkadaşlar. Bakın tüm içtenliğimle söylüyorum, burada aslında milletvekili arkadaşlarımızın tümü, yani iktidar partisine mensup arkadaşlarımızın da bana göre tümü, 1'inci maddenin bu hâliyle yani eklenecek olan fıkranın açıkça Anayasa'ya aykırı

olduğunu onlar da biliyorlar, görüyorlar ben buna inanıyorum, yani onların o inançta olduğunu da görüyorum. Şimdi, buradan ne olursa olsun yani belki bu geneli üzerinde şimdi görüşerek bu Anayasa'ya aykırılık iddiasını konuşacağız ama inanıyorum, bu 1'inci madde görüşmeye başladığında eğer o yönde bir karar verilirse bu hâliyle buradan geçmeyecektir. Yani buradaki arkadaşlarımız tüm AKP'li, MHP'li, Cumhuriyet Halk Partili milletvekili arkadaşlarımız...

BAŞKAN – Tasarı Komisyonun.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – ...bu Komisyonunda bu madde görüşüldükten sonra kesinlikle tasarının bu hâliyle geçmesine ben, izin vermeyeceklerine inanıyorum. Yani burada önergeler verilir, burada makul olan neyse... Çünkü Anayasa'ya aykırılık gerçekten var. Yani burada Anayasa'ya, şöyle bir bakalım değerli arkadaşlar. Daha önce de -biz geçen dönemden bu yana çalışıyoruz- birçok kanun tasarısında ya da teklifinde Anayasa'ya aykırılık iddiaları oldu ama bir tasarının ya da bir teklifin bir maddesi nasıl Anayasa'ya aykırı olur diye sorduğumuzda herhâlde bundan daha ötesi olmaz, yani bu, ayna gibi çıplak bir şekilde karşımızda, yani bunu bire bir hangi arkadaşımızla konuşursak konuşalım Anayasa'ya aykırı diyecektir.

Değerli arkadaşlar bakın 2009'un Eylül ayıydı değil mi bu açılışın ilk başladığı günler? Sayın Cumhurbaşkanımızın bir açıklaması oldu: "Güzel şeyler olacak." falan derken daha sonra Sayın Beşir Atalay o zaman İçişleri Bakanıydı, o koordinatördü ve o süreçte de benzer bir olay oldu, işte terörist başı bir yol haritası açıklamıştı gerçi onu göremedik, o nerede var? Bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde var herhâlde bir de hükümette var yazdığı çizdiği şeyler. İşte, Oslo'daki arkadaşlarımız biliyorsunuz gidip geliyorlardı, geldiklerinde Apo yazıyormuş onların arkasından. Biliyorsunuz Habur'da bir süreç yaşadık, oraya Diyarbakır'dan ve Silopi'den hâkim ve savcılarımız götürüldüler, o gün konjonktür belki öyleydi, Bakanlık öyle uygun gördü ama teröristlerin ayağına götürüldüler, teröristler de geldi. Hatırlayın, Pişmanlık Yasası ve bu insanlar pişmanlıktan faydalananacak, işte ifadeleri alınacaktı, ifadeleri alınırken çok ciddi zorluklar yaşandı, savcılarımız tutuklamaya sevk etmesinler çünkü verilen bir söz var, bu sözün verildiğini zaten BDP'li arkadaşlarımız söylüyor yani "Merak etmeyin, Hükümet bize 'Tutuklanmayacaklar' sözünü verdi." dedi. Tabii, bunun gerekçesi nasıl olacak, bunu nasıl kılıfına uyduracaksınız? "Bu insanlar ben pişmanım, kendi isteğiyle geldim, artık bu süreci daha fazla sürdürmek istemiyoruz." şeklinde beyanda bulunacak, bunlar zapta geçecek ve nihayetinde daha sonra kendileri o Yasa'dan da faydalanmak üzere, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılacaklardı. Öyle mi oldu? Bu arkadaşlar, bu vatandaşlar daha doğrusu bu teröristler -çünkü kıyafetleri üstlerindeki başlarındakilerle- geldiklerinde ne dediler? Zaten terörist kıyafetiyle geldiler ve pişman değiliz, kendi isteğiyle gelmedik, önderimiz bizi çağırdı -Apo- onun talimatıyla geldik." dediler değil mi? Şimdi, o hâkim ve savcılar bunları zapta nasıl yazdı, böyle mi yazdı? Böyle yazamadılar, aynen o kurgu gibi yazdılar "Ona rağmen pişmanız." falan yazdılar. Şimdi, Recep arkadaşımız bir şey söyledi: KCK'da Diyarbakır'daki mahkemeye atf yapıyor sanıyorum, işte "Efendim, oradaki mahkeme belirttiği için bu bizim önümüze geldi." gibi bir şeyler söyledi, yani niye geldiğini hepimiz biliyoruz da yani biraz daha anlaşılması adına belki onu söyledi o da ki bence de çok dürüst bir şekilde itirafını yapıyor. Yani oradaki mahkeme şunu mu yapsaydı?

Değerli arkadaşlar, bakın, bu ülkenin milletvekili seçilmiş seçimlerde, milletvekili var, belediye başkanı var, il genel meclis üyesi var, belediye meclis üyesi var, çıkıyor hâkimin karşısına Türkçe konuşuyor, her şeyi anlatıyor, üniversite mezunu olduğunu zapta geçiyor işte öğrenim durumu, medeni durumu nedir? Biliyorsunuz söylüyor zaten hâkimler. Kişi diyor ki, aynen burada dediği gibi: "Ben Türkçe biliyorum ama savunmamı kendi dilimle yapacağım, ifademi kendi dilimle vereceğim." Değerli arkadaşlar, ne yapsın yani şimdi o hâkim ve savcı? Habur'a gönderilen o savcı gibi mi yapacak yani veya o hâkim gibi mi yapacak? Değerli arkadaşlar, böyle bir şey olabilir mi? Şimdi, mecburen yasayı uyguluyoruz. Yani, ben şunu anlayamıyorum, bizim herhangi bir sade vatandaşımız Hakkâri'nin köyünden, İstanbul'dan fark etmez... Binnaz Hanım da söyledi, çok güzel bir örnek verdi gerçekten Türk vatandaşı olabiliyor ana-babası Türk'tür, İngiltere'de doğmuştur, Türkçeyi çat pat konuşuyordur çocuk, yani buraya geldiğinde, Allah korusun başına bir şey gelse diyecek ki Türk vatandaşıdır "Ben Türkçe bilmiyorum, ben İngilizce anlatacağım derdimi." diyebilir yani. Var mı bir engel? Hakkâri'nin köyündeki sade vatandaş, oradaki insan hâkime çıkıp gidip "Ben Türkçe bilmiyorum, kendimi anlatamam. Ben kendi dilimle anlatmak istiyorum." dediğinde var mı bir sorun? Yok, bunların hiçbiri yok. Sorun nerede var? Sorun siyasi, bir dayatma var az önce belirttiğim tarzda Habur'dan bu yana gelen süreç. Yani daha geçen gün Başbakan Yardımcımız Sayın Arınç kime teşekkür etti, bana mı teşekkür etti? Terörist başına teşekkür etti, Apo'ya. Ağabeyi mi, kardeşi mi, kardeşi sanıyorum, gitmiş almış oradan talimatı "Bu açlık grevlerini sona erdirin." demiş ve "Açlık grevlerinin sona erdirilmesinde Abdullah Öcalan'ın katkısı nedeniyle teşekkür ediyorum." dedi. Demedi mi Sayın Bülent Arınç? Dedi, böyle bir açıklaması oldu. Bu açlık grevleri niye yapıyordu değerli arkadaşlar, talep neydi? Ana dilde savunma, ana dilde eğitim, tecridin kalkması. Bunları hepimiz biliyoruz, bunları arkadaşlarımız da biliyor ama bu düzenlemeyle bu işi aşamayız, bu çözümü getiremeyiz. Açıkça Anayasa'ya aykırı olan bir madde yani burada.

Resmî dilimiz Türkçe değerli arkadaşlar bizim değil, devletin daha doğrusu. Bu, her devlet için geçerli. Kendi dilini kullanacağı yerler bellidir, hükümlerlik hakkıdır, yargıda kullanacak, eğitimde kullanacak, kamuda kullanacak yani idarede, yasamada, yürütmeye, neyse kullanacak, sokakta kimse kimsenin diline karışmaz ki pazarda, evde isteyen istediği gibi konuşur ama yargıda siz o dediği açacaksınız gelecek ben Türkçe... Buradaki metne baktığımda, hiç öyle bir şey yok bu metinde. Yani "kendini yeterince ifade edemeyen" açıkça ne diyor yani bu dördüncü fıkrayı tasarıya koyanlar "meramını anlatacak kadar Türkçe bilen..." Meramını anlatacaksa artık başka dile ne gerek var? Var mı böyle bir... Yani hepimiz bunu basit bir mantık süzgecinden geçirdiğimizde sorgulayabiliyoruz. Buradaki niyet bellidir, bir dayatma, bir siyasi talep vardır, yapılan görüşmelerin neyse, yaşanan sürecin sonunda da Habur' dan bugüne geliyor, belki daha öncesi de var. Bu sürecin sonunda gelinen noktadır ama bu kesinlikle kabul edilecek bir durum değildir, çok nettir. Sayın Başkanım, tekrar uzatmayayım, aynı şeyleri tekrar etmek istemiyorum arkadaşlar da biliyor. Ben inanıyorum ve güveniyorum, buradaki arkadaşlarımızın tümüne güveniyorum, yani iktidar partisindeki tüm arkadaşlarımıza da güveniyorum. Bu düzenlemeyi buraya Bakanlar Kurulundan nasıl gönderdiler, hangi cesaretle gönderdiler, kime güvenerek gönderdiler, bu Meclise bunu biz nasıl kabul ettiririz diye düşündüler, acele olduğunu zannediyorum, bazen bu oluyor. Hatırlayın, MİT mensuplarıyla ilgili yargılamada, -Sayın Bakan da burada- İstanbul'dan savcı yakalama kararı çıkarınca apar topar iki maddelik bir şey geldi, burada önergelerle değişti. Efendim, aşağıya indi, aşağıda değişti, üç kez dört kez değişti. Yani, Bakanlık hazırladı, bürokratlar hazırladı, getirdiniz ama değiştirene kadar en az üç kez değişti o düzenleme, topu topu iki maddeydi ve sonra değişerek geçti. Bunun da çok acele geldiğini düşünüyorum, Anayasa'yla ilgili yeterince inceleme yapılmadığını düşünüyorum, yani bu düzenlemenin ve bu hâliyle kesinlikle geçmeyeceğine inanıyorum. Bizim önergemiz olacaktır, belki iktidar partisi arkadaşlarımızın da önermeleri, Milliyetçi Hareket Partisinin de önermeleri olacaktır. Hiç gerek yok başka bir fıkraya, birinci fıkraya ki İnsan Hakları Komisyonunda Cumhuriyet Halk Partisinin önerisi... Belki az önce Recep arkadaşımızın söylediği o hani mahkemenin takdirini, hâkimlerin işte burada "Mahkeme kendi kafasına, keyfine göre düzenleme yaptı, karşımıza böyle bir sorun çıkardı." denebilecek, engelleri de ortadan kaldıracak, bu düzenlemeyi daha iyi anlaşılacak bir hâle getirirsek buradan sağ salım, hep beraber çıkarız. Bu Türkiye'de de hiç kimse buradan rahatsız olmaz diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Rasyonel müzakere yönteminize ve içeriğine çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Murat Bey.

MURAT BOZLAK (Adana) – Teşekkürler, sağ olun Başkanım.

Şimdi, tasarının esası hakkındaki düşüncelerimizi daha sonra belirteceğiz. Anayasa'ya aykırılık konusundaki düşüncemi hemen kısaca belirtmek istiyorum. Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunan arkadaşlarımızın iddiası şu: "Tasarı, açıkça Anayasa'ya aykırı diyorlar." ama niçin olduğunu, sebeplerini, hangi nedenlerden dolayı Anayasa'nın 3'üncü maddesine aykırı olduğunu tam olarak dile getirmiyorlar. Şimdi, tasarıya bakıyorum, tasarı yargıda çift dilliliği getirmiyor, yani yargı dili gene Türkçe olarak devam edecek. Yargılama dilinin değişmesi hâlinde -değiştiriliyor ise- o noktada Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunulabilir. Yargılama dilinin değişmesi için de sanığın kendisini iyi bildiği bir dille savunması yeterli değildir ki hâkimin de, soruşturmayı yürüten savcının da, emniyette de o zaman sanığın belirlediği dilde bütün işlemlerin yapılması gerekiyor, yani yargılama dili ancak o şekilde değişmiş olabilir, burada böyle bir şey söz konusu değil.

Biraz yakın bir tehlikeden bahsedilerek birçok arkadaşımız kaygıyla hareket ediyorlar. Oysa kaygılarla, evhamlarla Türkiye'deki sorunları çözmemiz mümkün değil, işin doğrusu da sorunları yasaklarla çözmeyi prensip edinenlere de diyecek bir şeyimiz yok diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Murat Bey, tamam mı?

MURAT BOZLAK (Adana) – Tamam efendim, bu kadar zaten.

BAŞKAN - Şimdi bakıyorum, Hocam önce...

İSA GÖK (Mersin) - Bana veriyorsunuz.

BAŞKAN –Yok, sana vermiyorum İsa' çığım, sen ilk girişte pikle şey yaptın.

Şimdi, Hocam, bak ben bir usul koydum, siz, değerli bir bilim adamısınız. "Şu müzakerelerin muhassalası ortaya çıksın." diyorum, siz analitik bir tahlil yapın anayasaya aykırılığı. Yani şimdi mi söz vereyim istiyorsunuz?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) - Lütfen Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Peki Hocam.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bazı şeyleri net, hep beraber ayıralım. Şimdi Sayın Recep Özel demin “Ortada bir sorun var, bu soruna çözüm üretmemiz lazım.” dedi.

BAŞKAN - Hocam sizden şunu istirham ediyorum. Siz diyorsunuz ki...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hemen söyleyeceğim Anayasa'ya aykırılığı.

BAŞKAN - Yo, yo. Bakın, sizden bu geneli üzerinde müzakere değil, geneli içinde var olabilecek teknik, anayasaya aykırılık...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Aynen, anayasaya aykırılık.

BAŞKAN – Siz o sınırı genişletirseniz anayasa hukukunda uzman olmayan arkadaşların genişletmeye vüsat yetkilerini hangi noktada kullanacaklarını var sayalım.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır genişletmeyeceğiz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tamam konuşalım onu, yoksa siz devam edin.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir kere, yalnız, çerçeveyi net çizmek için biz diyoruz ki: Soruna çözüm üreteceğiz tabii ki, Türkiye'deki her soruna Parlamento çözüm üretecek, yalnız soruna çözümü Anayasa'ya aykırılığı açıkça ortada olan formüllerle üretmeyecek. Şimdi, biz bir iddiada bulunuyoruz, diyoruz ki: “Anayasa'ya aykırılık taşıyor bu.” Şimdi, tabii ki bunu söylerken sadece Murat Bey'i veya AKP'li arkadaşları değil, aynı zamanda çok iyi niyetinden emin olduğum Sayın Binnaz Toprak için de söylüyorum, onu da tabii ki aydınlatmamızda bu yönde yarar vardır, dediğim gibi mutlaka bizim ne söylediğimizi anlamak açısından söylüyorum.

Şimdi, bakın, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 202'nci maddesinde çok açık bir düzenleme var: “Sanık veya mağdur meramını anlatacak ölçüde Türkçe bilmiyorsa kendisine mahkeme tarafından tercüman atanır.” diyor. Şimdi, Bakanlık geldi, oturdu, bunu bürokratlarıyla görüştü, sonra da bakanlar imzaladı ve bir tasarı geldi önümüze. Şimdi, Sayın Başkan, tasarı burada. “Meramını anlatacak ölçüde Türkçe bilen sanık, savunmasını, kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde yapabilir.” Şimdi, bu ne demek? Yani Türkçe biliyorsa bile başka bir dilde sözlü savunmasını yapabilir. Arkasından ne eklemiş Bakanlık buna? Günlerce uğraşmış üstünde, oradaki çok değerli bürokratlar uğraşmış ve diyor ki: “Yalnız bu durumda tercümanını kendi hazır bulundurmamak zorundadır.” Şimdi, eğer Bakanlık -çok net söylüyorum, kimse kusura bakmasın- bu kadar kötü hazırlanmış bir taslağı gerçekten farkına varmadan mı hazırladılar, yoksa başka bir niyet mi var? -Biz niyet filan okumuyoruz.- Neden böyle söylüyorum? Sayın Başkan siz de farkındasınız, hepimiz farkındayız ama malumu ilam, söyleyeyim, şimdi, eğer Recep Bey'in söylediği gibi Bakanlık, bunun savunma hakkını kullanmaya yönelik olduğunu zannetseydi yukarıdaki güvenceyi, adam savunmasını yapamıyor, tercümanı devlet tutmak zorundadır diye devlete tercüman tutma yükümlülüğünü getirmeydi? Hayır, Bakanlığın öyle bir kaygısı filan yok, bu kadar beceriksizlik olabilir mi -kusura bakmasınlar yani- veya bu kadar yanlış hazırlanmış bir taslak olabilir mi? Ne diyor: Türkçe biliyorsa yine de başka dilde yapabilir ama tercümanını kendi getirecek, parasını kendi ödeyecek. Şimdi, Recep Bey, tabii ki iyi niyetle alt komisyon gelmiş, bunu biraz tevil etmeye çalışmış “Ya, bu kadarı da olmaz artık.” demiş. Şimdi, benim için önemli olan şu: Türkiye Cumhuriyeti'nin Adalet Bakanlığında bürokratlar, Sayın Bakan oturuyorlar ve bize iddia ediyorlar, diyorlar ki, Recep Bey de iddia ediyor: “Canım, bizim amacımız savunma hakkı, kullanamıyor. O yüzden yazık değil mi? Çocuk veya orada yargılanan kullansın hakkını.” diyor fakat şöyle yazmış: “Türkçe biliyorsa savunmasını başka dilde yapabilir ama tercümanını kendi getirir, kendi hazır bulundurur” Şimdi, yukarıdaki güvence yok. Şimdi, bunu bize “İyi niyetle hazırlanmış da, canım işte bakanlık bürokratları böyle bir şey hazırlamışlar.” demek mümkün değil. Peki, bu, neye aykırı? Şimdi, demek ki burada sorun savunma hakkı filan değil, kim ne derse desin koskoca Bakanlık, koskoca Türkiye Cumhuriyeti'nin Adalet Bakanlığı eğer Türkçe bilene de “Biz canım savunmasını iyi yapacağı bir dilde verelim ama tercümanını evinden getir, parasını da kendin ver.” diyecek bir taslağı yapar mı? Hayır. Değerli arkadaşlarıma Dibeke de katılıyorum, sevgili bütün arkadaşlarıma katılıyorum, Dilek Hanım'a da. Orada amaç şu: Bir yerde -neden bilmiyorum ama- ana dile ağırlık vermek, yani şunu istemek... Savunma hakkı filan değil, orada şöyle dememiş çünkü “Savunmasını daha iyi yapabileceğini beyan ettiği dilde yapar, yukarıdaki güvencelerden yararlanır” “Başka dilde yapar, kendini daha iyi ifade eder, tercümanını kendi getirir.” demiş. Şimdi, Bakanlık bunu nasıl hazırladı? Çünkü amaç şu, amaç: Savunma hakkı filan değil, kutsal olan savunma hakkı değil, amaç, istenen dilin, tercih edilen dilin mahkemede kullanılması. Şimdi, bu tercih edilen dilin mahkemede kullanılması. Bana buradaki arkadaşlar ya “Bakanlık ne hazırladığını bilemiyor, ya öyle hazırlamışlar, günlerce uğraşıp -koskoca bürokratlar orada, çok değerli üyeler, Sayın Bakan, bakanlar, Başbakan, hepsi- neyi hazırladıklarını bilmiyorlar, idare ediverin.” diyecekler ya da diyecekler ki “Evet biz bu kadar kötü bir taslak hazırladık çünkü amacımız farklı savunma değil, tercih edilen dil.”

Şimdi, gelelim, burada öğretim üyelerini çağıracağız, diyoruz. Sevgili arkadaşlar, biz verdik bunu, Adalet Komisyonundaki değerli arkadaşlarım size Ömer Süha Aldan'la Dilek Akagün zaten Osman Doğru'nun, Durmuş Tezcan'ın, Metin Feyzioğlu'nun, Ümit Kocacakal'ın, Profesör Doktor Sibel Özel'in bu konudaki görüşlerini sordular. Dünyada savunma hakkı var, adil yargılanmanın boyutu "ana dilde savunma hakkı" diye bir hak yok. Efendim, orada yok ama şimdi, şunu söyleyeyim "Var." diyen varsa hangi öğretim üyesi? Söylesinler bize, desinler ki biz de Ahmet'le, Ayşe'yle, Mehmet'le konuştuk, onlar da bize diyor ki savunma hakkı diye bir şey yoktur veya onun yanı sıra istediği dilde, tercih ettiği dilde, ana dilinde, kendi uygun gördüğü dilde istediği konuşmaları yapar diye, savunmasını yapar diye bir hak var, bak şu öğretim üyeleri de bunu söyledi desinler.

Şimdi, sevgili Dilek Akagün çok güzel söyledi değerli arkadaşlar İsviçre Kanunu'na bak, Almanya'ya bak, Fransa'ya bak, şimdi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6/3'üne bak, böyle bir şey yok dikkat edin. Ne diyor? "anladığı dilde" diyor 6/3-a. e ise "duruşmada kullanılan dili anlamadığı ya da konuşmadığı" diyor, böyle demiyor.

BAŞKAN - Hocam esas dil değil ki.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Anayasa, Anayasa Sayın Başkanım, dil değil, Anayasa'ya neden aykırı olduğunu anlatacağım. Yoksa bize efendim Anayasa'ya aykırı, biz 28 Şubat'a karşıydık, 27 Nisan bildirisine karşıydık işte biz böyle bir partiyiz o yüzden şimdi de... Bu yuvarlak lafları şimdi bırakalım

BAŞKAN - Hocam yapmayın ya.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Neden Sayın Bakan bunu hazırladı, bizim önümüze getirdi, niçin, neden? Deseydi ki bize "Türkçe bilmediğinden dolayı savunmasını yapamıyorsa biz ona istediği dilde yaparız." diyecekti.

Son şunu söyleyeceğim, Sayın Başkan, bir saniye lütfen. Bakın 6/3'te 6/3-e'de de şöyle demiyor "tercih ettiği dilde" ya da "konuşmak istediği dilde", "meramını anlatmak istediği dilde" demiyor, "konuşmadığı, anlamadığı takdirde" diyor. Çünkü önemli olan savunma hakkı. Birileri bize gelip şimdi -siz lütfen buna alet olmayın- "Yok canım onlar aynı şeydir, aynı şeydir." diyorlar.

Son şunu söyleyeceğim bu konuda. Lozan çıkardılar, Lozan'ın 37, 45 özellikle 39'uncu maddelerini arkadaşlarım yazdılar. Şimdi, size bir tek şey söyleyeceğim. Dil, dil, dil, dil. Bakın, "tercüman" konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin -eğer değil ise "Süheyl Batum yalan söylüyor, buradaki arkadaşlar yalan söylüyor, biz öğretim üyelerine soralım." dersiniz- yüzlerce kararı var: Luedicke Belkacem and Koç, Sekanina, İso, Buroşiçek. Dil konusunda da var dil, dil konusunda da var. Belçika dil davasıyla başlar Bert Levi. Bir de şu karara bakın, bu tam konuyla 93 yılında mahkemenin, komisyonun verdiği karar, tam burada. Bakın, Mehdi Zana bunun için hepimiz biliyoruz -ama bilmeye, yasa yapmaya geldiğinde neden bilmiyorum ben Sayın Bakana ve bürokratlarına soruyorum, nedenini bilmiyorum bunu görmezden geliyoruz- çok net söylemiş ayınsını ya "Ben tercih ettiğim dilde, savunmamı daha iyi yapacağım dilde yapacağım size ne." demiş. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu diyor ki: Hayır "Hiçbir şekilde sözleşmede ve uluslararası belgelerde istediği dilde, tercih ettiği dilde ben ana dilimde savunma yapacağım diye bir şey yoktur." diyor. Burada çizdim, 93.

İki: "Hiçbir zaman kişi Türkçeyi bilmediğini beyan etmemiştir." diyor. Üç: "Kaldı ki bilmemesi de mümkün değildir -hiç öyle yeminli tercüman şey değil- çünkü kendisi Türkiye'de önemli görevlerde bulunmuştur." diyor. Şimdi, söylemek istediğim şu: Anlamadığı dil, olur ama dur bir dakika, tercih ettiği dil diyelim zaten ayınsıdır, böyle bir şey yok, ana dilinde savunma var.

Son cümlem şu: Resmî dil nedir Sayın Başkan? Resmî dilde bile, şimdi, burada dinledim. Resmî dili değiştirmiyor ki, resmî dili de... Resmî dil dediğimiz nedir? Ne demektir resmî dil dediğimizde bizim? Ben size söyleyeyim: "Vatandaşların devlet ilişkilerinde kullanacakları dil." demek. Devletin dili nedir başka, devletin dili ne olur? Başkanın konuştuğu mu, Başbakanın konuştuğu mu, Cumhurbaşkanının konuştuğu mu? Hayır. "Devletin, vatandaşların devletle ilişkilerinde kullanacakları dil." İki: "Devletin işlemlerinde kullandığı ve kullanacağı dil." Üç: "Kabul edilen dil." diyoruz. Şimdi, resmî dil bu iken biz Anayasa Uzlaşma Komisyonunda, bundan dört-beş ay önce tercih ettiği dili kabul etmezken, öngördüğü dili kabul etmezken bugün Bakanlık bize neyi savunduğunu söylemeden bir taslak getirmiş, diyor ki: "Türkçe bilse dahi başka bir dilde savunmasını yapabilir." sonra diyor ki bize "Canım, bütün uluslararası sözleşmelerde böyle." diyor.

Sayın Bakanım, bir şey daha söyleyeyim, dikkat edin o "Azınlıkların Korunması ve Bölgesel ve Azınlık Dillerinin Korunması" hakkındaki iki yasada da Almanlar şundan sonra evet dediler ona, Fransızlar filan, birçok devlet imzalamadı. Ne zamandan sonra evet dediler? Dediler ki "Burada yaşayan insanlar, Türkler, başka şeyler, göçmen olarak geldiyse bu hukukun kapsamında değildir. Bir de başka bir devleti varsa, başka bir ülkesi varsa, bunu kabul etmeyiz." dediler. Yani azınlığın kapsamını kendilerine göre daralttıkları için, sözleşme daralttığı için kendilerine göre, "orada yerleşmiş üçüncü göbek" filan demedi, dedesinin dedesi bile gelmiş ise buraya göçmen olarak bu azınlık sayılmaz buranın vatandaşıysa bile dedi, ondan sonra kabul etti. Söylüyorum, Anayasa'ya aykırıdır,

resmî dili açıkça ortadan kaldırır. Devletin, vatandaşların devletle ilişkilerinde kullanacakları dili siz savunmaya da bağlamazsanız, bilmemeye de bağlamazsanız, bilse bile kullanırız tercümanını kendi evinden getirsin dersiniz açıkça Anayasa'ya aykırıdır bu hüküm. "Değişmez" hükmünü ortadan kaldırır, lütfen bunu yapmayalım diyorum.

BAŞKAN – Hocam, Komisyon Başkanı olarak bir anayasa profesörüne sualimdir: Peki, seçenek hüküm geliştirebiliyor musunuz?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Tabii, tabii verdik.

BAŞKAN - Yo yo onu düşünmeyin, hayır seçenek hüküm yani sadece üzerinde çalışacağım...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Verdik sayın başkanım, arkadaşlarım verdiler.

BAŞKAN - Peki ben Cihan Bey... çünkü MHP' den hiçbir arkadaş konuşmadı

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir de anayasaya aykırılığın seçeneğini biz yapmayız Sayın Başkan.

BAŞKAN – O anlamda demiyorum. Değil efendim, değil. 1'inci maddede diyorum...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – "Yapıyoruz" derdik.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hocam. Yani bir çalışın, bize şey verin.

Buyurun Sayın Adan.

CELAL ADAN (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; bir kere bir şeyi saklı tutuyoruz biz burada. Saklı tuttuğumuz şey şu: Bu niye geldi şu anda? Bu değişiklik talebinin bugün gündeme geliş sebebi nedir? Bu sebebe baktığımız zaman Sayın Bakan da rahatsız, bu milletin birliğinden, beraberliğinden yana olan herkes rahatsız. Baştan belirttik, Murat Bey de söyledi, ana dilde savunma yani dil, Türkçe bilmeyenlerin kendi haklarını savundukları sadece belli bizim yasalarımızda. Bu bir ana dilde yargılama ve resmî dil Kürtçeyi beraberinde getiriyor ancak cumhuriyet tarihinde yapılmış en güzel operasyon KCK operasyonudur. Doğru bir operasyondur, doğru yapılmıştır. Sayın Bakan, burayı dikkatle takip etmenizi istirham ediyorum.

Şimdi, Recep kardeşimiz, İspartalı değerli milletvekili kardeşimiz diyor ki: "İçeride bazı arkadaşlar ana dilde yargılama talebinde bulunuyorlar." Şimdi bu arkadaşların dediklerine bir bakalım. Ben bir çetele tuttum, ölüm orucuna yatanlar kim diye. Araştırdık. 8 Kasım 2009 tarihinde İstanbul'da bir belediye otobüsüne molotofkokteyli atarak on yedi yaşındaki lise öğrencisi Serap Eser isimli kızımızı şehit eden PKK'lı katiller. 20 Eylül 2011 günü Ankara Kumrular sokakta 5 kardeşimize kıyan PKK'lı canavarlar. Bu ölüm orucuna yatanlar. Bakınız daha geçenlerde şu bir aylık süreç içerisinde Irak sınırındaki Balkaya dağlarında 5 askerimiz, jandarma üst teğmen Gökhan Korkut, jandarma üst çavuş Mehmet Bostancı, jandarma üst çavuş Bekir Çavuş, jandarma çavuş Nihat Gün, jandarma uzman çavuş Bilal Akgün şehit edildi. Daha sonra 10 Kasım tarihinde düşen helikopterle birlikte şu on beş gün içerisinde 30 askerimiz şehit oldu. Bunları vuranlar yakalandıklarında hak talep ediyorlar, ana dilde hak talebi. Ben bu kadar saf bir sürece hiç rastlamadım. O da milliyetçi muhafazakâr yüzde 50 oy almış bir iktidara halkın duyduğu güven altında emin olun önümüzdeki günlerde çok zorlanacağımız birtakım konulara giriyoruz.

Değerli Milletvekilimiz Turgut Bey söyledi. Önümüzdeki günlerde "Habur'da yapılanları bir araştırın." denilse, bir savcı araştırırsa Sayın Bakan, Başbakan da, Bakan da, oradaki vali de Yüce Divandan kendisini kurtaramaz. Ne oldu? Getirdiniz, altı ay sonra isyan ettiniz "Bu yanlışır." dediniz fakat o yanlış ne yaptı biliyor musunuz Türkiye'de? O yanlış ölüm orucuna, askerlerimizi şehit edenlere, bu milletin birliğine, şefkatine, merhametine kurşun sıkanlara yaptıkları açlık grevini bir caniyi siyasallaştırarak ancak durdurabiliniz.

Bir manzarayla karşı karşıyayız. Şimdi televizyonları açın, bütün televizyonlarda on iki, on üç, on dört civarında hepimizin bildiği birtakım yazarlar otururlar ve bu meseleyi çok masum bir şekilde topluma enjekte ederler. Mehmetçik'in al bayrağa sarılı tabutlarını bir türlü göremeyen, haysiyetsizlerin, vatan evlatlarının ardı ardına katledilmesini ağzına bile almayan haramzadelerin, mevzubahis açlık grevi olunca insanlığı hatırlatmaları emin olun utanç verici bir hadise. Demin anlattığım o çocuklar yirmi dört yaşında, bir dağın eteğinde kurşunlanarak öldürülüyor. Türkiye'de Kürtçü, ırkçı bir hareket var. Bu hareket AKP'yi teslim aldı. Size samimi söylüyorum. Abdullah Öcalan'ı siyasallaştırdınız ve Türkiye, cumhuriyet tarihinde görülmedik bir şekilde bölücülere teslim olmuş durumda, bugün teslim olmuş durumda, şu anda. Bugün burayı Erzurumlu takip etmiyor, Nevşehirli takip etmiyor AKP'nin yüzünden ama Kandil takip ediyor "Bir şeyi daha aldık." diye. Türkiye'de Kürt-Türk ayrımı yapmak ihanettir, doğrudur. Kürt'ü Türk'ten, Türk'ü Kürt'ten ayırmak da doğru değildir, böyle bir ayrımcılığı kabullenmek mümkün değildir ama Türkiye Büyük Millet Meclisinde olsun, Türkiye'nin her tarafında bu milletin birliğine, bu devletin beraberliğine, bu milletin merhametine, bu milletin şerefine ancak bu kadar hakaret edilir. Habur'da savcı bir araştırma yapsa... Benim Turgut Bey'den daha ileri bildiğim şeyler var. Dağdan gelene diyorlar ki:

“Elbiseni değiştir.” “Bu benim şerefim, üniformam, ben bunu değiştirmem.” diyor. Bu kayıtlar var. Orada memleketin çocukları bunları kaydettiler. Peki, ben niye geldim? diyor. “Ben Kürdistan’ın liderinin talimatıyla geldim.” diyor. “Ya bunu söyleme kardeşim.” diyor savcı. Savcı dışarı çıkıyor. Bunları getirenlere yalvarıyor, diyor ki: “Ya ben hukuken çok güç durumdayım.” “Ya sen de onları duyma.” diyor. “Duyma, öyle yaz.” falan diyor. Şimdi beyler, çadırdaki kurulan ve adaleti orada tanzim edilen bir Türkiye’yi ne mecburiyetle yaptınız? Şimdi hangi mecburiyetle siz bu meseleyi getiriyorsunuz ortaya, dayatıyorsunuz?

Değerli arkadaşlar, bir örnek anlatacağım izin verirseniz. Şimdi Milliyetçi Hareket Partisinin demokrasi mücadelesi belli yani 367’ye itirazı belli, diğer konulardaki itirazları belli. Milliyetçi Hareket Partisi... 1980 öncesi, Ağrı İl Başkanı Mustafa Kılıçaslan diye bir aşiret reisi ve Kürt vatandaşı. O günkü şartlarda vurdular, rahmetli oldu. Her Ağrı’ya gidişimde Kılıçaslan Otelinin altında bir kıraathanede onları ziyarete giderim. İki sene evvel gittim ben oraya. Halil Ağa var orada. Halil Ağa dedi ki: “Sayın Bakan, PKK’lılar bizden randevu istediler. Vermedik.” dedi. PKK’lı bir belediye başkan vekili ısrar ediyor. Diyor ki: “Gelelim, siz bizi dinleyin beş dakika. Arkadaş, eğer kabul ederseniz bir daha geliriz, kabul etmezseniz bir daha gelmeyiz.” Peki, kabul ediyorlar, toplanıyorlar. Geliyor PKK’lı, masanın üzerine çıkıyor, diyor ki: “Yahu arkadaş, ben PKK’lıyım. Cumhurbaşkanı ‘barışalım’ diyor, Başbakan ‘barışalım’ diyor, size ne oluyor?” Şimdi devletin yanında olan biz, kendimizi bir an muhbir zannettik. Yahu Türkiye’de Kürtlerin temsilcileri bu eşkıyalar değil, şu çocukları öldürenler değil, o hapishanede ölüm orucunda olanlar değil, bunlar vatan haini. Bu vatan hainlerinin pazarlığı olarak geliyor bu konular gündeme. Sayın Bakan, gözünü sevdiğim. Niye geldi bunlar gündeme? İşte, ölüm oruçları, Abdullah Öcalan’la görüşüldü ve şimdi Başbakan’ı dinliyoruz bazen, şaşırıyoruz. Bir taraftan Abdullah Öcalan’la görüşüyor, bir taraftan dokunulmazlıkları kaldırıyor, karmakarışık bir devlet aklı oluştu. Teslim oldunuz bu meseleye. Gelin bu yasayı falan çıkarın. Mevcut yasalar yeterli, Kürt vatandaşını korumak için de yeterli, bu milletin çocuklarını korumak için yeterli. İşimize gücümüze bakalım, çıkarın bu şeyi. Sizi benden daha fazla rahatsız ediyor. Ahmet İyimaya’yı ben tanırım, beraber milletvekilliği yaptım. Kürtçe mürteç böyle mahkemelerde filan aklını kaybedecek kadar rahatsız.

BAŞKAN - Yok canım.

CELAL ADAN (İstanbul) – Neye teslim oluyorsunuz ya arkadaş, samimi söylüyorum. Tanıyorum, beraber milletvekilliği yaptık.

RECEP ÖZEL (Isparta) - Biz mi tanıyamadık Başkanı?

CELAL ADAN (İstanbul) – Şimdi, bir de Ispartalı bir kardeşimiz çıkmış, şunlara bakın şunlara bakın... Arkadaş bak, ömrü hayatında bir tek şehidimize Fatıha okumaktan uzak kalmış kalpsizlerin, PKK’lıların eylemine sıra sıra destek açıklaması yapanlara benzer bir açıklamanın yanında nasıl yer alırsın? Bunlar kim, bak gel şurada ben göstereyim sana. Tam 150 tane memleket çocuğunu şehit edenler ölüm orucuna yattılar. Onların taleplerine haklı bir talep olarak nasıl söylersin Recep kardeşim ya? Sen bunu söylersen Türkiye’yi nasıl koruyacağız yani? Recep kardeşim ya, nasıl koruyacağız ya, nasıl koruyacağız? Ne olacak bu... Yani nasıl koruyacağız biz, Ispartalı Recep de konuşursa?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Faruk Bey, sizden evvel Murat Bey’in sözü var ama...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) - Benim de talebim var.

BAŞKAN - Hocam, komisyon üyeleri şey yapmadı... Tabii talep... Hocam, şu anda Anayasa’ya aykırılığı tartışıyoruz yani esasla ilgili sizi dinleyeceğiz, onu arz edeyim. Şimdi teknik bir tartışma oluyor. Tamam Hocam, geçen gün de geldiniz zaten...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) - Bizimki de teknik.

BAŞKAN – Peki, verebilirim Hocam.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Söz sıramı veriyorum.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Peki, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Faruk Bey, siz dışarıdaydınız. Vardığımız karar şu: Bir ön sorun tartışıyoruz. Bu madde Anayasa’ya aykırı...

FARUK BAL (Konya) – Anayasa’ya aykırılık.

BAŞKAN – Onu tartışıyoruz evet.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, Anayasa’ya aykırı veya değil, sırat köprüsü gibi iki taraftan bir tarafa düşülecek üçüncü bir seçeneği olmayan bir konuyu tartışıyoruz. Bu konuyu izin verirseniz ben özellikle Adalet ve Kalkınma Partisine mensup milletvekillerimizin kalplerine, vicdanlarına hitap edebilecek küçük bir girişimle sözlerime başlamak istiyorum.

Cenabı Allah kainatı yaratırken madde yaratmıştır, bitkileri yaratmıştır, hayvanları yaratmıştır ve insanları yaratmıştır. Bunlardan maddelerin birbirlerine tahakkümü ve birbirlerini yargılaması söz konusu değildir, onlar tabii veya bizim inancımıza göre ilahi hükme tabidir. Bitkilerin de birbirlerine tahakkümü veya yargılama yetkisi yok, onlar da tabii veya ilahi hükme tabidir, hayvanlar da aynı şekilde. Bir tek insan, Cenabı Allah tarafından akılla, mantıkla ve vicdanla donatılmıştır, bunun içindir ki eşrefi mahlukattır, bunun içindir ki kendi düzenini kendisinin kurabilme yetisi Cenabı Allah tarafından verilmiştir. İşte, insanlık yüzlerce, binlerce yıl yaşadığı badirelerden sonra evrensel değerler geliştirmiştir, uluslararası hukuku geliştirmiştir, kendi hukukları içerisinde de hukuk devleti ilkesine gelmiştir. Hukuk devleti ilkesi içerisinde de savunma hakkı gibi herkesçe mukaddes ve mübarek bilinen bir hakkı tanımıştır. Tartıştığımız mevzu da bu.

Şimdi bu önümüze getirilen husus, hukuk devleti içerisinde uluslararası, Türkiye'nin imzalayarak, onaylayarak kabul ettiği belgelere, sözleşmelere ve bu kapsam içerisinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'ne aykırıdır. Başından beri izah etmeye çalıştığım ve özetlediğim için başlıklarıyla ifade ettiğim bu yaradılış çerçevesi içerisinde bunlara aykırı bir düzenlemeyle karşı karşıyayız. "Bu konu niçin gündeme geldi?" sorusunun cevabını eğer bulabilirsek o takdirde Anayasa'ya aykırılığın da mantığını daha iyi anlayabiliriz. "Ana dille savunma hakkı" diye bir hak yeryüzünde yok, Ay'da, Mars'ta, Jüpiter'de, Uranüs'te de hayat olmadığına göre orada da yok. Bu, nezuhr, bu hangi aklivvelin uydurmuş olduğu bir hak ise geldi Türkiye'nin kalbine saplandı ve bu saplanış da bir terör örgütünün dayatmasıyla Türkiye'nin gündemini meşgul eder hâle geldi.

Terör örgütü mensuplarının cezaevlerinde talimatta başlatmış oldukları açlık grevi herkesin anladığı açlık greviden farklıdır. Açlık grevi şudur: Bir kişi inandığı, haklı olduğu bir konuda başka türlü kendisini eğer ifade edemiyorsa bu takdirde bedenini ortaya koyarak haklılığını ispatlamaya çalışır. Bu mübarektir, bu mukaddestir, bu anlaşılabilir ama talimatta, uyulmayan terör tehdidi altında açlık grevine tabi tutulması dağda Mehmetçik'e, polise, güneydoğuda yaşayan Kürt kardeşimize sıkılan makineli tüfekten veya silah mermisinden bir farkı yoktur. Dolayısıyla, açlık grevinin yaygınlaştığı günlerin akabinde ve on sekizinci günde Adalet ve Kalkınma Partisinin altmış üç maddelik 2023 Vizyonu kapsamı içerisinde dile getirmiş olduğu bu husus terör örgütünün baskısı ve tehdidi ve Türkiye'ye uluslararası alanda BOP çerçevesi içerisinde dayatılan çözülme ve çökme planının devamıdır. Adalet ve Kalkınma Partisinin kongresinde, kongreye iştirak eden binden fazla delegenin bu olaydan haberi yoktur. Bu olay o kongrede tartışılmamıştır. Adalet ve Kalkınma Partisinin kongresi bir şov şeklinde geçmiştir. 2023 Vizyonu altındaki belge Adalet ve Kalkınma Partisinin unsurları olan delegeler tarafından tartışılmamıştır. Dolayısıyla bu açıdan da bir dayatmayla karşı karşıya bulunmaktayız.

Şimdi bu dayatma, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının (e) bendinde, mahkemelerin konuştuğu veya uyguladığı dili anlayamayan kişiye adil yargılanma hakkı çerçevesi içerisinde tercüman tayinini devletin yetkisine ve sorumluluğuna bırakılmıştır. Aynı ifadeler Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nde de vardır ve aynı madde bizim Ceza Muhakemesi Kanunumuzun 324/5'inci maddesine de girmiştir. O zaman biraz önce anlattığımız akıl, mantık, vicdan ile geliştirilmiş insani değerlerin tümünü kapsayan bir hukuk düzeni içerisinde çökmeyi ve çözülmeyi kolaylaştıracak ve etnik imtiyaz hâline dönüşebilecek olan bu tasarı Anayasa'nın pek çok maddesine aykırı –onu son kısma saklıyorum- ama ondan önce Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş felsefesine aykırıdır, Türk Devletinin üniter yapısına aykırıdır, Türk Devletinin millî bir devlet olması ilkesine aykırıdır, ülkenin hukuk devleti ilkesine aykırıdır ve bu aykırılıklar bizi genel olarak Tunus'ta başlayan, Libya'da, Mısır'da, şimdi sınırımıza gelen Suriye'deki hâllerin Türkiye'de fitilin yakılması için bir öncü ateş noktasındadır. Cezaevine düşmüş terör örgütüyle ilişkili olan insanların açlık orucu dayatmasına karşı AKP'nin teslimiyetidir, Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında da yine AKP'nin teslimiyetçi politikasıdır.

Sayın Başkanım, Sayın Bakan, değerli arkadaşlarım; bunun başlangıcı açlık grevi ile ortaya çıktıktan ve ondan on sekiz gün sonra, Adalet ve Kalkınma Partisinin 2023 Vizyonunda bir maddeye dönüştükten sonra Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Cumhurbaşkanı açlık grevlerinin bitirilmesi için açıklamalarda bulunmuştur. Sayın Başbakan açlık grevlerinin bitirilmesi için açıklamalarda bulunmuştur. Sayın Adalet Bakanı açıklamalarda bulunmuştur. Hükümetin yetkililerinin tamamı neredeyse bu grevlerin insani açıdan yaklaşılarak bitirilmesi için açıklamalarda bulunmuştur. Bu açıklamalara tek olumlu cevap verilmemiştir. Ta ki bebek katilinin kardeşinin İmralı'ya gidip oradan bir mesaj getirmesiyle bıçak gibi kesilmiştir. Şimdi bu kanunu çıkarın, yetmeyecek yarın yine açlık grevi gelirse, o zaman istediklerini yine yapacak mısınız Sayın Bakan? Yarın bir haritayla gelirlerse o zaman istediklerini yapacak mısınız Sayın Bakan? Dolayısıyla teslimiyetin hududu yoktur, teslimiyetin sınırı yoktur. Burada dur denilmesini bilmemiz ve o şekilde de millî bir duruşu göstermemiz gerekir. İşte şimdi Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekili arkadaşlarımıza, Sayın Başkanım, Adalet

Komisyonunun Sayın Divanı ve Sayın Bakanın, Cenabı Allah'ın insanlara bahsettiği akıl, mantık ve vicdan diye örttüğümüz, üstünü tanımladığımız ama bu dünyadaki insanın küçük mahkeme-i kübrâsına hitap ediyorum. Siz, bu düzenlemeyle ileride...

BAŞKAN – Mahkeme-i kübrâ değil de küçük, mahkeme-i sugrâ olur o zaman.

FARUK BAL (Konya) – Kübrâ olur beyefendi, kübrâ olur.

BAŞKAN – Küçükse sugrâ olur bak.

FARUK BAL (Konya) – Bunun adı kübrâdır, kübrâ.

BAŞKAN – Peki oldu.

FARUK BAL (Konya) – Tabii benim dediğimi anladınız. Bir mahkeme-i kübrâ var ki öbür dünyada. Buradaki de senin vicdanında. Ben o vicdana hitap ediyorum.

BAŞKAN – Tamam.

FARUK BAL (Konya) – Siz düvel-i muazzamaya karşı verilmiş olan Kurtuluş Savaşıyla kurulmuş üniter ve millî devletin çökmesine ve çözülmesine başlangıç teşkil edecek –çok başlangıç oldu da- bu önemli taşı yıkmaya kendinizi ehil görüyor musunuz? Bunun hesabını bu dünyada verirsiniz ama öbür dünyada verebilecek misiniz? İşte, onunla ilgili “Neresi Anayasa'ya aykırı?” dediniz. Ben size Anayasa'ya aykırılıkları maddeleriyle okuyayım, siz de oradan takip edin, Anayasa'nın maddesi.

Bu, Anayasa'nın 3'üncü maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır çünkü bu bir etnik imtiyazdır, etnik imtiyaz millet bütünlüğünü bozar oysa Anayasa'nın 3'üncü maddesinin birinci fıkrası der ki: “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür.” Etnik imtiyazları kabul ederseniz bu bölünmez bütünlük bölünmüş parçalara ayrılır. Üniter devlet yapısına aykırıdır.

Bu tasarı Anayasa'nın 3'üncü maddesinin birinci fıkrasındaki son cümledeki “Dil Türkçedir.” ifadesine kesinlikle aykırıdır. Bu, Anayasa'nın 10'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında: “Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.” Bu bir etnik imtiyazdır. Anayasa'nın eşitlik ilkesini düzenleyen dil, din, ırk, cins, soy, sopo ayrımı gözetilmeksizin herkesi kanun önünde -inşallah hukuk önünde olacak- eşit sayan ve hiç kimseyi diline, dinine, ırkına, soyuna sopuna bakılmaksızın dışlanmayı engelleyen maddesine aykırıdır.

Bu, Anayasa'nın 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen yargılama yetkisi bir hükümlerlik yetkisi olduğu için devletler yargı yetkisiyle hükümler devlet olarak tanınır, biliniyor öyle kabul edildiği için hükümlerlik ilkesinin, egemenlik ilkesinin parçalanması demektir. Dolayısıyla, Anayasa'nın 6'ncı maddesinde “Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılmaz. Hiç kimseye veya organa kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” Şimdi siz de Adalet Komisyonu olarak yetkiyi kullanamazsınız Sayın Başkanım.

Son bölümde, teklifin geliş şekli itibarıyla egemenlik yetkisinin nasıl devredileceğini anlatmak istiyorum. Türkçeyi meramını anlatabilecek kadar bilmesine rağmen tercih ettiği dilde savunma yapabilmek için kişiye tasarının geliş şekline göre kendi tercümanını kendisinin getirmesi ve mahkemenin bunu kabule mecbur bırakılması bir hâkimin yargılama yetkisini, dolayısıyla yargı yetkisi kapsamında egemenlik yetkisini ortadan kaldırır.

İki: Bununla kalmaz. Savunma hakkını kullanan kişilere, şimdi olduğu gibi, bu tasarının gelişinde olduğu gibi örgüt tercüman tayin eder, savunma hakkı, hepimizin üzerinde titrediğimiz savunma hakkı örgüt tercümanının süzgecinden geçerek mahkemeye sunulur. Bu, örgütün savunmasını, savunma hakkını kısıtlayıcı bir yöntem olduğu gibi örgütün aynı zamanda hâkimin yetkisini paylaşma gibi bir sonucu da doğurur.

Alt komisyonda düzenlenmiş hâline göre bilirkişi listesinden sanık seçecektir tercümanı. Bu takdirde de bir şekilde bilirkişi listesine girmeye başarmış –ki, böyle çok insan olacaktır- örgüt mensuplarının biraz önce anlattığım hâkimin bilirkişiye vereceği görevden daha fazla, örgütün bilirkişiye vereceği görev gündeme gelecektir. Dolayısıyla, savunma hakkı örgütün -tabir yerindeyse- sansüründen geçirilerek ulaştırılmış olacaktır. Dolayısıyla, bu olduğu gibi Anayasa'ya ve yargının bağımsızlığı ilkesine aykırıdır.

Son olarak da... Savunma hakkı dediğimiz hak sadece iddianamenin okunmasından sonra ne diyeceğinin sanığa sorulmasından ibaret değildir. Savunma hakkı sadece esas hakkındaki mütalaadan sonra sanığın esas hakkında savunmasından ibaret değildir. Savunma hakkı bir küldür, bir bütündür, olduğu gibi delillerin tümüne ulaşabilme hakkını içerir, buna göre savunmasını düzenleyebilmesi hakkını içerir. Siz bunu böyle kabul ettiğiniz zaman çok geçmez kısa bir süre sonra “Bu eksiktir.” derler. “Bu eksikliği müştekiye de tanı, müdahile de tanı, mağdura da tanı, bunu tanığa da tanı, bunu yargıca da tanı, bunu savcıya da tanı.” Derler. Bu da yetmez; farz edelim ki 10 kişilik bir sanık grubunun, farklı delilleri bilen sanık grubunun yargılandığı bir davada bütün zabıtlar, bütün raporlar, bütün dosya kapsamı anladığı dile çevrilme ya da ana diline çevrilme hakkını doğurur. O takdirde de Türkiye'de dava

dosyalarını koyacak odalar, dolaplar bulamazsınız, buraya sığmaz, aynen bugün sizin mahkeme-i kübrânıza yani vicdanınıza sığmadığı gibi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Faruk Bey ama yine ben mahkeme-i sugrâ teriminde ısrar ediyorum.

Şimdi, Emine Hanım zannediyorum ayrılacaklar. Bir öncelik isteği var. Grup Başkan Vekili arkadaşımızdır.

MURAT BAŞESGİ OĞLU (İstanbul) – Biz mekân sahibiyiz.

BAŞKAN – Başkanım da burada. Size de söz verebilirim şu aşamada istiyorsanız.

OKTAY VURAL (İzmir) – Ben sadece iki cümle söz istiyorum.

BAŞKAN – Emine Hanıma söz vereyim, ondan sonra Başkanım.

Buyurun.

EMİNE ÜLKER TARHAN (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Beyefendi teşekkür ederim sıranızı verdiğiniz için.

Şimdi, öncelikle Washington'da bir toplantı yapıldı. Aslında burada bir tespit yapmak istiyorum, bir de soru sormak istiyorum, o şekilde başlamak istiyorum. Kısa bir konuşma olacak endişe etmeyin Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

EMİNE ÜLKER TARHAN (Ankara) – Washington'da bir toplantı yapıldı, Dünya Yargıçlar Birliği toplantısı. Türkiye'de yargı bağımsızlığının geldiği noktaya ilgili de bir deklarasyon yayınlandı orada. Kısaca şunu söylüyor aslında: "HSYK Türkiye'de iktidarın bir şube müdürlüğüne dönüşmüştür." yani net olarak bunu söylüyor, uzun uzun cümlelerden sonra bu mesajı veriyor.

Bir de sorum var. Şimdi Deniz Feneri savcılarıyla ilgili HSYK'nın sitesinde onların suçlu olduğuna dair bir basın açıklaması hâlâ duruyor bildiğim kadarıyla ve hâlâ bu insanlara gözdağı veriliyor, aklanmış olmalarına ve rahat etmiş olmalarına rağmen. Neden bu gözdağına devam ediliyor onu da sormak istiyorum kısaca.

Şimdi gelelim önümüze koyduğunuz metne. Önümüzde bir metin var. Daha önce söylemişim. İnsan Hakları Komisyonunda da anlatmaya çalışmışım. Bu, hem yasa tekniği açısından hem hukuk tekniği hem yasa yapma tekniği hem anayasal açıdan sakat bir metin ve gerçekten de ayrıştırıcı bir metin yani birleştirici metinlere ihtiyacımız var aslında bizim bu toplumda ama bu ayrıştırıcı bir metin, onda ısrarlıyım ayrıştırıcı olduğu yönündeki görüşlerimde ısrarlıyım. Bir kere ayrıca bunun bir savunma hakkı talebi olmadığı, savunma hakkı kapsamında olmadığı da metnin içeriğinden çok açık ve net belli. Sayın Süheyl Batum'un görüşlerine bu konuda katılıyorum. Diyor ki 202'nci maddenin birinci fıkrasında: "Bu bir savunma hakkıdır ve yeterince Türkçe bilmeyenlerin tercümanı devletçe karşılanır." Oysa getirdiğiniz 4'üncü fıkrada "Türkçe bilenlerin talebinin tercümanı savunma hakkıyla ilgisi yoktur ki tercümanı kendisi yanında getirir." diye bir ifade var. Yani aslında şunu söylüyor: "Bu siyasi bir haktır, parası kadar konuşur gelen." Yani devletçe tercüman karşılanmamasının, bedelinin devletçe karşılanmamasının nedeni çok açık ve net. "Bu bir savunma hakkı değildir, siyasi bir haktır." vurgusunu zaten metin kendi içinde yapıyor. Aslında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi kararlarında belirtilen adil yargılanma gerekleri arasında böyle bir düzenlemenin yer almadığını hepimiz, bürokratlar da biliyor, yargıç arkadaşlarımız da, muhtemelen Sayın Bakan da biliyor. Bu düzenlemeyi niçin getirdiğinizi de aslında biz gayet iyi biliyoruz. Niçin Anayasa'yı çiğnediğinizi de biz gayet iyi biliyoruz. Tamam, hepimiz biliyoruz, savunma hakkı kutsaldır, doğru. Ama siz zaten bunu kabul etmiyorsunuz ki Sayın Bakan, kutsal kabul etmiyorsunuz. Yargınızla ilgili siz savunma hakkını zaten yok saydınız. Barolara yaptığınız baskılarla, savunma hakkının sizin bulduğunuz özel engelleme yöntemleriyle, avukatsız yargılama ve bilirkişi raporsuz karar verme süreçleriyle zaten savunma hakkına saygınız olmadığını çok açık ortaya koymuştunuz siz. Bunu uzun süredir biz biliyoruz. İşinize gelmediği için savunma hakkını kısıtlayan pek çok yasayı Meclis gündemine getirmediğiniz bile örneğin dijital verilere ilişkin sözleşmeyi getirmediğiniz gibi.

Biz savunma hakkının kutsallığına gerçekten inanıyoruz, bütün engellerin kaldırılmasını da savunuyoruz. Ancak savunma hakkı üzerinden her türlü istismara da sonuna kadar biz -gücümüz yettiğince- karşı duracağız. Savunma hakkının siyaset arenasına taşınmasını da biz bir çeşit savunma hakkı ihlali olarak görüyoruz. Bunun bir siyasi tartışma malzemesi, bu metnin, bir malzeme olduğunu görüyoruz, bir şantaj metni olduğunu ve bir dayatma metni olduğunu görüyoruz.

Şimdi, savunma hakkıyla hiç alakası olmadığı zaten metnin içinde vardır, dedim. Mündemiçtir aslında, orada mündemiçtir. Peki, şu soruyu sormak istiyorum ben, bakın, sanık ya da mağdur yargılama dilini biliyorsa, yeterince biliyorsa onunla kendini ifade edebilir, aksi ise başka bir amacın öncüsüdür. Bunu görmemiz lazım. O mekanizma, getirdiğiniz bu mekanizma kendiliğinden, aslında başka bir mekanizmayı getirecektir. Bu öngörülmelidir. Yargılıma dilini bilmeyen kişilerin ana dili kullanmasının hiçbir engeli

olmamalıdır, tamam. Ancak sanki bu konuda, yargılama sürecinde gerçekten bir engel varmış gibi ya da yapay engeller yaratılarak dil üzerinden bir azınlık yaratma girişimleri de gözden kaçırılmamalıdır diye düşünüyorum. Adil yargılanma hakkı bakımından önemli olanın kişinin kendini nasıl ifade ettiğinden çok, değerli hukukçular, daha önemli olan yargılama makamının onu anlamasıdır, doğru olan budur, bu unutulmamalıdır. Toplum da sanki savunma hakkıyla ilgili bir açılım yapıyormuş gibi kandırmaya da lütfen kalkışmayın. Yani bu toplumun zekâsıyla alay etmeyin artık. Siz önce bize, bu ülke yurttaşlarına gerçekten bir savunma hakkı verin de önce doğru dürüst bunu konuşalım isterseniz. Yazdığınız kötü ve anlaşılmasız yasalara ve yargının savunmayı yok sayan uygulamalarına karşı - bence- ana dili Türkçe olanlar için de asıl bizim de tercümana ihtiyacımız var Sayın Bakan, sayenizde bu ülkede bizim de savunma için tercümana ihtiyacımız var.

Şimdi, peki, diyorum bu ani girişimin nedeni nedir? Ortaya çıkış sebebi ne? Bence şu: Çeşitli illerde KCK yargılamaları sürüyor, buralarda insanlar savunma yapmak istiyor. Yasalar da buna karşı çıkmıyor. Örneğin bir şehirde KCK davasına bakan yargıçlar savunma yapılmasını kabul ediyor, başka bir şehirde elleriyle kulaklarını kapatıp dinlemeyi tercih ediyorlar, bunu yapıyorlar.

Peki, yargıçlar aynı davanın sanıklarını dahi birbirinden ayırabiliyor, sizin atadığınız yargıçlar bunu yapabiliyor ve danişıklı davranan -ki muhtemeldir bu- birkaç hâkimin, savcının özgürlükler aleyhine şahsi yorumlamasını hem Türkiye’de yasakmış gibi sunmak hem de bunun bedellerini bu halka ödetmek nasıl bir vicdandır? Bunu soruyorum ve bunu halkın -asında- takdirine bırakıyorum.

Şimdi, yıllarca yanınızda... Ben uzun yıllar yargıçlık yaptım ve yanımda, Güneydoğu’da çalışırken, yıllarca tercümanla dolaştım dağını taşıdı bu ülkenin Güneydoğuda. Tercümansız o insanlarla iletişim kurmadım çünkü bilmiyorlar ya da yeterince bilmiyorlardı. Hiçbir yargıcın aslında bu vicdansızlığı yapmaması gerektiğini düşünüyorum, öyle olduğunu var sayıyorum. Çünkü yıllarca tercümanla her yerde duruşmada ve keşiflerde bu işi yapan birisi olarak sizinle paylaşıyorum. Bunu yapmıyorsa bir yargıç ya bir yerden talimatlıdır ya başka kötü niyetleri vardır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Başkanım, Anayasa’ya aykırı...

EMİNE ÜLKER TARHAN (Ankara) – Çok kısa Sayın Başkan. Ama başkasına müdahale etmediniz yani bundan alınganlık göstermem...

BAŞKAN - Müdahale anlamında demiyorum Başkanım, katiyen, bize geliş müzakere de sınır Anayasa’ya aykırı...

EMİNE ÜLKER TARHAN (Ankara) – Hayır, hayır; çok sınırlı konuşacağım zaten ve vaktim olmadığı için devamını takip edemeyeceğim.

Gerektiğinde tutukluluk aleyhine muhalefet şerhi koyan, özgürlükler lehine yorum yapan yargıçların görevlerini değiştirdiğinizi hepimiz biliyoruz. Peki, özgürlük aleyhtarları varsa bu sistem içinde, neden onlarla ilgili işlem yapmıyorsunuz? Diyelim, düşünüyorum şimdi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırılık var mı mevcut metinde? Hayır, yok. Ancak belki bazı anlaşılmasız, müphem ifadeler olabilir, bunların düzeltilmesi gerekebilir, netlik kazandırmak gerekebilir, bunlarla ilgili bir şeyler yapılabilir, bu hiç zor bir şey değil. Belirsizlik varsa giderilebilir. Ancak o belirsizliği giderecek, sanıyorum, en son metin bu hazırladığınız metin yani o kadar korkunç bir metin ki durumu iyice işin içinden çıkılmaz bir boyuta taşıyor. Bu uyarıyı yapmak zorundayım. Bakın, ileride önümüze ya da önümüze şu da getirilecek, bunu görmemiz lazım: Hâkim, sanığın dilinden anlamıyorsa bu dava sakattır, iddialarıyla karşılaşacağız. “Ana dilde savunma ana dilde belgelendirmeyi, tutanak tutmayı ve dolayısıyla yargılamayı gerektirir.” denilecek. Bakın, şimdi, az önce bir önerge geldi, bu isteniyor, dakika bir arkadaşlar, “Ana dilde yaptığı savunma tutanaklara geçmeyecek, yine kendini daha iyi ifade ettiği yazılı savunma veremeyecek durumda olması nedeniyle yazılı şeyler de ana dilde olmalı.” diye şimdi bir önerge geldi, az önce geldi.

Şimdi, bakın, bu isteklerin sonu gelmeyecek, bu iddialar ardından da ana dili anlayacak hâkim isteğini getirecek, yarın öbür gün “Bütün dilleri bilen hâkim, savcı istiyoruz.” talepleriyle karşılaşabiliriz. Oysa böyle bir şey mümkün değil, yok. Yargıcın Kürtçe, Ermenice, İbranice, Süryanice, Osetçe, Rumca, Uygurca, Lazca, bunları bilmesi beklenemez yani dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey yok. Ancak bu metin bizim böyle bir taleple karşılaşmamızı da mümkün kılıyor, o uyarıyı yapmak istiyorum sizlere. Bakın, olay altından kalkılmaz bir boyuta gelebilir, bundan endişeliyim.

“Resmî dil” kavramı bu nedenle çok önemlidir, “yargılama” dili kavramı bu nedenle çok önemlidir. “Ana dilde savunma ve eğitim” maskesiyle aslında hangi farklı planlar peşinde olduğunu bence bilmek ve görmek gerekiyor, buna göre hareket etmek gerekiyor. Bu ayrışmayı, bu bölünmeyi bu ülkede talep edenlerin özgürlükçüler olduğu söyleniyor bize; özgürlükçüler, masumlar olduğu söyleniyor, hümanistler olduğu söyleniyor ama ben size fikrimi söyleyeyim, samimi fikrim, bu ayrışmayı talep edenler sadece teröristler, onlar talep ediyorlar. Bunu cümle âlem biliyor aslında ama nedense telaffuz etmiyorlar. İnsan öldüren bir hümanist varsa ben bunu

bilmiyorum, henüz tanışmadım. Aslında derdin, tasanın ne olduğu çok açık, "Böyleyken böyle." diyorum sayın milletvekilleri. Türkiye'de doğup büyüdü, yaşadığı, şakır şakır Türkçe biliyor ama bir şov için mahkemede başka dilde savunma yapmak istiyor. Bu, bölmedir arkadaşlar, bunun adı bölmedir. Ha, Türkiye'de doğdun, bir dağın başında doğdun, başka dilde konuşmayı sana kimse öğretmedi, Türkçe konuşmayı hiç kimse öğretmedi, okula dahi gidemedin, Türkçe değil başka bir dil anlıyorsun; burada kendi dilini elbette talep edersin, buna da insan olanın, vicdanı olan hiç kimsenin itirazı olamaz zaten. Ben böyle düşünüyorum, grubum da böyle düşünüyor arkadaşlar. Ben bu metnin bölen bir metin olduğunu düşünüyorum, bu konuda ki Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak uyarımızı sizlere yapmak istiyorum. Gerçekten tarihî bir sorumluluk olduğunu düşünüyorum.

Kısaca bir de şuna ilişkin endişemi dile getireyim. Eşle, görüşme olanağı sağlayan metinle ilgili olarak da buradaki objektif olmayan kriterler nedeniyle iyi muhbir mahkûmlar yaratma sürecinin bir başlangıcı olacağından endişe ediyorum.

BAŞKAN – Hocam, anlayamadım? "İyi muhbir..."

EMİNE ÜLKER TARHAN (Ankara) – Muhbirler, ödül sisteminin bir ödül avcılığı yaratacağından endişe ediyorum, iyi muhbir mahkûmlar yaratma ve yürütmeye yakın mahkûmlar yaratma endişesini taşıyorum.

Son bir tespit yapmak istiyorum. "Açlık grevlerine son verdik." diyorsunuz Sayın Bakan ama ben, size aslında bu metinle bağlantılı olarak vicdan ve haysiyet grevine ne zaman son vereceksiniz diye iktidar partisi olarak, bu soruyu sormak istiyorum?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Çok sağ olun, teşekkürler.

Bakanım, söz vereceğim. Oktay Bey de, karşılayasınız diye konuşacak. Şimdi, arkadaşlar, ben 19.30' da yemek arası vermeyi düşünüyorum. Anayasa'ya aykırılık tartışmasından değil. Onun için Oktay Bey'e tekrar söz vereceğim çünkü aşağıda işleri olabilir, ondan sonra Hakkı Bey bir konuda açıklama yapmak istiyor, ondan sonra size söz vereceğim, duruma göre ara vereceğim veya zaman kalırsa diğerlerine...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, biraz önce Cumhur Bey gelmişti, şu anda bilmiyorum salonda mıdır?

BAŞKAN – Hocam buradalar, merak buyurmayın, o konuyu tartışacağız. Efendim, onu ben yöneteyim, o konudaki istifhamlarınızı, vesaire hocalarımıza soracağız, tamam.

Buyurun Sayın Vural.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, aslında burada çok fazla teknik konuşmanın bir anlamı yok. Bugün burada milletin iradesini temsil eden milletvekilllerimiz var ve milletin çoğunluk iradesini verdiği de AKP milletvekilleri var. Burada benim ifade edeceğim husus bu milletvekillerinin taşıdığı sorumluluktur. Ben onların ve sizlerin sorumluluklarına hitap etmek istiyorum, çoğunluğunuza hitap etmek istemiyorum. Bugün burada, biz, eğer "Gazi Meclis" olarak adlandırırıyorsa, eğer biz bugün burada darbelerle karşı bir araştırma komisyonu ile millî egemenliğe darbe vuranları soruşturuyorsak, Türk milletinin egemenliğini bölcek birtakım hususlar konusunda da bu sürekliliği sağlamak zorundayız. Dolayısıyla sizlerin buradaki sorumluluğu sadece 24' üncü Dönemde bir milletvekili olma sorumluluğu değildir. Bu sorumluluğunuz, kurucu iradeyle beraber birlikte kurduğumuz devletimiz ve beraber birlikte yaşadığımız milletimizin geleceğe de beraber ve birlikte taşıma sorumluluğudur. Bilahare burada sizlerin vereceği irade kendi mutfağınızda oluşturduğunuz bir önerge vesilesiyle kullanacağınız bir iradenin ötesinde, tarihî ve millî sorumluluğunuzu alabildiğine hissetmenizi istirham ediyorum. Burada parti farkı yok, partiler önemli değil. Biz bir millet olarak varsak burada partilerin önemi vardır, eğer biz burada yarın öbür gün beraber birlikte yaşayacaksak vardır. Ama burada attığınız bir yanlış adım daha sonra telafisi mümkün olmayan zararlar verdiği zaman bunun sorumluluğunu lütfen hissetmenizi siz Komisyon Başkanı, Divanda olanlar olarak hissetmenizi istirham ediyorum. Bugün değilse ne zaman? Bugün Türkiye'nin önündeki tuzakları bozmayacaksak ne zaman bozacağız? O bakımdan, bugün benim Anayasa'yla ilgili, aykırılıkla ilgili ileri sürdüğümüz konu esas itibarıyla başlangıç ilkeleriyle, başlangıçla ilgili konulmuş temel değerler istikametinde bu devletin ve milletin bölünmez bütünlüğünü yok etmeye yönelik bir girişimdir.

Yemin ettik hep beraber birlikte, devletin varlığı ve bağımsızlığı, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü, namusumuz ve şerefimiz üzere yemin ettik. Bu yeminin bir anlamı olması gerekiyor elbette. Anayasa'ya göre "Türkiye devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür, dili de Türkçedir." Bunun başka bir şeyi yok. Yani bugün burada kundaktaki bebeler, askerlerimize, polisimize kurşun sıkıp insanlıktan utanmayanların yaptığı açlık grevleri münasebetiyle sözde bir "ana dilde savunma" adı altında masum ve insani gösterilmek istenen hususun, aslında bu milleti bölmek isteyen bir zihniyetin talebi geliyor buraya. Ne yapalım biz Sayın Başkan, biz ne yapalım, Türkçeyi korumak için ne yapalım? Namusumuz ve şerefimiz üzerine yemin ettik Sayın Bakan, yemin ettik. Ne yapmayı

tavsiye edersiniz? Yani, Türkçeyi bilen bir kimsenin siyasi anlamıyla bir başka dilde savunma yapması hususu karşısında size soruyorum: Türkçe bu kadar dışlanması gereken bir dil midir? Ne günahı var? Bu milletin ne günahı var ya? Bugüne kadar birbirimizi ayırmadan korumuşsak, mahkemelerde bunlarla ilgili savunma kullanılmışsa, bu milletin günahı ne ya? Türkçe bilmesi mi? Türkçe konuşması mı? Yani, bu kanunla siz Türkçeyi dışlıyorsunuz. Evet, doğrudan doğruya bir Türkçeyi dışlayan ve Türkçeyi yok sayan bir kanun. Açık, meramını Türkçe anlatıyorsa, başka bir dilde ifade edebilecek. Şimdi size huzurlarınızda soruyorum: Meramını Türkçe anlatan ama Türkçeden başka bir dil bilmeyip de açıkçası esaslı noktalarda çok farkında olmayan kimse için ne yapacaksınız? Ne yapacaksınız? İddianamelerdeki hususların hepsini anlayabilecek, edebilecek kimse olmadığı zaman ne yapacaksınız?

Sayın Başkan, bu kanun Türkçeye başat resmî diller oluşturmak... Türkçeyi dışlayan bir kanundur. Bırakın bir başka dilde savunma yapmayla ilgili hususları ama Türkçeyi dışlıyorsunuz burada. O zaman size soruyorum. Biz birbirimizi nasıl anlayacağız?

Sayın Başkan, bu teklif dahi edilemeyecek, Türkçe biliniyorsa, Türkçedir, bu kadar açık seçik. Madem öyle siz ana dilde savunmayla ilgili hususu getirdikten sonra yarın öbür gün Parlamente'ye de bunu getireceksiniz. Ben anlatamıyorum, kardeşim, millete derdimi, ne diyacaksınız? "E, yahu vallahi haklılar, masum bir talep, insani bir talep ya", değil mi? Bilmiyor, geldi buraya, bilmiyor. Ne yapacağız? Tercüman mı bulunduracaksınız yanınızda?

Sayın Başkan, bu kanun teklifi, bu milletin vicdanına sığın bir kanun teklifi değildir, tarihine sığın bir kanun bir kanun teklifi değildir. Onun için partiyi martiyi bırakalım, hiç önemli değil, gerçekten önemli değil ama yarın öbür gün sizler burada bu milletin dilini bölen bir kanun teklifini geçirdiniz diye bugün burada yâd edilecekseniz milletvekili olmanın da önemi yok. Türkçe bilen bir kimsenin başka dillerde savunma yapması üstelik son derece anlamsız savunmanın bütünlüğünü ortadan kaldıran bir yaklaşımla meseleye bakılması, o da bir aldatma zaten. Yani ne var, işte iddianameyle bu pek fazla bir şey yok. Bu bakımdan bu aynı zamanda azınlık yaratmaya yönelik "özgürlük sosyolojisi" adı altında Abdullah Öcalan'ın sınırları tartışmadan bir ulus oluşturma doğrultusunda atılan bir adımdır. Şimdi soruyorum burada: Türkiye'yi bölmek isteyen, dört parçalı Kürdistan adı altında Türk toprakları üzerinde gözlerinin olduğunu söyleyen birileri karşısında bu milletin evlatlarını Kürt kökenli, insanların, Türkçe bilmesine rağmen başka dilde savunma yapmasını istemek siyasi bir hak değil midir? Siyasi Partiler Kanunu'na göre de azınlık yaratılması yasaktır. Bir azınlık oluşturuyorsunuz siz. Bu bakımdan burada söylenecek çok şey var gerçekten, bunların, bu sözlerinin ne anlamı var bilmiyorum. Yani eğer biz bu parmaklara yani sizlere hitap ederken işte tutanaklara girdi, söyledik, ne anlamı olacak onu da bilmiyorum açıkçası. Gerçekten bilmiyorum. İnanın ki bilmiyorum. Bu sözleri, bu konuşmaları yapacağız, mücadele edeceğiz, bir saat, iki saat, üç saat, beş saat, iki gün, üç gün yapacağız ama çoğunluk iradesinin bu idrake varmasını temin etmekten başka çözüm yolu yok. Bu konuda çok çeşitli suçlamalar yapabiliriz ama gelin bu milletin, bu devletimizin dilini dışlamayın. Dil bir bayraktır, bakın, Türkçe bir bayraktır. Türkçe dil bayrağıdır. Minovski'nin ifadeleriyle, dil ekseninde yeni milletler oluşturup Türkçeyi dışlayarak başka dillerle ilgili azınlık oluşturma fikri tamamıyla bölücü düşüncelere hizmet eder. Anayasa'nın ruhuna, lafzına tamamıyla aykırı olduğu gibi, Sayın Başkanım, son olarak asında bu teklif dahi edilemeyecek bir konudur. Yani bu yönüyle bakıldığı zaman teklif dahi edilemeyecek bir konunun doğrudan doğruya görüşülmemesi gerektiğini düşünüyorum. Bunlarla ilgili değerlendirmelerimizi, hepsini arkadaşlarımız dile getirdi, dile getirmeye devam edecek ama Sayın Başkanım, bizim elimizde vicdanlara hitap etmekten başka bir aracımız yok. Bizim, bu milletin askerini, polisini öldürerek kundaktaki bebeleri, Kürt kökenli insanları öldürerek sözde özgürlük adı altında onlara istibdat uygulayarak kullandığımız bir egemenlik de yok. O bakımdan bu konuları çoğunluk iradesinin tekrar düşünmesi ve bu çoğunluk iradesi doğrultusunda da Türkçeyi dışlayan, Türkçeyi yok sayan, azınlık oluşturan, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı ileriki safhaları oluşturacak böyle bir girişimin reddedilmesi gerektiğini düşünüyorum. O bakımdan söyleyecek sözlerimiz bunlar. Ben, arkadaşlarımıza, bütün, parti önemli değil gerçekten ama hepimize düşen görev, bence, tarihî sorumluluk içerisinde Gazi Meclis'in kurulduğu esasları, cumhuriyetin dayandığı temelleri koruyarak ancak geleceğe gideceğimizi düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Oktay Bey.

Buyurun Sayın Öztürk.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepiniz gibi ben de burada konuşacaklarımı not almıştım ve daktiloyla yazmışım, el yazması da değil ki hemen yeniden yazmışım diye düşünesiniz. Daha bu notlara geçmeden beni teyit eden iki önerge geldi, şimdi biz bazen konuştuğumuz vakit "Evham yapıyorsunuz, komplo teorisi üretiyorsunuz..." Üretmiyoruz. Bugün konuştuğumuz da bir gün hayaldi, bir zamanlar hayaldi, şimdi gerçek oldu.

Bakın, “Ana dilinde savunma yapma hakkın var.” dediğin zaman, siz de çoğunluğunuzla bunu geçirirseniz olacak olan devamında şudur: Önce ana dili farklı sanıklara ana dilinden polis, ana dilinden savcı vereceksiniz. Sonrasında iddianameyi sanığın ana diline göre yazacaksınız, sözlü yetmiyor, şimdi yazılı isteniliyor. Sonra mahkeme tutanaklarını sanıkların ana diline göre yazacaksınız. Sonra usul hukukunu değiştireceksiniz ve görevli mahkeme olarak ana dillere göre belirleyeceğiniz mahkemeleri belirleyeceksiniz. Bunu istesenez de istemesenez de yapacaksınız. Çünkü vurdukça kazandılar, kazandıkça vurmaya devam ediyorlar, sizin yumuşak karnınızı da gördüler. Bunlar hiç hayal de değil, bunlar komplo teorisi de değil, daha beş dakika geçmeden gerçekleşti. Bunlar surda bir gedik açmanın bir mücadelesi. Bunlar bu milletin içerisinde yeniden bir millet inşa etmenin mücadelesidir. Bizim bugün ortadan kaldırmaya çalıştığımız şu kuralı yedi düvelin karşısında İnönü ve arkadaşları Lozan’da yırtılırcasına, ölürcesine savundular ama taviz vermediler. Biz şimdi onların üstüne su döküyoruz.

Söylemek istediğim buydu efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Oktaycığım, sağ olun.

Hakkı Bey, buyurun.

Ondan sonra Bakanım, ondan sonra ara vereceğim.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Sayın Başkanım, sadece üç dört cümlelik bir şey söyleyeyim bırakacağım şimdi.

BAŞKAN – Hocam, Bakanıma söyleyin...

Veririm, ondan sonra veririm., zaman kalırsa.

Buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; aslında benim konuşmam biraz gecikti, daha önce söyleyebilseydim belki daha faydalı olurdu diye düşünüyorum, buradaki tartışmalar, bu kadar hararetili tartışmalar 202’nci maddeye eklenen 4’üncü fıkradan kaynaklanmaktadır. Özellikle de 4’üncü fıkranın ilk cümlesi “Meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilen sanık...” diye başlayan cümleyle ilgilidir ve bu cümlenin Anayasa’ya aykırı olduğu iddiası ön plana çıkmıştır. Detaylı kısmını anlatan arkadaşların söylediklerinin çok önemli bir kısmına katılıyorum yani terörün, bölücülüğün, resmî dilin dışında başka dillerin de resmî dil olarak empoze edilebileceği gibi şeylere ve edilmemesi gerektiğine ilişkin sözleri elbette ki katılıyoruz.

Benim söylemek istediğim şu: Şimdi şu şekilde bu oylandı –Anayasa’ya aykırılık iddiasını söylüyorum- diyelim ki reddedildi. Ama bu takdirde bu 4’üncü fıkradaki birinci cümle üzerinde veya 4’üncü fıkra üzerinde yapabileceğimiz belki de Anayasa’ya aykırı olmaktan çıkarabileceğimiz bir değişikliği de ortadan kaldırmış oluyoruz, arkasından gelen infazla ilgili bütün gelişmeleri de engellemiş oluyoruz. Aslında o madde üzerinde görüşürken bunları yapsaydık, bu tartışmayı yapsaydık orada bir değişiklik yapma imkânımız olacaktı yani şimdi aynı yere gelebiliriz büyük ihtimalle. Orada aynı şekilde eğer hiçbir değişiklik yapılmayacaksa bu takdirde hepimiz değişik düşüneceğiz, bu grubun içerisinde “Bu anayasaya aykırı mıdır, değil midir?” diye düşünen birçok kişi olacaktır ama bir değişiklik yapılabilecekse belki de bu değişikliği herkes kabul edecek, dolayısıyla tartışmaların şu anda yapılan kısmı boşa gitmiş olacaktır. Bence gerekirse bunu burada, kesip 1’inci madde üzerinde tartışmalarımızı yoğunlaştıralım, belki iki önerge verilecekti burada öyle tahmin ediyorum, önergelerle burada, bir değişiklik yapılacaktı ve o takdirde boşuna uğraşmamış olacağız. Ben onu arkadaşlara öneriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Bu yöntem yanlış yöntem, İç Tüzük’e aykırı, hepsi aykırı. Bakın, Sayın Başkanım, aslında komisyonun iki yolu var, bakın bu çok açık: Ya 38’e göre doğrudan reddedersiniz,,

BAŞKAN – Sevgili Kardeşim, söz vermedim.

İSA GÖK (Mersin) – Bir dakika çıkacağım.

BAŞKAN – Komisyon Başkanının...

İSA GÖK (Mersin) – Ya 38’e göre reddedersiniz ya da 34’e göre anayasada görüş alırsınız. Başka yolunuz yok ki sizin Ya 32 ya 38, tercihini siz yapın.

BAŞKAN – Ya Sevgili Kardeşim, siz o güzel önerinizi kendinize mahfuz tutun. Komisyon Başkanının da, Komisyon Divanının da Parlamento usulüne hâkim olduğunu farz edin.

İSA GÖK (Mersin) – Ben İç Tüzük ihdas etmiyorum ki burada.

BAŞKAN – Zaten sizin arzunuz üzerine bir müzakere açtık Sevgili Başkanım.

İSA GÖK (Mersin) – Ya 32 ya 34, ne yapacaksınız başka yani!

BAŞKAN – Değerli Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Benim birkaç arkadaştan sonra söz almak gibi bir âdetim yok normalde ama sık sık müdahale ihtiyacı doğuyor, o da şuradan: Tartıştığımız husus tasarının Anayasa'ya aykırı olduğu yönündeki itirazlar üzerine genel görüşmeleri yapılmadan açılan bir tartışma. Ben burada yapılmış olan siyasi değerlendirmelere, duygusal birtakım söylemlere, şunlara, bunlara cevap vermeyeceğim burada, geneli üzerindeki görüşmeler esnasında bunlar konuşulacaktır elbette. Burada teknik olarak itiraz edilen “Türkçeden başka bir dil ihdas ediyorsunuz, resmî dil Türkçedir, bunun dışında bir kanal açıyorsunuz.” İtirazları, Anayasa'mızın 3'üncü maddesi, 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasına yönelik egemenlik haklarının ihlal edildiğine dair, tespitlere dair bir teknik tespiti yapıp sözlerimi bitiriyorum efendim.

Şimdi, devletin dilinin Türkçe olması ne demek? Burada, 3'üncü maddede bu yazılı. 1987 basım, Mümtaz Soysal, “100 Soruda Anayasa'nın Anlamı” sayfa 189'da “Devletin dilinin Türkçe olması demek Türkiye Cumhuriyeti içindeki bütün resmî işleri Türkçe görülmesi, bütün resmî belgelerin Türkçe tutulması ve bütün resmî yazışmaların Türkçe yapılması demektir. Resmî dilin ya da devlet dilinin Türkçe olması, herkesin her zaman Türkçe konuşmak zorunda oluşu biçiminde anlaşılabilir. Vatandaşlar yalnızca resmî makamlarla olan işlerini Türkçe görmek zorundadırlar. Buna karşılık devletin de ana dilleri Türkçe olmayan vatandaşlara kendi siyle olan ilişkilerinde yardımcı olmak ödevi doğar. Devlet dilinin Türkçe oluşu, devleti de kendi açısından birtakım zorunluluklar karşısında bırakır. Resmî belgelerin Türkçe tutulması ve bütün resmî yazışmalarda duyuruların Türkçe yapılması zorunluluğu bulunduğuna göre...” demiş, devam ediyor. Şimdi, burada devletin resmî dilinin Türkçe olmasını çok net açıklamış Mümtaz Hoca.

Burada bizim getirmiş olduğumuz tasarı içerisinde devletin resmî dilini tartışmaya açan en ufak bir şey yok. Tüm yazışmalar Türkçe yapılıyor. Sadece iki noktada, kendini daha iyi ifade edebileceğini söyledi ise bir kişi, savunma hakkının kutsallığından da bahisle, bu iki noktada kendini daha iyi ifade edebileceği bir dilde ifadelerini söylemesini, bunların da tercüman vasıtasıyla tercüme edilerek tutanaklara Türkçe geçirilmesini öngörüyor tasarı.

Şimdi, burada dile getirildi, “Etnik bir imtiyaz.” dedi bir üyemiz, bir misafir milletvekilimiz. Etnik imtiyaz belli bir etnik gruba yapılır. Bu tasarı içerisinde herhangi bir etnik gruba atıf var mıdır? Burada gelen bir kişi “Ben kendimi Fransızca daha iyi ifade ediyorum” diyor -bu kişinin etnik yapısı Fransız olabilir, Alman olabilir, Türkiye'den gidip 2'nci, 3'üncü nesil olarak orada büyümüş bir Türk evladı olabilir; annesi, babası Türk'tür, ana dili Türkçedir ama Türkiye'ye geldiğinde, orada Fransızca okumuştur ilköğretimi, liseyi, üniversiteyi ama kendini burada...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Mevcut sistem karşılıyor zaten.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Burada kendisini ana dilde ifade ederse yanlış olur; kendini daha iyi ifade edeceği dil Fransızcadır, onunla ifade eder. Dolayısıyla bu tasarı içerisinde bir etnisiteye vurgu yoktur değerli arkadaşlar.

HASAN HÜSEYİN TÜRKOĞLU (Osmaniye) – Alanya'da Almanların girdiği davaları çıkartıyor o söylediğiniz, karşımıza.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Arkadaşlar, ben sizi dinledim, lütfen.

Eğer “Devletin resmî dilinin Türkçe olması” ifadesini buradaki sayın konuşmacıların takdim ettiği gibi dar olarak yorumlayacak isek “Türkçe bilen birisi nasıl olur da kendini şu dilde ifade eder savunma esnasında?” diye söyleniyor. Peki, ben size soruyorum: Türkçe bilen çocuklarımız nasıl oluyor da Fransızca eğitim veren okullarda Fransızca eğitim yapıyorlar, üniversitelerimizde Fransızca eğitim görüyorlar? Peki, bu, Anayasa'nın 3'üncü maddesine aykırı değil mi? Eğer devletin resmî dilini biz getirip buraya indirgeyeceksek bir kişinin Türkçe bilmesiyle farklı bir dilde faaliyet icra etmesi esnasında bunu Anayasa'nın 3'üncü maddesinin ihlali olarak takdim edecek isek bunu nereye koyacağız?

Burada, değerli milletvekilleri, devletin resmî dili Türkçedir. Getirmiş olduğumuz tasarı buna halel getirmez. Bu anlamda Anayasa'nın 3'üncü maddesi ve 6'ncı maddesine dair aykırılık iddialarının anayasal temeli olmadığını arz ediyorum.

Saygılar sunuyorum Sayın Başkan.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Fransızca eğitim veren okullarda Türkçe konuşulmuyor mu?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hocam, sizin bir şeyiniz var mı?

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Evet, lütfen.

BAŞKAN – Buyurun.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Efendim, öncelikle şunu söyleyeyim: Siz biraz önce Lozan'la ilgili bir bilgi verdiniz ama Lozan...

BAŞKAN – Vermedim.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hayır, dediniz ki: “Ceridelerden...” İşte Osmanlıcasını gösterdiniz.

BAŞKAN – Hocam şu: Yanlış olmasın. Dilek Hanım “Yanlış metin geldi.” deyince ben şeyden örnek verdim.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şimdi ben de onu söylüyorum. Lozan'ın Osmanlıca metni yoktur, yabancı dilde vardır sadece. Osmanlıca cerideler sadece gazetede çıkan haberlerdir. Dolayısıyla Lozan'ın maddeleri...

BAŞKAN – Hocam, bakın, Ceridei Resmîye değil, Ceridei Hâkim ve önümde, elimde. Onu tartışabiliriz.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Tamam, şimdi onlar...

BAŞKAN – Bir tarihçi değilim ama tarihçi hassasiyetinde...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – ...haber olarak gelmiştir. Anlaşma...

BAŞKAN – Yok tabii. O ayrıdır, yabancı dilde.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – ...yabancı dildedir.

BAŞKAN – Tabii, tabii, kabul ediyorum Hocam.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Ve tabii orada söz konusu edilen maddeler azınlıklarla ilgilidir. Onu da özellikle belirtiyim. Bizim şeyle hiç alakası yok yani Osmanlı Devleti'nin geneli, Türkiye Cumhuriyeti'nin geneliyle alakası yok, sadece azınlıklar için o maddeler geçerli.

Şimdi, efendim, tarihin hangi dönemine bakarsanız bakın, çok eski tarihlerden itibaren bir yasa çıkarılacaksa bu yasanın geçerli olabilmesi için iki şart aranmıştır hep. Bunlardan bir tanesi “şeri şerife mugayir olmamak” hükmünü taşır. Dursun Bey, Fatih döneminde, yani 1450'li yıllarda aynen şöyle yazar. Der ki...

BAŞKAN – Tursun ama. “T, T.”

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – “Dursun” diyoruz bugün, onun için öyle söyledim.

BAŞKAN – Orijinali Tursun ama.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Yani eğer o kadarsa tam söyleyeyim. Tursun Bey “Tarih-i Ebul Feth” isimli kitabında... Tamam mı Hocam ismi de?

BAŞKAN – Evet.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Kitabında şunları yazar, der ki: “Bir, verilen hükmün kanun hükmüne girebilmesi için iki şart gerekir. Bunlardan bir tanesi şeri şerife, yani geçerli hukuk sistemine, yani Anayasa'ya zıt veya mugayir olmaması gerekir. İkincisi de verilen hükmün, yani çıkarılan yasanın uygulandığında insanları suç işlemiş pozisyonuna düşürmemesi gerekir.” Bu temel kuraldır ve bugün de geçerlidir.

Şimdi, anayasa dediğiniz zaman, anayasa bir ülkenin temel yasasıdır ve bu temel yasaya aykırı herhangi bir kanun çıkaramazsınız. Çıkardığınız zaman hukuk dışına çıkarsınız, hukuk devleti olmanın dışına çıkarsınız. Ancak burada ana dilde savunmayla ilgili şu tasarinin asıl çıkış sebebinin, kesinlikle KCK davalarında ana dil savunması talebinde bulunanlarla ilgili çıkarıldığı kesindir. Bunun kimse herhâlde aksini iddia etmiyordur. Bir tikanıklık söz konusu olduğu söyleniyor.

Şimdi, efendim, biz İnsan Hakları Komisyonundayız. Burada İnsan Hakları Komisyonundan herhangi bir üye arkadaş göremiyorum. Bir, meseleleri görüşürken PKK tarafından Hakkâri bölgesinde mahkemeler kurulmuş, bu mahkemelerde hem halk götürülüp orada yargılanmış hem de PKK'lılar yargılanmış. Elimde vardı ama buraya getirmedim. PKK'lıların daktilo edilmiş olarak tuttıkları mahkeme kayıtlarının hepsi Türkçedir, yani kendileri Türkçe kayıt tutmuştur. Burada hâliyle istenilen şeyin, tamamen siyasi olduğu herkes tarafından malumdur ve yapılacak işin, yani çıkarılacak yasanın... Sayın Bakan, her ne kadar “Eğitim kurumlarında Fransızca, İngilizce eğitim yapılıyor.” demişse de, bununla karşılaştırmışsa da örnek iyi bir örnek değildir Sayın Bakanım çünkü birisi mahkemedir, devletin resmî dilinin filii olarak, hukuki olarak kullanıldığı yerdir, öteki eğitim dilidir. Eğitimde İngilizce de yaparsınız, Fransızca da yaparsınız ama şunu da söyleyeyim: Bir devlete gidip de devletlerde, mesela Fransa'da İngilizce eğitim yapan bir yer göremezsiniz. Türkiye'de de olmaması gerekir. İngilizce öğretirsiniz, Fransızca öğretirsiniz ama eğer gerçekten devletseniz onun dışında kendi kurumlarınızda başka bir dilde eğitim yapamazsınız. Gerçek devlet odur. Yani yapılıyorsa bu yanlış başka bir şeye örnek göstermek de doğru değildir.

Herkesin vicdanına, Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının devamına karar vereceksiniz ve bu şeylerin hepsi tutanaklara giriyor. Tarih acımasızdır Sayın Bakanım, tarih acımasızdır ve yarın lanetle anılmak yerine, sevgiyle anılmak, dualarla anılmak herhâlde

herkesin isteyeceği şeydir. Samimi olarak tekrar ediyorum ki bu kanunda ardından gelecek başka tavizlerle birlikte bunu çıkaranlar hoş karşılanmayacaktır, hoş anılmayacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hocam.

Bülent Bey, arzular mısınız? Çünkü sabahdan beri komisyon üyesi olarak söz istiyorsunuz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Çok kısa efendim.

BAŞKAN – Tabii ya, Anayasa'ya aykırılık arkadaşlar. Yöntem çok önemli. Bunun, Allah razı olsun, hocalar...

Buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Şimdi, aşağı yukarı birçok arkadaş ayrıntılı olarak anlattı. Anayasa'ya aykırılık çerçevesinde konuşacağım, içeriğine de maddeye gelince gireceğim. Onunla ilgili düşüncelerimi sonraya saklıyorum.

Şimdi, sanıyorum hocalarımız da burada. Onların da görüşlerini yemekten önce alma imkânı vereceksiniz sanıyorum bizlere.

BAŞKAN – Öyle mi yapalım?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Hocalarımıza bağlı. Bilemiyoruz tabii. Ama bu konuyu görüşmeden...

BAŞKAN – Bence yemekten sonra olsun daha iyi.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Takdir sizin Başkanım.

BAŞKAN – Tabii, tabii. Teşekkür ediyorum.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Değerli arkadaşlar, bakın, yargılama dilinin Türkçe dışında başka bir dilde olamayacağı konusunda burada bir mutabakat var. Bunu kimse tartışmıyor. Yargılama dilinin başka bir dilde olması hâlinde bunun Anayasa'nın 3'üncü maddesine aykırılık oluşturacağı konusunda da bir mutabakat var gördüğüm kadarıyla. Şimdi, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun hiçbir yerinde yargılama dili Türkçedir diye bir şey yazmıyor. Bakın, dikkat edin. Anayasa'nın da herhangi bir yerinde yargılama dilinin ne olduğu yazmıyor. Nereden çıkarıyoruz biz bunu? Nerede yazıyor? Anayasa'nın 3'üncü maddesinde yazıyor. Anayasa'nın 3'üncü maddesinde "Devletin dili Türkçedir." diyor. Devletin dilinin Türkçe olmasının bir anlamı var. Biraz önce Sayın Bakan kısmen bahsetti Mümtaz Hoca'dan da alıntı yaparak. Tüm devlet işlemlerinde Türkçe kullanılmasının esas olduğudur. Bunun en temeli de yargılama işlemleridir.

Şimdi, neye karşı çıkıyoruz? Bakın, içeriğiyle ilgili bizim ayrıca önerimiz olacak. Ortada bir problem vardır, bu problem şuradan çıkmıştır, buradan çıkmıştır, bunu da tartışacağız biraz sonra esasa girdiğimizde. Ama getirilen teklif, şu veya bu şekilde tasarıyor ki: "Türkçe bildiği hâlde bir başka dille bir kişi nasıl savunma yapabilir?" Bunu düzenliyor. İşin Türkçesi bu, özü bu. Yani biz kanun eliyle bu getirdiğimiz tasarıyla, 202'nci maddeye eklenecek bir fıkrayla, Türkçe bildiği hâlde bir başkasının başka bir dilde savunma yapabilmesini doğrudan doğruya ifade ediyoruz, kanuna dercediyoruz, kanunda yazıyoruz.

Değerli arkadaşlar, ondan sonra da diyoruz ki: "Ya bu yargılama dilini tartışmaya açmıyor." Bu yargılama dilini tartışmaya açmanın tam da kapısını açar. Yani problem savunma hakkının ötesine geçen bir problem. Savunma hakkını konuşacaksak 1'inci maddede teklifler vereceğiz, onları konuşalım. Nasıl güvence altına alabiliriz, sıkıntı nedir, ne değildir? Ama siz kendi kanununuzda açıkça, Türkçe bildiği hâlde bir başka dilde savunma yapabilme imkânını vererseniz bu bir eşliği atlamaktır. Bu artık o konuyu savunma hakkı kapsamında çıkarıp doğrudan doğruya siyaset alanının içine taşımaktır ve burada hukuki kavramlar değil, siyasi kavramlar hâkim olur. Problem burada başlıyor. Yani nasıl ifade edildi, niye böyle ifade edildi, ben onu bilemem. Bununla ilgili de çok uzun uzun bir şey söylemek istemiyorum. Uzun uzun konuşuldu.

Ama ben, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekillerinin, siyasi parti ayrımı yapmaksızın millî birlik, bütünlük konusunda, vatan sevgisi konusunda herhangi bir ölçmeye tabi tutulmasını ya da kendi açımdan böyle bir ölçüyü yapabilmeyi doğru bulmuyorum. Ben herkesin, hepinizin, hepimizin vatan sevgisi konusunda bir problemi olmadığını düşünüyorum. O yüzden bu kavramlarla anlatmıyorum ama gelin, hep beraber bu ifadeleri değiştirelim. Bu Anayasa'ya aykırıdır, yargılama dilini tartışmaya açar, savunma dili meselesi değildir. Düzenleme bu şekilde gelmiştir. 3'üncü madde açısından Anayasa'ya aykırılık nettir Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ara vereceksiniz yedi buçukta herhâlde, önce konuşabilir miyim?

BAŞKAN – Konuşun Hocam, kısaca.

Buyurun.

Şimdi, ihtisas alanınızın dışında tabii Hocam, Anayasa'ya aykırılık ama tabii...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – İsterseniz bir muayenehaneye gideyim ben ama ben kendimi yıllardır...

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yani yıllardır devlet bürokrasisinde bulunmuş, siyasetin içinde olan bir insan olarak... Burada konuşmalar yapan birçok kişi çok güzel konuşmalar yaptı, bir orman mühendisi arkadaşımız da çok etkileyici bir konuşma yaptı doğrusu. Ben de etkilendim. Dolayısıyla insanların branşlarıyla ilgili filan değil, siz bu konuda...

BAŞKAN – O anlamda değil Hocam.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Çünkü esasen konuştuğumuz hukuki olmaktan çok siyasi. Tamam mı?

BAŞKAN – Devlet müsteşarlığı yaptınız siz efendim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yani söylemek istediğim şu: Esasen hukuki olmaktan çok siyasi bir hadiseyi konuşuyoruz ama şunu söylemek istiyorum esas konuya geçmeden önce: Sayın Bakan, biraz önce 367 dayatmasını bir darbe olarak nitelendirdiniz Sayın Cumhurbaşkanının seçimi hakkında.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – “Darbe” demedim de “367 dayatmasına ve 27 Nisan dayatmalarına tavrımız ortadadır. Dayatmalara tarzımız bellidir.” dedim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Evet ama o noktada bir samimiyet sorgulamasına girmek zorundayız çünkü daha sonra Sayın Cumhurbaşkanının seçimini tanzim eden kanunu çıkarırken âdeta bir siyasi darbeye Sayın Cumhurbaşkanı seçimini yasakladınız. Tamamen, 27 Nisan bildirisinin yapamadığını siz yaptınız Sayın Cumhurbaşkanına. Neyse ki hukukun üstünlüğünü...

BAŞKAN – Hocam, uygarlık gündeme bağlılıktır.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – İşte, ben, Sayın Bakan söylemese söylemeyecektim.

Ama hukukun üstünlüğünü savunan Cumhuriyet Halk Partisi başvurdu da hukuk geriye döndü ve Sayın Cumhurbaşkanı tekrar seçilme hakkına sahip oldu.

Ben, geçenlerde Sayın Bülent Arınç hakkında verilen gensoru önergesinde... Önce şunu söylemek istiyorum ben de: Bu sözlerim, AKP'nin değerli milletvekillerinden çok AKP'nin çekirdek kadrosunadır.

Değerli arkadaşlar, o gün şunu söylemişim gensoruda: Hiçbir insanın kabul edemeyeceği ölüm oruçları bile Türk toplumunu ana dilde eğitime kabule hazırlamak, huzur için ne verilirse verilsin noktasına getirmek için acımasız bir talimatla yapılmaktadır. O gün bana Parlamento çatısı altında kızanlar oldu ama üç gün geçmeden haklı çıktım. Öcalan'ın talimatıyla bu tiyatro, elde edilmesi gereken şey elde edildikten sonra durduruldu.

Şimdi, BDP milletvekilleri hakkında gelecek olan tezkere de, Mecliste tartışılacak olan bu tezkere de aynı tiyatronun bir devamı olacaktır. Uzun zamandır bu Parlamentoda hakikaten çok iyi bir kurgu siyasetinin eserlerini seyretmekteyiz ama bu oyunlar daha ne kadar seyirciler tarafından seyredilecek, ne zaman bıkılacak, hep birlikte göreceğiz.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Türkiye, bu hadisede 1990'lı yıllardan daha geriye gitmiştir. Tamam mı? Bitme noktasına gelmiş bir teori başlatıldı, Habur ve Oslo görüşmeleriyle kendine güveni sağlandı ve taban tutması imkânı verildi ve Türk milletine bir yeniği psikolojisi aşılanıyor şu anda. PKK, bu anlamda ölüm oruçlarını, bu siyasi konjonktürün oluşması için bir danışıklı dövüşle ne yazık ki ortaya koymuştur. Sayın Arınç'ın sözleri her zaman olduğu gibi danışıklı dövüşün ispatıdır.

Arkadaşlar, Türkiye'de sapla samanın kastlı olarak karıştırıldığı bir zamanda yaşıyoruz. Ana dilin öğrenilmesi ile ana dilde eğitim apayrı şeyler çünkü bütün bu siyasi tartışmalarımızın gelmek istediği nokta eninde sonunda ana dilde eğitim ve Türkiye'deki resmî dilin Anayasa'dan delinmesidir. Etnik ayrımcılık hedefine doğru kilitlemiş, iç ve dış siyasi güçler bu işe kafa yormakta ve başarılı olmaktadır.

Değerli üyeler, bugün bütün vatandaşlarımızın kendi ana dillerini öğrenmeleri ve kullanmaları konusunda Türkiye'nin bir tereddüdü yoktur. Hiç kimsenin böyle bir siyasi inkârı yok. Ana dili Kürtçe olmayan Kürt vatandaşlarımız veya Kürt olmamalarına rağmen ana dili Kürtçe olan vatandaşlarımız var. Bu vatandaşlarımız için Kürt dili ve edebiyatıyla ilgili bölümler açılıyor. Başta İstanbul olmak üzere çeşitli illerde birtakım kurumlar teşkil ediliyor ve ana dillerini öğrenme imkânları sağlanıyor. Bu kurumlar, Kürtçenin, Zazacanın veya vatandaşlarımızın gelişmesini veya kaybolmamasını kültürel bir amaç saydıkları başka bir dilin beslenmesi için önemlidir ancak ana dilde eğitim bambaşka bir şeydir. Devletlere anayasal olarak bu tür bir yükümlülük dayatmanın uluslararası hukukta yeri yoktur.

Sayın vekiller, kuruluşlarından itibaren yazılı veya yazılı olmayan bir şekilde bir resmî dili benimsemiş ülkeler, bunu, ileri sürüldüğü gibi asimilasyon amacıyla filan yapmamışlardır. Amaç, ortak bir toplumsal hayatı...

BAŞKAN – Netice itibarıyla Anayasa'ya aykırı diyoruz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Siz çok nazik bir insansınız, böyle şeyler yapmazdınız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yok, yapmak değil Hocam. Bak, senin arkadaşların zorluyor. Yedi buçukta ara vereceğim. Onun için Anayasa'ya aykırı işte...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yedi buçuğa geliriz, bitirmezsem...

BAŞKAN – Ama değil, arkadaşın şey ediyor. Bakın, arkadaşınız şey ediyor.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Herhâlde ben rahatsız ediyorum bu AKP'li arkadaşları.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan, başkalarına müdahale etmediniz, Sayın Arkadaşımıza neden ediyorsunuz?

BAŞKAN – Etmeyorum. Zaman verdim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Şimdi, söylediklerimin doğruluğuna emin oldum arkadaşlar. Yani ne kadar rahatsızlık veriyorsam AKP'nin çekirdek kadrosuna, o kadar demek ki söylediklerimiz doğrudur.

Şimdi, amaç, toplumsal bir hayatı bütün boyutlarıyla, yani siyasi, kültürel, iktisadi dinamikleri geliştirecek şekilde var etmektir. Resmî dil ortak dildir ve toplumdaki her bireyin içinde doğduğu kültürel kabuğu kırmasını ve iletişime geçmesini sağlayan araçtır. Bu topraklarda resmî dilin Türkçe olması tarihsel bir olgudur ve kaynağını, sözünü ettiğim dinamiklerden alır. Bugün ana dilde eğitim talep edenler, ana okulundan doktora kadar bütün öğrenim ve eğitim süreçlerini Kürtçe olarak gerçekleştirilmesini hedeflemektedirler. Bu, aslında, mevcut siyasal yapının ve toplumsal hayatın bütün alanlarının bu gerçeğe göre yapılandırılması demektir. Mevcut Anayasa'da bunun zemini yoktur, yeni anayasada da bunun için uygun bir zemini kimse oluşturamaz. Aksi hâlde, ayrışmanın, toplumsal hayatın en ince dokularına kadar sızması ve etnik rekabetlerin fitilini ateşlemesi demektir. Oysa Türkiye'nin kendi tarihsel tecrübesi bunun tam aksidir. Ortaya çıkacak negatif sonuçları küçümseyebilirsiniz, bunları elbette fikir ve ifade özgürlüğü çerçevesinde dile getirebilirsiniz. Zaten dile de getirilmektedir fakat yapılmak istenen şeyin çok ağır sonuçları olabileceğini söylemek bizim siyasi ve ahlaki sorumluluğumuzdur. Türkiye'yi, bırakın eyaletleşmeyi aynı şehirler içerisinde kantonlaşmaya götürebilecek süreçleri tetiklemeye hiçbirimizin hakkı yoktur. Ana dilde eğitimin riski tasavvur edebileceğimiz üzerindedir ve zaten böyle bir talepte bulunan etnik ayrılıkçılar bunun için böyle bir talepte bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlar, bir süredir bu Parlamentoda devletin yavaş yavaş tasfiye olduğuna şahit olmuştum. Bu teklif olduğu gibi çıkarsa 24'üncü Dönem Parlamentosunda, Meclisinde olmaktan gurur duyan bir milletvekili olmayacağımı hepimize saygılarımla arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ederim Değerli Müsteşarım, Değerli Milletvekilim.

Ali İhsan Bey, buyurun.

Yedi buçukta ara vermeyi düşünüyorum ama taşabilirsiniz.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum. Aslında söyleyeceğim pek çok ifadeyi diğer milletvekili arkadaşlarım da dile getirdi ama varmak istediğimiz kesin yargıya ulaşımı için ben bir kez daha bunları tekrar etmek zorunda kalacağım.

Az önceki konuşmacılarımızın da ifade ettiği gibi, Anayasa'mızın 3'üncü maddesine göre devletin resmî dili Türkçedir. Yine Süheyl Hocamın az önce ifade ettiği gibi, resmî dil, vatandaşların devlet ile ilişkilerinde kullandıkları dildir. Yine buradan yola çıktığımızda bu tanımlama, yasama, yürütme, yargı işlemlerinin Türkçe gerçekleştirilmesini gerektirir. Bunu az önceki milletvekillerimizin tamamı ifade ettiler ama bunun dışında savunma hakkı kutsaldır, adil yargılamanın olmazsa olmazıdır. Bu bağlamda, gerek iç hukukumuz gerekse uluslararası hukuk, yani Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletlerin medeni ve siyasi haklara ilişkin 14'üncü maddesine -Sayın Başesgioğlu da bunu muhalafet şerhinde çok güzel bir şekilde ifade etmiş- baktığımızda da savunma hakkı kapsamında, Türkçe bilmeyen veya Türkçe konuşamayan, yeterince anlayamayan sanığa veya işte mağdura kendi kendini tercüman marifetiyle ifade etme hakkı tanınmış, yani evrensel belgelere baktığımızda böyle bir düzenleme getirilmiş.

Şimdi bütün bu düzenlemeler karşısında, az önce Sayın Bozlak işte kendince bir yargıya vardı, Sayın Recep Özel bir yargıya vardı, Sayın Celal Adan da bir tespiti ortaya koymak gerektiğinden bahsetti. Yani "Sorunun adı ne, önümüze niye geldi, ona bakmak

gerekıyor.” dedi. Sayın Bozlak “Arkadaşlar yakın tehdit varsayımından hareket ediyorlar.” dedi. Sayın Recep Özel “Var olan sorunu çözmek gerekiyor.” dedi.

Değerli milletvekilleri, ben bir metin okuyacağım size: Şimdi, buradan sorunun ne olduğunu eğer saptarsak bu sorunun çözümünün nereye gittiğini, Anayasa'ya aykırı olup olmadığını çok daha net bir şekilde değerlendirebiliriz diye düşünüyorum. Şimdi, bakın, diyor ki: “Kimlik tespitinin yapılmasından önce, Sanık Mehmet Hatip Dicle, sanıkların tümü adına söz alarak, Türkçe konuşabildiklerini, Türkçeyi iyi bildiklerini ve Türkçe konuşmak konusunda fikren ve fiilen bir sorunlarının bulunmadığını ancak savunmalarını kendi ana dilleri olan Kürtçe yapmak istediklerini mahkemeye ifade ediyor.” Ve sorun buradan kaynaklanıyor. Şimdi, az önce Sayın Recep Özel “Bir sorun var, bu sorunu aşmak lazım.” dedi. Sayın Celal Adan da “Sorun nedir?” dedi.

Değerli arkadaşlar, sorun aynen bu cümlelerde ifade ettiğimiz gibi. Tekrar okuyorum: “Kimlik tespitinin yapılmasından önce, Sanık Mehmet Hatip Dicle, sanıkların tümü adına söz alarak, Türkçe konuşabildiklerini, Türkçeyi iyi bildiklerini ve Türkçe konuşmak konusunda fikren ve fiilen bir sorunlarının bulunmadığını ancak savunmalarını kendi ana dilleri olan Kürtçe yapmak istediklerini mahkeme huzurunda ifade ediyor.” Evrensel hukuk belgeleri ortada, Anayasa'mızın 3'üncü maddesinin açık hükmü ortada.

Şimdi, o zaman, değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım; burada bir savunma hakkının kullanımından söz etmek olanaklı mıdır? Yani Türkçeyi çok iyi bildiğini, Türkçeyi ifade etmek konusunda, anlamak konusunda herhangi bir sıkıntısı olmadığını, ancak buna rağmen Türkçe konuşmak istemediğini, ana dilleri olan Kürtçe savunma yapmak istediğini ifade eden bir beyan karşısında sorunun savunma hakkıyla bağlantılı olduğunu söyleyebilmek olanaklı mıdır? Böyle bir durum, savunma hakkı dışında devlete, devletin yargı organına 2'nci bir dilin dayatılması değil midir? Burada resmen devlete, devletin resmî dili dışında 2'nci bir dilin dayatılması olgusu vardır. Yani savunma hakkı kapsamında değerlendirilemeyecek 2'nci bir dilin dayatılma olgusu vardır. Şimdi, devletin resmî dili Türkçe olduğuna göre -Anayasa'mızın 3'üncü maddesi de açık- sorun da az önceki arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi buradan kaynaklandığına göre, bu sorunun çözümü, eğer kastedilen tasarıdaki gibi çözümü devletin resmî dilinin yerine 2'nci bir dilin devlete kabul ettirilmesi, yargı organına kabul ettirilmesi ve dayatılması olacaksa, bu, Anayasa'mızın 3'üncü maddesinin açık hükmü karşısında Anayasa'ya aykırılık oluşturmayacak mıdır?

Değerli arkadaşlar, sorun bu kadar açık. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak -az önce Grup Başkan Vekilimiz söyledi- temel hak ve özgürlüklerin sonuna kadar korunmasından yanayız, temel insan haklarının korunmasından ve geliştirilmesinden yanayız. Bu nedenle yeterince Türkçe konuşamayan, kendini yeterince Türkçe ifade edemeyen, bu konuda samimi olan sanık veya mağdura bu hakkın tanınmasını ve uluslararası sözleşmelerde belirtilen hükümlerin, hakların, yani gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde gerekse Birleşmiş Milletlerin Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesinde tanınan hakların sonuna kadar tanınmasından yanayız ve arkasındayız. Yani herhangi bir ayrıma gidilmeden insan olma, yurttaş olma, eşit vatandaş olma olgusundan yola çıkarak bunun tanınmasından yanayız ama bunun dışına çıkan, yani bu eşit yurttaş olma tanımının dışına çıkan, devletin resmî dilini tamamen yadsıyacak, yani Türkçeyi iyi bildiklerini, Türkçe konuşmak konusunda fiilen ve fikren bir sorunlarının bulunmadığını ancak savunmalarını kendi ana dilleri olan Kürtçe yapmak istediklerini beyan eden bir anlayış karşısında sorunu şimdi o anlayışın doğrultusunda çözmek Anayasa'ya aykırılık oluşturmayacak mıdır?

Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi var. Sayın Başesgioğlu bunu muhalefet şerhine yazmış. Bakın, onu da bir okuyup sözlerimi bağlıyorum. Yani tekrar olacak ama Sayın Başesgioğlu'nun muhalefet şerhinde var. Atıf yaparak söylüyorum. Bunu da bakın okuyarak size çözüm...

BAŞKAN – Onu herkes okudu Ali İhsancığım.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bakın, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin uygulamasını izleyen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin tercüman konusundaki kararı. Bu komite diyor ki: “Komite devletler tarafından mahkemelerde yalnızca bir resmî dil kullanılmasına ilişkin düzenleme yapılmasının madde 14'ün ihlali olmadığına ve adil yargılanmanın kendisini resmî dilde ifade edebilen kişiye kendi ana dilinde tercüme hizmeti sağlamayı gerektirmediğine açıkça hükmetmiştir.” Yani uluslararası hukuk bu kadar açık. Sorunun da nereden kaynaklandığına yönelik mevcut yargılamalardaki beyanlar bu kadar açık. Şimdi, biz bütün bunları nazara alarak eğer bu sorunu istenilen şekilde çözeceksek burada Anayasa'ya aykırılığın olmadığını ifade edebilmek bence oldukça güç.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, şimdi...

İSA GÖK (Mersin) – Başkanım, bir kelime...

BAŞKAN – Bir dakika efendim...

İSA GÖK (Mersin) – Başkanım son kez konuşacağım.

BAŞKAN – Anladım, anladım.

İSA GÖK (Mersin) – Son kez konuşacağım.

BAŞKAN – Sevgili Kardeşim, Başkan konuşuyor. Lütfen efendim.

İSA GÖK (Mersin) – Kapatmayın diye Başkanım, kapatmayın, bir cümle. İstirham ediyorum.

BAŞKAN – Elbette ki değerli üyelerin, milletvekillerinin beyanı saygındır. Başkanın kararı talebe bağlı değildir. Şunu söyleyeyim: Hocam daha iyi bilir. Hocam, Büyük İskender, Aleksander Grande midir, nedir o Büyük İskender...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Onlar çok eskide kaldı.

BAŞKAN – Yok.

Zile'ye geliyor. Meşhur sözü var Hocam. "Veni, Vidi, Vici" midir?

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – "Geldim, Gördüm, Yendim."

BAŞKAN – O. Şimdi, bakın, tarih kuran cümleler tek cümlelerdir, iki cümlelerdir. Üç cümle söz veriyorum...

İSA GÖK (Mersin) – Üç cümle.

BAŞKAN – Üç cümleden sonra kapatıyorum, yemekten geldikten sonra değerlendiririz.

Üç cümleden ibaret tarihî söz.

Buyurun.

İSA GÖK (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, şu fotoğrafa iyi bakın. Bakın, herkes kendine baksın, yandakine baksın, kendine de bak.

Arkadaşlar, beyefendi bir insan, kesinlikle olgun bir insan, saygıdeğer bir insan Sayın Murat Bozlak, buranın tek muzaffer siyasetçisidir. Üç parti grubu da kayıptır, yenilmiştir, bunun müzakeresini yapmaktadır. Bu kadar nettir. Komisyonun yapacağı tek şey vardır: Ya 38'inci madde gereği doğrudan ret kararı vermek durumundadır veya 34'üncü madde gereği Anayasa Komisyonuna göndermek zorundadır.

BAŞKAN – Yüksek içtihadınızı komisyon başkanı olunca uygularsınız.

İSA GÖK (Mersin) – Gerekçe açıktır. KCK'dır.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Saygılar sunuyorum.

Arkadaşlar, saat sekiz buçukta toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.31

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.37

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Harun TÜFEKÇİ (Konya)

----0----

BAŞKAN – Oturuma devam ediyoruz değerli arkadaşlar.

İzzet Hocam, şimdi, alt komisyona 4 tane bilim adamını resmen çağırdık, sizler de teşrif ettiniz, alt komisyonda mesai verdiniz, çok teşekkür ediyorum. Bir üst komisyon için zannediyorum, yine 4 bilim adamını çağırdık, o çağrı size ulaştı mı onu merak ediyorum.

İki, bir de şu: 1'inci maddenin teknik yapısıyla ilgili o bölüme girmedik, 1'inci madde müzakerelerine başlamadık. Sizin görüşünüz, müktesebatınız, hukuk ilmindeki derinliğiniz itibarıyla 1'inci maddenin bir oportünitesi, yerindeliği... İki, temel norma uygunluğu, aykırılığı noktasında kanaatinizi bizimle paylaşır mısınız? Tamamen serbestsiniz.

Hocam, buyurun.

PROF. DR. İZZET ÖZGENÇ – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; Sayın Başkanın daveti üniversitemize ulaştı, bize de bu çerçevede üniversiteden gerekli tebligat yapıldı. Biz de bu görevlendirme çerçevesinde davete icabet ederek Komisyona iştirak etmiş bulunmaktayız. Bu çerçevede bana vermiş olduğunuz sözden dolayı hepimize teşekkür ediyorum.

Bir kanuni düzenleme yapılırken önce bir sorun teşhisi yapılması lazım gelir. Yani uygulamada ortaya çıkan sorun nedir? Bu sorunu doğru bir şekilde teşhis ettikten sonra bu sorunun çözümünün uygulamayla mı yoksa bir kanuni düzenlemeyle mi yapılması gerektiği üzerinde düşünce üretme yoluna gitmekteyiz. Süreç itibarıyla böyle bir yol izlenmesi gerekir. Bu süreçte ortaya konulacak olan alternatif çözüm modellerinden birisi eğer kanuni düzenleme ise önerilen kanuni düzenleme formülasyonlarının anayasaya uygunluğu veya aykırılığı tartışma konusu yapılabilir.

Ama bu aşamaya gelmeden önce bizim önce iki hususu açıklığa kavuşturmamız lazım gelir. Birincisi, sorun var mı, yok mu ve bu sorun nereden kaynaklanıyor? Savunma hakkının kullanılmasında kullanılan dil bağlamında bir sorunla karşı karşıyayız ama bu sorun Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 202'nci maddesinin formülasyonundan kaynaklanan bir sorun değil. 202'nci madde 2005 yılında yürürlüğe giren bir maddedir. Bu maddenin formülasyonu yapılırken Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesiyle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dil hakkının kullanılması bağlamında vermiş bulunduğu kararlar göz önünde bulundurulmuştur. Dolayısıyla, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 202'nci maddesinin formülasyonunda herhangi bir sorunla karşı karşıya bulunmuyoruz, yani böyle bir tespitimiz yok.

Fakat belirli mahkemelerde savunma hakkının kullanılması bağlamında ana dil kullanılması talepleriyle bağlantılı bir sorunla karşı karşıyayız. Böyle bir gerçekliğimiz var, bu gerçeklik davaların özellikle siyasi içerikli davalar olması itibarıyla kamuoyunun gündemine taşınmıştır. Yani şunu bilmemiz lazım gelir ki: Siyasi içerikli olmayan davalardaki savunmalar bakımından dil yönü itibarıyla savunma hakkının kullanılmasında herhangi bir sorun bize yansımış değil. Ancak dil bağlamında, yani, savunma hakkının kullanılması bağlamında ileri sürülen birtakım taleplerle karşı karşıyayız. Ama bu taleplerin hiçbirisi somut davadaki savunmanın efektif bir şekilde yapılmasıyla ilgili de değildir. Bu davalardan bir tanesi, Diyarbakır'da yürüyen davadır, şu veya bu isimle yürüyen dava demek istemiyorum. Ama orada yürüyen bir davadır. Bu davanın yürütülüşü sırasında yargı otoritesi etkinliği bakımından biraz zaafa uğramıştır, bu gerçekliği burada ifade etmem lazım idi.

Hukuk sistemimizde bir duruşma açıldığında bunun nasıl, hangi usul sırası itibarıyla icra edileceği kanunda açık bir şekilde belirtilmiştir. Ama daha bir duruşmada henüz iddianame okunmadan önce, henüz daha sanıkların kimlikleri tespit edilmeden önce sanıklar temsilcisi diye sanıklar adına bir kişi kalkıp davanın esasıyla ilgili olmayan konularda saatlerce hatta günlerce anlatımda bulunmasına müsaade edilmesiyle yargı otoritesi o davalarda zaafa uğratılmıştır.

Şimdi, sorumuz şu: Zaafa uğrayan bu yargılama faaliyetinde iddianame okunmadan önce yapılan bütün konuşmalar Türkçe yapılmaktadır ve bu sanıkların –bu konuşma yapan sanıkların- hiçbirisi Türkçeyi bilmediği yönünde, Türkçeyi yeterince bilmediği yönünde Kürtçeyi Türkçeden daha iyi bildiği yönünde bir iddia da bulunmamaktadırlar. Sadece tırnak içinde “ana dilde

savunma hakkı” kavramını kullanmaktadırlar. Ama gerçekte dile getirdikleri husus, ana dilde yargılanma hakkıdır. Böyle bir hak var mıdır, yok mudur, o ayrı tartışma konusu olan bir husus. Ama dile getirilen husus ana dilde savunma hakkı değil, ana dilde yargılanma hakkıdır. Yani sadece meramlarını kendi ana dillerinde sözlü olarak ifade etmekle yetinmek istemiyorlar. Bütün bu yargılama faaliyeti sırasındaki bütün yazılı, sözlü işlemlerin hepsinin kendi ana dilleri çerçevesinde icra edilmesi yönünde bir talepte bulunuyorlar.

Şimdi, bu talep o davanın esasıyla ilgili bir talep değil. O davanın esası bakımından başka kendilerine yöneltilen suçlamalarla bağlantılı eğer bir savunma yapacaksa bunu dinleyebiliriz ama o davadaki yargılama faaliyeti çerçevesinde bir siyasi talep dile getirilmektedir. Bu siyasi talep karşılanır, karşılanmaz, bu konu siyasetin bileceği bir konu ama eğer bu siyasi talep karşılanacaksa bunun karşılanacağı yer Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 202’nci maddesi değil. Böyle bir talebin karşılanması bir anayasal sorun olarak karşımıza çıkar. Yani bunu biz anayasa değişikliğiyle ancak dile getirebiliriz ve bu konu resmî dil tartışması bağlamında ele alınması gereken bir konudur. Ceza Muhakemesi Kanunu eğer biz, resmî dil konusundaki tartışmayı bir kenara iter de Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 202’nci maddesinde tasarı metninde olduğu gibi bir değişiklik yapma yoluna gittiğimizde bu birtakım sorunları belki çözmeye yönünde bir illüzyon oluşturabilir. Ama gerçek değilse o düzenleme hayata geçtiğinde daha başka problemlerle karşı karşıya geleceğiz.

En basit karşılaştığımız problem şudur: Sadece belirli yargılama işlemleri bağlamında kişilere kendi ana dilinde savunma imkânı tanıyoruz. Tırnak içinde, hak demiyoruz ona çünkü madde “hak” kavramını kullanmıyor “imkân” diyor, savunma imkânı veriyoruz. Bu çerçevede mesela bir kişi iddianame okunduktan sonra sözlü savunması bağlamında kendi ana dilini veya istediği bir başka dili -Türkçe dışında bir başka dili- kullanabilecektir. Ama mesela bir bilirkişi raporuna diyeceği sorulduğunda “Onu hayır, onu Türkçe anlatacağın.” diyeceğiz bu kişiye. Yani yargılama faaliyetinin başlangıcında Türkçe dışında bir dili savunma dili olarak kullanacak, yargılama faaliyeti devam ederken Türkçeye tekrar geri döneceğiz ve yargılama faaliyeti sonucunda cumhuriyet savcısı esas hakkındaki mütalaasını verdikten sonra “Sen ne diyorsun?” diye sözün bağlanacağı bir noktada yine tercih ettiği bir başka dile geri döneceğiz. Bu başlangıçtaki dil olabileceği gibi onun dışında başka bir dil de olabilir. Böyle bir yargılama biçimi yok. Ve bu tartışma karşımıza yarın başka tartışmaları da çıkaracaktır, o da şu: Neden bu sadece kovuşturma evresinde soruşturma evresinde değil, neden mesela soruşturma evresinde tutuklanma talebiyle hâkimin huzuruna çıkarıldığında bu imkândan yararlandırılmayacağım şeklinde bir taleple karşı karşıya geleceğim. Yine bu çerçevede, neden bu sorun sadece ceza davasıyla sınırlı olarak tutuluyor. Bir...

CELAL ADAN (İstanbul) – Boşanma davası.

PROF. DR. İZZET ÖZGENÇ – Özel hukuk davasında veya diğer bir başka davada ceza hukuku dışındaki diğer davalarda bu nasıl sözlü olarak özellikle taleplerin dile getirilmesi bağlamında bu hak nasıl kullanılacaktır? Sanık bakımından kabul ettiğimiz bu imkânın, tanık bakımından kabul edilebilir olup olmadığı konusu da tartışma konusu yapılabilir.

Sözün kısası şu: Çok özür diliyorum, bu konularda aslında alt komisyonda da düşüncemizi arz etme imkânı bulmuştuk ama orada kayıt edilme imkânı yoktu. Talebin ceza muhakemesi sürecinde ortaya çıkan bir sorunun çözümüne yönelik olmaktan ziyade siyasi bir talep olduğunu ifade etmekle yetinmek isterim.

Dinleme lütfunda bulunduğunuz için de hepimize teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum değerli Hocam.

Buyurun.

Ömer Bey, buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; şimdi, ben ayrılmak zorundayım partimin görevlendirmesi dolayısıyla yarın burada olamayacağım.

1’inci maddeyi de kapsayan biraz daha ayrıntılı bir açıklama yapmak istiyorum, çok fazla yine uzatmayacağım sözü. Bir olayla başlamak istiyorum konuşmama. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde iki farklı tavrı anlatmak isterim, 2000’li yılların başı diyelim, kimler olduğu anlaşılmasın. Bir mahkeme başkanı bir sol örgüt davası var, mahkeme başkanı sanığa söz verdi, sanık ayağa kalktı, göğsünden bir tane pankart çıkardı, çıkarır çıkarmaz jandarmalar üzerine atıldılar, mahkeme başkanı: “Atın şunu dışarı.” dedi, yaka paça adamı götürdüler, bir yığın feryat figan o sanık bölümünde işte, avukat bağıriyor “Müvekkilimi öldürüyorlar, işte niye müdahale etmiyorsunuz?” İşte “Efendim başvurursunuz, dilekçeye de gereği yapılır.” dedi.

Aynı mahkemede bir başka bir mahkeme başkanı yaklaşık bir ay sonra. Yine bir sol örgüt üyesi yargılanması, yine sanığa söz verildiğinde, sanık yine -başka bir sanık bu- göğsünden bir pankart çıkardı, jandarmalar müdahale etmek istediler, mahkeme başkanı dedi ki: “Durun, bir dakika, dokunmayın. Oğlum, pankart mı açmak istiyorsun?” “Evet” “Aç bakayım pankartı.” dedi, açtı. Peki,

yazdırdı. “Bu sırada sanık ... göğsünden bir pankart çıkarttı, pankart da şunlar şunlar yazılıydı...” Ondan sonra “Oğlum, tamam, amacını gerçekleştirdin, koy şimdi pankartı koynuna. Bak, tutanağa da geçirdim, duruşmaya devam edelim.” dedi. Sanık güzelce katladı pankartı koynuna soktu ve duruşma devam etti. İki farklı hâkim profilini anlatma açısından her zaman hatırlayacağım bir anıdır bu.

Şimdi, bu davaya geldiğimizde biraz önce Recep Bey bahsetti, ben bugünlere gelineceğini tahmin ettim. 19 Aralık 2010’da kendi İnternet sitemde bu konuda bir makale yazdım. Baktım ki olmuyor, iş çıkmaza giriyor, 5 Nisan 2012 günü Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda da o makaleme benzer kısa da olsa –daha kısa da olsa- bir açıklama yaptım.

Şimdi, tabii, bütün detayını Zana olayına yer verdim makaleimde. Gerçekten, tercüman bulundurmadan dolayı Avrupa İnsan Hakları Türkiye’yi tazminata mahkûm etmemiştir. Ancak Zana’nın Kürtçe ifade verme talebini savunma hakkından vazgeçme olarak nitelediği için İnsan Hakları Sözleşmesinin 6’ncı maddesinin 3’üncü fıkrasının (b) ve (c) bentlerine aykırılıktan Türkiye’yi mahkûm etmiştir. Ve dolayısıyla, ilanihaye sürecek bir şey değil, sanıklar “Biz, Kürtçe ifade vereceğiz, Türkçeyi gayet iyi biliyoruz ama Kürtçe ifade vereceğiz.” diyorlar. Mahkeme de bu talebi kabul etmiyor, inatlaşıyor. Nereye kadar? Mezara kadar mı?

Şimdi, bu noktada makalemden bir bölümü izninizle okumak isterim. “Öncelikle, mahkemeler bir davada işin politik veya stratejik boyutuna bakmamalıdır. Yargılama makamı için asıl olan önündeki dosyanın içeriği, hukuki mevzuat ve altına imza attığımız uluslararası sözleşmelerdir. Hele ki taleplere duygusal açıdan bakarak sanıklarla inatlaşmaya gitmek akılcı olmadığı gibi hukuki de değildir. Ayrıca, mahkemeler bir kamu davasına bakarken yürütmenin politikasına veya bakış açısına bağlı tutum yerine hukukun genel prensiplerine uygun hareket etmek durumundadır. Bir sanığın düşüncesini beğenmeyebilir, nefret edebilir hatta talebini yerine getirdiğinizde politik amacına hizmet edeceğinizi de düşünebilirsiniz. Ancak yapmamız gereken adil bir yargılama gerçekleştirmek ve de sonuca bir an önce ulaşmaktır. Çoğu sanığın Kürtçe ifade ısrarlarının örgütsel bir tutum olduğuna kuşku bulunmamaktadır. Keza, bu davranışı politik kazanım için devlete kafa tutuşu olarak değerlendirmekte mümkündür. Ancak savunmanın kutsallığı ilkesi de zedelenmemelidir. Bu nedenlerle davanın sağlıklı yürütmesi ve ileride bir savunma ihlali sorunuyla sakatlanmaması açısından mahkemece tercüman atanmalı, bu şekilde sanık ifadeleri alınmalı ve gerçekte Türkçe bilen sanığın mahkûmiyeti hâlinde ise tercüman giderleri Hazineye değil, sanıklara yüklenmelidir. Hukuken yapılması gereken budur.” Bu makalemde yine arkasındayım.

Aslında bu durum orada basit bir şekilde giderilebilirdi. Yani mahkeme safahatında sanık Türkçeyi gayet iyi bildiğini ama Kürtçe ifade vereceğini mi söylüyor. Hâkim, onun Kürtçe ifadesini alabilirdi. Bunun en tipik örneği –Medisteki konuşmamda da söyledim- Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesinde HAK-PAR’lı bir kısım kişi hakkında dava açılmıştı. Bunlar, Kürtçe savunma talebinde bulundular, mahkeme hâkimi tercümanı çağırırdı, ifadeleri alınırken aslında bunların Kürtçe bilmedikleri anlaşıldı ve sorun bir şekilde öylece çözüldü.

Şimdi, ama tabii ki, burada şunu da ifade etmek durumundayım: Anayasa’ya aykırılık konusunda evet, bu Anayasa’nın 3’üncü maddesine açıkça aykırı bir metindir.

Şimdi, işin bir de şu boyutu da var: Ceza Muhakemesinde kıyas esası vardır. Şimdi, siz mecbursunuz kıyaslamak zorundasınız, o anlamda –ceza hukuku- açısından demiyorum- muhakeme açısından diyorum. Muhakemede şimdi sanığın sadece iddianame sonrasındaki savunmasını alacaksınız, sadece esas hakkındaki mütaladan sonra yine Kürtçe beyanını alacaksınız. Peki, tanık anlatımları ne olacak? Tanık anlatımlarında ne diyeceği... Şimdi, ara kararı konusundaki talepler noktasında ne diyeceksiniz? Diyelim ki avukatı yok. Bu kişinin avukatı yok, Kürtçe savunma talebinde bulunuyor ama tahliyesini, görüşünü sormak zorunda mahkeme. Yani tahliye talebin var mıdır, yok mudur? Bir tahliye talebi varsa ama bunu açıkça soruyor, usulde yazıyor “Hâkim bu tip ara kararları alırken taraflardan taleplerini sorar.” diyor. O zaman siz bu talebi sormayacaksınız, bu yasal düzenleme çerçevesinde tanık anlatımlarıyla ne diyeceğini sormayacaksınız. Tahliye konusunda bir talebi olup olmadığını sormayacaksınız.

Şimdi, böylesine bir şeyi, sadece bunu bir özü defeder gibi bir mantık çok doğru olmaz diye düşünüyorum. İkincisi, Anayasa’ya aykırılık konusunda şöyle bir düşüncem var, burada tartışmamız gereken şudur aslında, Türkiye bir hukuk devleti midir, değil midir? Cumhuriyet Halk Partisi olarak öteden beri kimi zaman paylansak da kimi zaman alaya alınsak da belli konularda Anayasa Mahkemesine gitme gibi bir tutarlılığımız var. Yani biz bir kere bu yönden bakmalıyız olaya Anayasa’ya aykırılık yönünden bu konuyu irdelemek zorundayız.

Dünyaya baktığımızda, çok dilli bazı ülkeler var. Örnek veriyorum, Kanada, örnek veriyorum İsviçre. Kanada’da Fransızca ve İngilizce var; İsviçre’de Fransızca var, Almanca var ve İtalyanca var, kanton devletleri var. Yani o ülkelerin oluşumundan itibaren belli bir ayrışma var zaten. Fransızlar, İngilizler belli gruplar hâlinde Kanada’ya göç etmişler, belli bölgeleri elde etmişler, dolayısıyla, iki dillilik ortaya çıkmış. Fakat Türkiye’de böyle bir hâl şimdiye kadar söz konusu olmamış.

Şimdi, şunu diyebilirsiniz: "Makalende 'Hâkim bu ifadeleri alabilecek.' diyorsun. O zaman bir de Anayasa'ya da aykırılık iddiasındasın, o zaman hâkim Anayasa'ya aykırı davranmış olmayacak mı, onu buna yöneltmiyor musun?" İki arasında fark var. Demin verdiğim, ilk verdiğim örnek buna tipik bir örnektir. Aslında orada, Mahkeme Başkanı açıkça terör örgütünün propagandasının yapılmasına ortam sağlıyor yani bu açıdan bakılmamalıdır olaya.

Bu şudur: Siyasi bir tavır var. İki arasında çok fark var aslında. Yani hâkimin o ifadeyi kendi inisiyatifiyle almasıyla yasal düzenleme arasındaki en önemli fark şudur: Orada sanıklar örgütsel bir tavır içindedirler. Oradaki sanıklar açıkça devlete karşı tutmaktadırlar ama siz bu yasal düzenlemeyle buna meşruiyet kazandırmış oluyorsunuz. En önemli fark budur. Orada, gelişen bir olayın izalesi söz konusudur ama burada Kürtçe savunmaya, Türkçe bildiği hâlde Kürtçe savunmaya ya da Hocamın dediği gibi, Kürtçe yargılanma talebine meşruiyet kazandırmış olursunuz. Artık, bu bir yasa hükmü hâline geldikten sonra bunu hayatın her alanında uygulayacaksınız. Hocam da söyledi, bunu yaparken önce yasal düzenlemeyle yapmamak lazım. Eğer varsa bir şey, Anayasa'da bu gündeme alınabilir, Anayasa'da bunun tartışması yapılabilir. Geçmişte yapılmış, Hocam söyledi, "Reddedilmiş." dedi. Ama bunu yasa dolayısıyla hem de Anayasa'nın değiştirilemez hükmünü değiştirmeye matuf bir girişim bence hukuki bir yaklaşım olamaz.

Öte yandan, bir şey daha söyleyeceğim, biz bu noktaya nasıl geldik? Bu noktaya gelişte üç tane yan var. Recep Bey biraz şeyini söz etti, dedi ki: "Bu işin insani yönü var, hukuksal yönü var, siyasi yönü var." İnsani yönü açlık grevleri. Açlık grevlerinin getirdiği, geldiği nokta öyle bir nokta ki birdenbire işte, "Ciğer yediler, kebab yediler." noktasından bugün buraya gelmiş durumdayız. Yani o alaycı tutum, işte, "Açlık grevi yok canım, yiyorlar." noktasından buraya geldik. Bu bir.

İkincisi: Açlık grevi sonrasındaki irade Abdullah Öcalan'ın iradesidir. Dikkat edelim, Hükümet tasarımı hazırladı, tasarı imzaya kaldı, Meclise sevk edilmedi; Abdullah Öcalan çıktı dedi ki: "Açlık grevinin sona ermesi gerektiği düşüncesindeyim." açıklamasını yaptı, açlık grevi sona erdi, tasarı Meclise sevk edildi. Şimdi, bu palyatif bir çözümdür. Yarın başka olaylarla da karşılaşabiliriz. Bu geçici bir çözüm. Yani âdet yerini bulsun, açlık grevleri bitsin... Temelde siyaseten bence kazanımları var, şöyle bir kazanım var: Bence iktidarın şöyle bir amacı var, bu benim tahminim, bir öngörüm sadece: Önümüzdeki yıl bir anayasa referandumuna gidilecek ama o süreçte PKK'nın eylem yapması istenmiyor ve dolayısıyla da...

BAŞKAN – Anayasa dışı bir şey ama kıstas değil.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Hemen tamamlayacağım.

Böyle bir şey olduğunu düşünüyorum. Fakat benim üzerinde endişe ettiğim nokta şu: Yarın bu yasal düzenleme yapıp da birtakım farklı talepler yerine getirilmediğinde, bugün çözeceğimiz bir sorun daha girift hâle gelecektir; daha açmazlar, daha büyük sorunlarla yüz yüze kalabileceğiz. Kürt arkadaşlar da bunlardan çok büyük zarar göreceklerdir çünkü bu bir yasal düzenleme falan değil aslında; bu, Türkiye'nin önündeki bir açmazı geçici olarak giderme anlayışıdır ama bunu yaptığımız zaman da Anayasa'ya açıkça aykırı bir davranış içindeyiz. Ben bu açıdan şunu söylüyorum: Ergenekon davası sırasında tahliye kararı veren hâkimler birer birer o mahkemelerden nasıl ayıklandıysa KCK davasında da bence bu sorunu çözebilecek hâkimler gerekirse görevlerden alınabilirler ve bu idari bir, yani yargının kendi içindeki bir mekanizmayla çözülebilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sağ olun Ömer Bey, teşekkür ediyorum.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu Hâkimi, buyurun Üstadım.

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETİN EREL – Yargıtay tarafından, Yargıtayın resmî görüşlerini açıklamak üzere görevlendirilmiş bulunuyorum. Biz kanun tasarısı Yargıtaya ulaştıktan sonra bir Yargıtay üyesinin başkanlığında bir kurul olarak toplandık ve bu kanun tasarısına ilişkin olarak görüşlerimizi hazırladık. Ancak, hazırladığımız görüşler arasında Anayasa'ya uygunlukla ilgili bir çalışma yapmadık açıkçası ve bu konu bizim uzmanlık alanımızın da dışında. O nedenle, bu konuda bir açıklamada bulunmamızın doğru olmayacağı düşünüyorum. Yalnız, sadece bir konuda dikkatinizi çekmek istiyorum...

BAŞKAN – Bilhassa yerindelik o zaman, oportunité...

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETİN EREL – Efendim, burada özellikle şu hususa vurgu yapıldı: "Davalar devam ederken hâkimler bu sorunu çözebilirlerdi." konusunda. Hâkimler ve savcılar, biliyorsunuz, meri olan kanunlara göre ve Anayasa'nın 90'ncı maddesindeki uluslararası sözleşmelere göre karar vermek zorundalar. CMK'nın 202'nci maddesi çok açık; Türkçe bilen, Türkçe bildiği önceki aşamalarda anlaşılan bir sanığın kovuşturma aşamasında başka bir dilde

savunmasının alınması yasal olarak mümkün değil. Eğer bir hâkim buna aykırı davranırsa, bu TCK 257'nci madde anlamında bir suç olur, suç işlemiş olur çünkü Anayasa'nın 141'inci maddesinin son fıkrasında, "Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir." denilmektedir. Türkçe bildiği açık olan ve aşamalarda ortaya çıkmış bir sanığın kovuşturma aşamasında kendi isteğine bağlı olarak başka bir dilde savunmasının alınması şu anda geçerli olan kanunlarımıza göre mümkün değildir. Bu, hâkimlerin takdirinde olan bir husus değildir. Bu hususu arz etmek istiyorum.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – O zaman, niye bu değişiklik?

BAŞKAN – Devam edin, Değerli Hâkimim devam edin.

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – Efendim, diğer açıdan, kanun koyucunun takdiri yücedir, ona herhangi bir söz söylememiz veya karışmamız mümkün değildir fakat taslak bize ulaştıktan sonra biz iki başlık altında çalışma yaptık. Birincisi: Şu anki mevcut düzenlemede bir sıkıntı var mı? Bunun için Yargıtaydaki bütün ceza dairelerindeki kararları araştırdık, oradaki ilgili arkadaşlarımızla görüştük. İkinci olarak: Eğer kanun koyucu bu değişikliği yapmayı uygun görürse o zaman mevcut değişiklikte söz konusu olabilecek eksiklikler nelerdir? Onları da ayrıntılı olarak hazırladık.

Sizin sorunuz üzerine yerindelikle ilgili kısa bir açıklamada bulunmak istiyorum. Efendim, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde getirilen kıstaslara uygun olarak, 202'nci maddede de getirilen kıstasların gayet yerinde olduğu görülüyor. Nitekim 6'ncı maddede "duruşmada kullanılan dili anlamadığı ve konuşmadığı takdirde" ifadesi kullanılırken CMK 202'nci maddede "meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmiyorsa" ifadesi kullanılmış. Buna uygun olarak da 324'üncü maddede bu tercüman ücretinin kamunun üzerine bırakılacağı hükme bağlanmıştır. Yani gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gerek CMK tercüman görevlendirilmesi hususunu tamamen savunma hakkı çerçevesinde ele almıştır.

Buna uygun olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulunun önüne geçen yıl bir olay gelmişti. Kuzey Irak vatandaşı olan, özür diliyorum, Irak vatandaşı olan, Kuzey Irak'ta yaşayan bir sanık uyuşturucu madde ticareti sırasında yakalanmıştı ve yargılamada önce avukatıyla birlikte kolluk huzurunda Türkçe savunma yapmıştı -ki yedi yıldır ülkemizde yaşıyordu- sonra sorguda, mahkeme huzurunda, hâkim huzurunda yine Türkçe savunma yaptı, doktora sevk edildiğinde de doktorla Türkçe konuştuğu tutanaklara geçti. Fakat daha sonra, yargılama aşamasında Türkçe yazmış olduğu bir dilekçeyle Türkçe dilinde savunma yapmak istemediğini ve Kürtçe savunma yapacağını belirtmişti. Bu, Genel Kurulun önüne geldiğinde, Ceza Genel Kurulunun 11/10/2011 günlü bir kararında, Türkçe bildiği hususu hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek biçimde anlaşılan şüpheli veya sanıkların daha sonradan Türkçe bilmediklerini ileri sürerek tercüman görevlendirilmesini istemeleri hâlinde bu kişilerin İnsan Hakları Sözleşmesi ve CMK bağlamında tercüman yardımından yararlanma hakları bulunmadığı gibi, bu tür davranışların savunma hakkının kötüye kullanılması olarak yorumlanması gerektiğine hükmedildi.

Yine, Yargıtayda 5'inci, 9'uncu ve 10'uncu Ceza Dairesinin istikrarlı uygulamalarına göre de Türkçe bildiği konusunda herhangi bir kuşkunun bulunmaması gerekiyor. Yani kişinin herhangi bir şekilde, Türkçe bildiği konusunda bir kuşku varsa tabii ki ve mecburen buna tercüman görevlendirilmesi savunma hakkının doğal bir sonucu.

Efendim, uzatmadan bitirmek istiyorum.

Yasa koyucunun takdirinde olmak üzere, bizce Yargıtayda yaptığımız çalışma sonucunda şu anki yasal mevzuatımızın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uyumlu ve uygun olduğunu düşünüyoruz. Ancak, İnsan Hakları Sözleşmesi'nin asgari standartları belirlediği ve bunun üzerinde, devletlerin bu asgari standardın üzerinde bazı değişiklikler yapabilecekleri de gözden kaçırılmamalı.

Ama, Anayasa'ya uygunluk konusunda herhangi bir görüşümüz olmayacak.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Savcı bey...

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – Efendim, Yargıtay savcısı arkadaşımız, yarın duruşmaları olduğundan dolayı az önce ayrıldı.

BAŞKAN – Ha, tamam. Peki, teşekkür ediyorum.

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – Ayrıca biz birlikte, tek bir çalışma grubu olarak çalışmıştık.

BAŞKAN – Tamam, anladım efendim. O da ifade edilmiş oldu, teşekkürler. Bu, zapta geçti.

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Sayın Başkanım, “Çalışmanın ikinci bölümü de var.” demişti. Ondan da birkaç cümle bahsederse...

BAŞKAN – Bahsetti ondan da.

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Yok, yani bu mevcut düzenlemenin...

BAŞKAN – Onu da bahsetti, ikiye ayırdı zaten. Öyle mi? Bahsetmediğiniz bölüm varsa, arkadaşımız...

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – Efendim, ikinci...

ENVER ERDEM (Elâzığ) – Mevcut düzenlemede neler yapılması gerektiğiyle alakalı konu, değerlendirmeleri varsa...

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – İkinci bölümde, eğer bu değişiklik yapılması kanun koyucu tarafından uygun görülüyorsa dört başlık altında tekliflerimiz olacak efendim. Bunları da Adalet Komisyonunda dile getirmiştik, yazılı olarak da makamınıza arz edilmişti.

BAŞKAN – Alt komisyonda mı?

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – Efendim, birinci olarak, eğer kovuşturma aşamasında Türkçe bildiği anlaşılan bir kişinin sembolik olarak kendisini daha iyi ifade edebileceği bir dilde savunma yapabilmesine imkân veriliyorsa bunun sadece son savunma aşamasında verilmesinin daha uygun olabileceğini düşünüyoruz. Bunun nedeni şu: İddianamenin okunmasından sonraki safha ile son savunmanın yapılması arasındaki safhanın ceza yargılamasında her zaman çok net olarak ayrılması mümkün olmayabilir. Yani sanığın ifadesi alınan bir tanığa karşı doğrudan soru sorma hakkının daha önemsiz olduğunu ileriye süremeyiz ya da okunan bir belgeye karşı sanığın söyleyeceklerinin daha değersiz olduğunu söyleyemeyiz. Kaldı ki birden çok sanığın birlikte yargılandığı bir dava dosyasında bu aşamaların birbirine geçmesi kuvvetle muhtemeldir. Onun yerine, yargılama aşamasının son kısmında, hâkim kararını vermeden önce bütün aşamaları kapsayacak şekilde, sembolik olacak şekilde, sanığın “tercüman yardımından yararlanarak kendisini daha iyi anlatabileceği” olarak ifade edilen dilde savunmasını yapmasının daha uygun olabileceği, böylece kovuşturma aşamasında karışıklıklara sebep olunmayacağı kanaatindeyiz.

İkinci olarak, “esas hakkındaki mütalaanın verilmesi” ifadesinin doğru bir ifade olmadığını düşünüyoruz çünkü malumunuz olduğu üzere, sulh ceza mahkemelerinde, çocuk ceza mahkemelerinde ve icra ceza mahkemelerinde cumhuriyet savcısı yoktur, cumhuriyet savcısı olmadığına göre esas hakkında mütalaa da yoktur. Ayrıca, 6217 sayılı Yasa’nın 26’ncı maddesi ile 5320 sayılı Kanun’a eklenen geçici 3’üncü maddesi uyarınca asliye ceza mahkemelerinde 1 Ocak 2014 tarihine kadar cumhuriyet savcısı olmayacaktır. O zaman, eğer bu yasal düzenleme bu şekilde yasalarsa sadece savcının olduğu mahkemelerde, yani ağır ceza mahkemelerinde ve Terörle Mücadele Kanunu’nun 10’uncu maddesine göre hazırlanmış mahkemelerde sanık son savunmasını, esas hakkındaki savcının mütalaasından sonra son savunmasını istediği dilde yapabilecek, bu mahkemeler dışındaki davalarda ise sadece iddianamenin okunmasından sonra yapabilecektir. O nedenle, bu ifadenin yerine “son savunmanın yapılması” ifadesinin eklenmesini ya da “son savunmasının yapıldığı sırada” ifadesinin eklenmesinin daha isabetli olabileceğini düşünüyoruz.

Üçüncü olarak, sanıkların tercümanlarını kendilerinin getirmelerinin yargılamanın sağlıklı olarak devam ettirilebilmesi açısından bazı sakıncaları olabileceğini düşünüyoruz. Bunu yaparken il adli yargı komisyonlarınca her yıl liste düzenlenmesi uygulamasının son derece yerinde olacağını düşünüyoruz. Çünkü bizler Anadolu’da görev yaparken -daha önce de Komisyonunda arz edildi- gerçekten, tercüman bulma konusunda ciddi sıkıntılar yaşadık ve her zaman en güvenilir tercüman olarak adliyede görevli olan mübaşirler ve kâtiplerimizi kullandık. Onların da bu dile ne kadar vâkıf olduklarını bilmediğimiz için ne kadar konuşurlarsa o kadar zapta geçirdik. Bunlara ilişkin olarak bir listenin düzenlenmesi gayet yerinde bir uygulama, ancak bu listeden tercümanın sanık tarafından seçilmesinin doğru olmayacağını düşünüyoruz çünkü ceza yargılamasında bilirkişinin hâkim dışında sanığın kendisi tarafından getirilmesi uygulaması yoktur. Bunun tek istisnası 67’nci maddenin son fıkrasında, o da kişinin bir kişiden almış olduğu mütalaaı mahkemeye sunmasıdır. Yani biz savunma gibi çok önemli bir hususta, ne diyeceğini bilmediğimiz bir kişinin yerine hâkim tarafından seçilen kişi tarafından tercümanlık görevinin yapılmasının uygun olacağını düşünüyoruz.

Bir de bununla ilgili olarak, Kanun’un 276’ncı maddesinde bir düzenleme var -TCK 276’da- o düzenleme de gerçeğe aykırı bilirkişilik ve tercümanlık yapılmasını düzenliyor. Orada diyor ki: “Birinci fıkrada belirtilen kişi ya da kurumlar tarafından görevlendirilen tercümanların ifade veya belgeleri gerçeği aykırı olarak tercüme etmesi hâlinde birinci fıkraya göre cezalandırılır.” Oradaki görevlendirmede de şunu söylüyor birinci fıkrada: “Yargı mercileri veya suçtan dolayı kanunen soruşturma yapmak veya yemin altında tanık dinlemek yetkisine sahip bulunan kişi veya kurul tarafından görevlendirilen bilirkişi...” Veya da tercüman... Eğer biz tercümanı kişinin kendisinin getirmesini sağlarsak, bu kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunması hâlinde TCK 276’ncı maddeye göre

cezalandırmamız çok mümkün olmayacak şu anda ve onun başka kanunlarda bir karşılığı var mı? Şu anda hatırladığım kadarıyla yok gibi gözüküyor.

Efendim, son olarak, dördüncü başlık altında, bu mevcut yasal düzenlemedeki gördüğümüz bir aksaklığı, taslaftaki aksaklığı arz edecek olursam, tercüman ücretini sanığın kendisinin vermesinin de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3/e maddesine aykırı olduğunu düşünüyoruz. Çünkü biz bu kişinin kendisini daha iyi ifade edebileceği bir dilde kendisini savunmak için tercüman getirdiğini kabul ediyorsak, bunun ücretinin de mutlaka ve mutlaka devlet tarafından karşılanması gerekir. Aksi hâlde, şu anda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun olan yasal düzenlememizi kendi elimizle düzenlemeye aykırı hâle getiririz ve bundan dolayı boşu boşuna tazminata mahkûm oluruz.

Efendim, bu maddeye ilişkin olarak bizim tespitlerimiz bundan ibaret.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Değerli Hâkimim, çok Kıymetli Hâkimim, bu son şeyi, formüler seçenek, onu bir metin olarak Divanımıza ve Bakanlığımıza tevdi ederseniz üzerinde çalışma imkânı buluruz.

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – Tabii ki efendim.

BAŞKAN – Nottardan çok, sizin bu tahlillerinizin norma dönüşmüş şekliinden çok yararlanırsınız.

YARGITAY CEZA GENEL KURULU TETKİK HÂKİMİ KEMALETTİN EREL – Yarın arz ederim efendim onu.

BAŞKAN – Evet, evet. O konuda çalışılır da yarınki müzakereye bize ulaşırsa yararlanırsınız.

Barolar Birliğinden Özcan Bey, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ ÖZCAN ÇİNE – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; şimdi, sorun hukuki olmaktan çok, biraz siyasi yani ağır basan bir sorun. Bu çerçevede içerisinde, biraz önce işin hukuksal çerçevesi açısından İzzet Hocamın söylediklerine aynen katıldığımı ifade etmek isterim, fazla da zamanınızı almamak gayesiyle. Ancak, yine bu 1'inci madde ile ilgili birkaç noktaya değinmek istiyorum.

Şimdi, ifade edildiği üzere, CMK'nın 202'nci maddesi gerek Anayasa'mızın 36 ve devamı maddelerinde düzenlenen gerekse Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkına uygun olarak düzenlenmiş bir maddedir. 202'nci madde bu anlamıyla adil yargılanma hakkına uygundur ama uygulamada birtakım sorunların çıktığı anlaşılmakta. Burada kullanılan özellikle "meramını anlatabilecek ölçüde" ibaresi biraz sorunlu bir ifade çünkü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi özellikle Şaman/Türkiye kararında da dile gerçek anlamda hâkim olup olmamanın değerlendirilmesi gerektiğini ifade ediyor. Yine, Alman Ceza Muhakemesi Kanunu'nda da "dile hâkim olma" ibareleri kullanılıyor. Burada, yani kişinin bir dili bilmesi, meramını anlatması başka bir şey ama o dile hâkim olması başka bir şey. Yani eğer bir değişiklik söz konusu olacak ise bunun dikkate alınması gerektiğini düşünüyoruz.

Ancak, mevcut tasarının bu hâliyle kabulü hâlinde birçok soruna yol açacağı da düşünülmekte. Bunlardan birincisi: Tercümanın sanık tarafından getirilmesi, bunun ücretinin ödenmesi meselesi. Bunun dışında, yine, "bu imkânın yargılamanın sürüncemede bırakılması amacına yönelik olarak kötüye kullanılmayacağı" ibaresi; bunlar yargılama safahatında ciddi sorunlara yol açacaktır.

Benim kısaca söyleyeceklerim bunlardan ibaret.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

Murat Bey, buyurun.

MURAT BAŞESGİ OĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, epeydir tartışıyoruz, konu bizim açımızdan büyük ölçüde vuzuha kavuşmuş durumda. Sözlerimi fazla uzatmadan, bu değişiklik hayata geçerse ceza muhakemesi alanında nasıl bir senaryoya karşı karşıya kalacağız, oradan girip Anayasa'yla ilgili sözlerimi bağlamak istiyorum.

Şimdi, metindeki ifadesiyle değil de daha kaba tabirle ifade edersek, sanığın Türkçe bildiği hâlde "Hayır, ben Türkçe savunma yapmayacağım, ana dilimde -örneğin- Kürtçe savunma yapacağım." diye bir itirazı var ve bu...

BAŞKAN – Yengemin diliyle de savunabilir.

MURAT BAŞESGİ OĞLU (İstanbul) – Ona da geleceğim.

Yeni dilde bu bir fıkra eklenmek suretiyle ifade ediliyor. Şimdi, diyelim Sevgili Başkan, bir örgüt suçunda -çok sanıklı bir örgüt- sanık yakalandı, kolluğa geldi, kollukta ifade neyle alınıyor Sayın Başkanım? Türkçe. Tutuklamaya gidecek, sulh hâkiminde ifade neyle alınıyor? Türkçe. Tutuklama oldu, dava aşamasına geldik, özel yetkili mahkemede başkan duruşmayı açtı, kimlik tespiti yaptı; Türkçe. Kişisel sorgulama yaptı, “Çoluğun çocuğun var mı? Aylık gelirin ne?” diye sordu; Türkçe. Sonra iddianameyi okudu, “Bir dakika, şimdi yeni bir versiyona geçiyoruz. Bu Adalet Komisyonu var ya o Komisyonunda yeni bir numara çıktı, şimdi ona göre devam edeceğiz.” İddianameyi okudu, “Hangi dili biliyorsun?” dedi, faraza, çok konuşulduğu için “Kürtçe.” Yetmedi, “Lehçe ne? Ağız ne? Kırmancı, Zaza, Goranî, Soranî; hangisi? Ona göre...” Daha bunlar benim bildiğim, Murat Bey belki daha ilave edebilir yani. Gel elim Kafkas kökene, kaç tane var? Lezgiye... Say babam say.

BAŞKAN – Kafkasya’daki lehçelerin sayısı 112.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Neyse, yani...

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Onları es geçiyorlar zaten.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Burada, şimdi, iddianame okundu, o dilde sanığa söz verildi, gereği yerine getirildi; bu bitti, bilirkişi raporu geldi, tanık dinlendi, bilmem ne raporu geldi, e, yine sanıkla ilgili... Türkçe ifade edecek. Tanık dinleniyor, tanığa karşı diyecekleri sorulacak, yine Türkçe ifade edecek. Geldik en son finale, esas hakkında mütalaa verildi, orada yine, kendini ifade ettiği dilde. Yani böyle, hani attığımız taş ürküttüğümüz kurbağa meselesi var ya... Yani bir kere savunma parçalanmaz. Zaten Murat Bey bundan memnun olmadığı için önergeyle bunun genişletilmesi konusunda talepte bulunuyor. Yani ceza muhakemesi usulünde -burada kürsüden gelenler var yani haddimizi aşmayalım- ceza muhakemeleri alanında yüz yüzelik var yani sanığın bir kelimesinden onun ruh hâlini, nedametini vesairesini anlamak mümkün olabilir.

Hukuk dili son derece önemli. Tercüman “İtiraz ediyorum.” yerine “İtiraf ediyorum.” derse iki ay sonra anlaşılır o laf. “İtiraz ediyorum.” yerine “İtiraf ediyorum.” derse... Meşhur bir şey var dil konusunda. Padişahlardan birisi bir bilim adamına kızmış, sürmüş...

BAŞKAN – Atullah Efendi...

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Siz daha iyi biliyorsunuz.

BAŞKAN – Tire’ye sürmüş, Tire’ye.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sonra da “Biz haksızlık ettik. Bunu payitahta geri isteyelim.” demiş. Elçi göndermiş. Elçi çok büyük bir dil hatası yapıyor, “Affınıza ferman getirdim.” diyeceği yerde “İdamınıza ferman getirdim.” diyor. Adam orada fenalaşıyor ve ölüyor. Yani hukuk dili çok önemli yani bir kelimesi bile şey yapar. Şimdi, bu tercüman aracılığıyla bunu mahkeme nasıl okuyabilecek? Sanığın ruh hâlini nasıl okuyabilecek? Bunlar mümkün değil. Peki, istinaf mahkemeleri kuracağız. Orada ne olacak? İstinafı geçtim, duruşmanın temyizinde ne olacak? Murafaalı temyiz istedi...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hâkimin doğru anlaması lazım.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Yani bu, savunmanın bütünlüğü...

BAŞKAN – “Pratik sorunlar da doğurur.” diyorsun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bir dahaki hafta da onları anlayacak hâkim aramaya başlayacağız.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – O zaman, bu bir hamledir, surda bir gedik açmadır, bu burada durmayacak. Arkadaşların dediği gibi, mahkemeler diyecekler ki: “Ya, bunu aldı, hadi şunu da verelim. Şahide diyeceğini soralım.” Dolayısıyla, bu bir yargılama diline dönüşecek ve Türkçenin yanında biz ikinci bir resmî dil olarak bunu hayata geçireceğiz.

“Peki, niye ısrar ediyorsunuz kardeşim ya?” Sabahtan beri, işte, sizi de yoruyoruz, biz kendimiz de yoruluyoruz. Şunun için ısrar ediyoruz Sevgili Başkanım: Dil konusu çok kritik bir iş yani bizim hepimizi bir arada tutan çok önemli bir tutkal. Yani dildeki bu bütünlük bozulduğu zaman biz paramparça oluruz. Yani bu ülkenin birliğini savunanlar, bu ülkenin birlikte yaşaması iradesini savunanlar her şeyden önce dile sahip çıkmak zorunda. Hassasiyetimiz buradan. Yoksa, ne iktidar partisini ne Bakanlığı ne arkadaşlarımızı zorlamak, zaman geçirmek asla ve kata değil. Ne olacak zamana oynasan, iki saat sonra çıkar bu yasa yani hiç önemli değil şey olarak. Zaman kaybı noktasında da herhangi bir şeyimiz yok. Onun için, belki sizi yeniden düşünmeye sevk edebilir miyiz... Sayın Bakan burada, işte, grup başkan vekilleri geldi. Acaba bir yerde kaçan bir nokta mı var veyahut da bizim bilmediğimiz ama birlikte mücadele edersek aşabileceğimiz bir çıkmaz mı var? Bunlar bizimle paylaşılın, bunda sizin yanınızda biz yürürüz beraberce Sevgili Bakanım. Ama bunu getirirseniz, bu, surda bir delik açmaktır ve Anayasa’ya çok açık aykırıdır. Nereden aykırıdır? İşte, “Resmî dil Türkçedir.” diyen 3’üncü maddeye aykırıdır. Yani bu yargılama dili -İzzet Hocamın isabetle belirttiği gibi- Türkçeye koşut ikinci bir

dil hâline gelir, çok dilli bir kimlik ortaya çıkar ve bir etnik azınlık yaratmanın, kimlik yaratmanın en önemli altyapısını yerine getirmiş oluruz. Bir.

İkincisi: Bu mesele hem bizim literatürümüzde hem de uluslararası literatürde ne bir savunma meselesi olarak görülmüştür ne de adil yargılanma hakkının ihlali olarak görülmüştür. Bu tamamen siyasal ve kültürel bir hak talebidir. Siyasal ve kültürel bir hak talebini de bu ülkede kim bahsedebilir? Kurucu iktidar mı var ülkede? Hayır. Yani Mecliste bir sayısal çoğunluk olması toplumsal meşruiyeti, bu anlamda “Ben şu kesime bu hakkı bahsedeyim.” anlamını vermiyor Sevgili Başkanım. Siz anayasacısınız, bunu benden daha iyi biliyorsunuz. Bu, toplumsal meşruiyeti gösteren bir şey. Kaldı ki bunu bir yani ceza muhakemesi düzenlemesinde yapmak çok - affedersiniz- basite kaçıyor. Yani böyle bir düzenleme yapılacaksa, her şeye gözümüzü kapatıp, gemileri yakıp böyle bir iradeyi yasaya dönüştüreceksak bunun yeri Anayasa. Ha, orada da karşımıza değiştirilemezlik ilkesi çıkıyor, 3'üncü madde çıkıyor. En azından yani bu hususun bir Anayasa değişikliği teklifiyle huzurlara gelmesi lazım. Önergemizin de verilmiş sebebi budur. 3'üncü maddeye aykırıdır, 4'e aykırıdır, 6'ya aykırıdır, eşitlik maddesine, 10'uncu maddeye aykırıdır.

Şimdi, uluslararası sözleşmelere referans yapan arkadaşlar var. O zaman karşımıza 90'ıncı madde çıkıyor, ona da aykırı. Yani bizim burada ceza muhakemelerine koyduğumuz bu madde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı. Oradan 90'ıncı maddeden de şey yapıyoruz. Ben şimdi uluslararası literatürü olduğu gibi taradım, bir ihlal var mı, herhangi bir şey var mı? Yok. Sadece 2012 İlerleme Raporu... Sevgili Başkanım, dikkatinize sunmak istiyorum ve sizden bir talebim olacak. 2012 Avrupa Birliği İlerleme Raporu, 33'üncü sayfa... Bir sürü şey söylemiş, tenkit etmiş ülkemizi. Diyor ki: “Ayrıca yargı, Kürt siyasetçilerin ve insan hakları savunucularının aleyhinde açılan davalarda Kürtçenin kullanılması dâhil olmak üzere Türkçe dışındaki dillerin kullanımına yönelik bazı kısıtlayıcı kararlar almıştır.” Şimdi, bu Avrupa Birliği ilerleme raporuna bir tenkit olarak giriyor. Bunca uluslararası literatür var, bunca iç hukukumuzda, doktrinimizde yerleşmiş bu anlamda hususlar var, buna rağmen bu rapora bu ifade giriyor. Şimdi, bu müzakereyi yürüten arkadaşlarımız o Avrupa Birliği uzmanlarına “Kardeşim, sen Türkiye'deki hukuku, uluslararası hukuku... Senin savunduğun Kıta Avrupası'nda hiçbir ülkede bu şekilde ana dilde bir savunma hakkı var mı?” diye bunu yüzüne çarpması lazım. Şimdi sizden rica ediyorum ve talep ediyorum: Bu görüşmelere hangi bakanlık katılıyor, hangi uzmanlar katılıyor, bu paragrafta herhangi bir tepkileri yok mu, var mı? Komisyon üyelerimiz adına zatalinizden bu araştırmayı yapmanızı sizden istiyorum. Eğer biz Avrupa Birliği müzakerelerini bu şekilde yaparsak teslim olmuş demektir, çok gol yeriz. Avrupa uzmanları karşısında Türk uzmanlarının komplekse düşmesine gerek yok. Elimizde çok malzeme var, bunları anlatmaları lazım.

İkinci istihramım: Alt komisyon raporunda üç noktaya referans veriliyor, üç noktada savunma yapılıyor. Bir, “Bu savunma hakkı kutsaldır, ona dayanır.” diyor. Onu anlattım, savunma hakkı kapsamında görülmüyor. İkincisi ve çok önemlisi Sevgili Başkanım, sizin de hassasiyet duyacağınıza inanıyorum: Bunu Lozan Anlaşması'nda tanınan bir hak olarak gösteriyor. Lütfen, üst komisyon raporunda Lozan'a verilen referansı çıkartın. Eğer biz Adalet Komisyonu olarak burada Lozan'ı kendi elimizle delersek bu ülke Sevr'e döner. Lozan Anlaşması'nın 39'uncu maddesinin beşinci fıkrasında katıyen, asla ve asla bu şekilde bir ana dilde savunma hakkı yoktur.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Sevr' de var.

MURAT BAŞESGİ OĞLU (İstanbul) – Sevr' de var.

Onun için lütfen, üst komisyon raporunda -bu tarihe mal olacak bir tutanaktır- bu Lozan'a yapılan atıf külliyen kaldırılınsın. Kendi elimizle Adalet Komisyonu ve Meclis olarak bu kadar yapılan mücadeleyi, bu ülkenin kuruluş felsefesini bir anda şeye atamayız. Yani bir şeyi savunacaksak ayaklarımız da yere bassın. Özetle -almayayım zamanınızı- Anayasa'ya aykırılık kesinkes söz konusudur. Bu nedenle, maddelere geçilmeksizin bu Anayasa teklifinin reddedilmesi gerekir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum. Müzakere belli bir olgunluğa geldi. Ben arkadaşlar arasında, muhalafet partileri, iktidar partisi grupları arasında değerlendirme yaptım. Turgut Bey, arkadaşlar; iki yolumuz var: Bir, Anayasa'ya aykırılık oylamasını yaparız ve maddelere geçeriz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Geneline geçeceğiz Sayın Başkanım. Geneline geçmeyecek miyiz?

BAŞKAN – Bir dakika. Geçtik, genelini müzakere ettik az çok.

MURAT BAŞESGİ OĞLU (İstanbul) – Geneli yapmadık Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki, yaparız onu.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Geneli üzerine müzakere etmedik.

BAŞKAN – Efendim, olur. Tekrarlayacaksanız olur yani ben rasyonel bir şey önermeye çalışıyorum. Yani rasyonel bir şey, bunu seslendirdim arkadaşlara.

Oylamadan -ikinci yol- maddelere geçeriz ve 1'inci maddeyle ilgili, bir, bu müzakerelerden yararlanarak maddeyi amacı, riskleri, yararı, önleme ve sağlama bakımından daha elverişli bir metin oluşturabilir miyiz diye bütün müzakereyi yine yani oraya yoğunlaştırırız. Takdir sizin, iki yol. Bunu on ikiye kadar da, ikiye kadar da genel müzakereye devam ederiz, aynı şeyleri tekrarlarız. Ama bana göre -benim de maddenin yapısı konusunda düşüncelerim var yani maddeye vardığımız zaman maddenin yapısında- yürütme organımız, partilerimiz belli bir noktada buluşursak yine Anayasa'ya aykırılığı oylarız. Yine, daha geliştirilmiş bir formüle razı olmayabilirsiniz. Ben tamamen bir mutavassıt yol bulayım diye arıyorum. Değerli arkadaşlar, bilhassa benim Komisyon üyelerimin takdirindedir bu husus. Ben şimdi oylama yapmam, Anayasa'ya aykırılık oylaması. Yarın madde müzakerelerinden başlarız. 1'inci maddedir, Anayasa'yı da uzunca konuşuruz, geneli üzerinde...

SİNAN OĞAN (İğdir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Hocam, tamam, vereceğim. Ben bir şey edeyim ondan sonra veririm Hocam.

Yani burada, acaba belli bir ortaya noktaya varabilir miyiz? Bu bana bağlı değil tabii. Bütün partilerin, iktidar partisinin, yürütme organının belli bir noktaya gelebilip gelememesine bağlı ama bir, şu anda oyların... Çünkü arkadaşlar şunu arz edeyim: En ağır, kesin ve açık, Anayasa'ya aykırılık noktasındaki yasama organının denetimi yargısal denetim değil siyasi bir denetimdir. Şimdi, Süheyl Hocam burada, çok iyi hatırlayacaklar, bilhassa Erdal Onar Türk yasama gelişiminde -bizim 1876 Anayasası'nda var, o da var zannediyorum, kaçınıcı madde "Anayasa'ya aykırı kanunlar çıkarılamaz." münâfi kanunlar diye- der ki: "Gelişimi, yargısal gelişime geçişin evrimini yapar." Ben burada bir oylama yaparım... Ve sizin şeyiniz 1'inci maddenin aykırılığı, Murat Kardeşimin tasarının bir bütün olarak 38'inci maddeye, Genel Kuruldaki aykırılıkları düzenleyen 84'üncü maddeye İç Tüzük'te yine uygun olarak...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Hocam size söz vereceğim ayrıca ama burada mutabakatı sağlarsak... Yarın bu konuyu, maddenin teknik müzakeresini yaparız. Bir ara veririz. Belli bir noktada bir yerde buluşabilir miyiz, buluşamaz mıyız? Ben emin değilim ama... Çünkü burada bir birikim oluştu. Yargıtay tetkik hâkim arkadaşımızın, yetkin, Ömer Bey'in, hepsinin, bizim arkadaşlarımızın... Ben oylarım, geneli üzerindeki müzakereyi sabaha kadar da sürdürürüm ama yarın 1'inci maddedeki iyileştirmelere yönelik verimi sağlayamayabileceğimizi öngörürüm; takdir sizin. Ben bu noktada şey yapıyorum, takdir sizin.

Hocam, buyurun.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; efendim, bendeniz hem de Anayasa Komisyonu üyesiyim, Dışişleri Komisyonu üyesiyim. Sayın Bakanım, ben çok merak ediyorum. Burada Anayasa Komisyonu üyesi arkadaşlarımız da var. Böylesine önemli bir maddeyi tali komisyon olarak hiç olmazsa Anayasa Komisyonuna gönderseydiniz, orada da sizin çoğunluğunuz var.

ADALET BAKANİ SADULLAH ERGİN (Hatay) – Onu ben yapmıyorum ki Meclis Başkanlığı yapıyor.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Başkan gittiği için Sayın Bakanım. Yani Meclis olarak... Yani Meclisi de sizin Hükümetiniz yönetiyor, yani Meclisi muhalefet yönetmiyor. Anayasa Komisyonuna bunu tali komisyon olarak hiç olmazsa gönderseydiniz. Anayasa Komisyonunda da çok değerli hukukçu arkadaşlarımız var. Burada iki parti ciddi olarak bunun Anayasa'ya aykırılığı noktasında endişelerini ifade ediyor. Bir gün geç olsa, tali komisyon olarak Anayasa Komisyonu bununla ilgili fikrini ortaya koysa burada ne sıkıntı göreceğiz? Memleketin temel direğini ilgilendiren, memleketin ciddi bir kanun tasarısını getiriyorsunuz ve Anayasa Komisyonuna bunu havale etmeden Adalet Komisyonundan geçirmeye çalışıyorsunuz.

Sayın Başkan, biraz önce çok vahim bir şeyden bahsetti. Ya, biz Adalet Komisyonu olarak da buna anayasal açıdan bakarız. Yani Anayasa Komisyonunu burada siz işlevsiz mi kılıyorsunuz? Anayasa Komisyonu bunu tartışmayacaksa, Anayasa Komisyonu bunu görüşmeyecekse neyi görüşecek? Anayasa'nın 3, 4, 11'inci maddesine açıkça aykırılık olan bir yasa tasarısını Adalet Komisyonu olarak, basit bir yasa olarak geçirmeye çalışıyorsunuz. Peki, o zaman bizim orada ne işimiz var? Biz topluca Anayasa Komisyonundan istifa edelim o zaman. Bizler niye o zaman Anayasa Komisyonuna seçildik, niye Anayasa Komisyonunda görev alıyoruz? Hocam, siz de Anayasa Komisyonundasınız. Yani biz o zaman Anayasa Komisyonundan topluca istifa edelim. Bu kadar önemli bir konuyu nasıl olur Anayasa Komisyonuna havale etmeden, onun fikrini almadan, bu memlekette sanki Anayasa Komisyonunun hiçbir işlevi yokmuş gibi, yok sayarak Adalet Komisyonundan bunu geçirmeye çalışıyorsunuz; bunun mantığı nedir acaba? Ya bunu söyleyin biz de bilelim. O

zaman biz de Anayasa Komisyonu olarak ne işe yaradığımızın farkına varalım. Eğer bilmiyorsak, buradan sizin söyleyeceğinizle biz de Komisyonumuzun ne işe yaradığını görelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Hocam, sağ olun.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Yasaları sevk etme yetkisi verildiği zaman...

SİNAN OĞAN (İğdir) – Yani Başkan olmadığı için size döndüm.

BAŞKAN – Başkanım, Hocam; bu teknik bilgi, sanıyorum siz o sıra yoktunuz burada, başta. Ta başta yoktunuz Hocam.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Başından beri öbür komisyonlarda da, öbür toplantılarda da, alt komisyonlara da geldim, hepsini takip ettim.

BAŞKAN – Bu konuda bir bilgi vereyim sadece, teknik bilgi vereyim: Bir defa havale... Bir defa, Türk yasama organı iç hukuku bakımından kurumsallaşmasını tamamlayamamış bir organdır. Benim Türkiye Barolar Birliği, zannediyorum, iki sene veya üç sene evvel “Siyaset kurumunun ortak günahı: Yasama reformu.”... Bütün, yeni geldiğiniz zaman da tüm parlamenter arkadaşlara dağıtmıştım bunu. Şimdi, yasama organının komisyonlar arasındaki ilişkisi bir görev ilişkisi değil; iş bölümü ilişkisi. Aslında görev ilişkisi olarak düzenlemek lazım; o zaman doğrusunuz. Bir de bizde Anayasa’ya aykırılık veya uygunluk bir yargısal denetim değil, siyasal denetim ve Anayasa’mızın –Süheyl Hocam iyi bilecek- 11’inci maddesi, “erga omnes” kişileri dahi bağlayan etki doğurur. Meclis Başkanı bağlı, Bakanım bağlı, ben bağlıyım, siz bağlısınız. Bu şey dolayısıyla her komisyonun Anayasa’ya aykırılık değerlendirmesi yapması gerekir. Ama ben hem Anayasa Komisyonu Başkanı olarak hem Adalet Komisyonu Başkanı olarak şunu söyleyeyim: Çok saygın komisyonlardır bunlar ama ben Adalet Komisyonunun bu siyasal nitelikli ve içerikli olan Anayasa’ya uygunluk ve aykırılık değerlendirmesini yapmakta Anayasa Komisyonu’nun gerisinde kalmadığımı düşünüyorum değil, o kanaattayım. Yani burada, keşke oraya gönderilseydi. Tabii, engel yok, Başkan gönderebilirdi. Tali komisyon olarak İnsan Hakları Komisyonuna göndermek yerine bana göre rasyonel olan Anayasa Komisyonuna göndermekti.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Anayasa’nın değişmez maddelerini Adalet Komisyonu olarak değiştiriyorsunuz.

BAŞKAN – Hayır, yok.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Değiştiriyorsunuz.

BAŞKAN – Hocam, onu konuşuruz.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Onu değiştiriyorsunuz ve Anayasa’ya tali komisyon olarak dahi sormayı gereksiz görüyorsunuz.

BAŞKAN – Hocam neyse.

Hocam, bakın, Anayasa’yı değiştirmekle Anayasa’ya aykırı kanun yapmak birbirinden farklı. O, yargısal denetime gider. Yasayla hiçbir Anayasa’yı değiştirmez. “Anayasa’nın öngördüğü temel norm niteliğindeki değerlerle yasayla ürettiğiniz değerler arasında bir çatışma vardır.” denebilir, bu savunulabilir. O zaman da zaten bir, Anayasa’ya uygunluk/aykırılığın siyasal denetimi -onu yapıyoruz şu anda- bir de yargısal denetim var tabii. O yargısal denetim de, bugün Anayasa Mahkemesi şöyle karar verir, yarın on yıl geçtikten sonra zannediyorum... Hocam on yıl mıdır? Beşti, on yıl oldu değil mi?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – On yıl.

BAŞKAN – On yıldır, yine şey eder. Yani bu yargısal denetim... Benim şimdi istihdamım şu arkadaşlar, şundan: Bir....

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Ben bir ekleme yapmak istiyorum size, bir örnek.

BAŞKAN – Tamam üstadım, o değil başka bir... Şunu sonuçlandırırım da ben size konuşma hakkı vereceğim uzun. Şunu söyleyeyim arkadaşlar...

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Hayır, hayır. Ondan dolayı değil.

BAŞKAN – Ya İhsancığım, tamam vereceğim.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sayın Başkanım, Mayısılı Araziler Yasası Tarım Komisyonunda görüşüldü Anayasa Mahkemesine gittik, Anayasa Mahkemesi iptal etti.

BAŞKAN – Nasıl Ali İhsancığım?

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Mayısılı Araziler Yasası Tarım Komisyonundan geçti. Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine gittik, Anayasa Mahkemesi iptal etti. Murat Bey için, tevsî etmek amacıyla söylüyorum.

HASAN HÜSEYİN TÜRKOĞLU (Osmaniye) – Belediye Yasası da İçişleri Komisyonunda...

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – O anlamda söylüyorum.

BAŞKAN – Hocam, onu yapacağımız şey şu: “Parlamento reformunda komisyonlar arası ilişki bir iş bölümü ilişkisi değil bir görev ilişkisidir.” diyeceğiz. Yani 22’nci madde midir, 20’nci madde midir İç Tüzük’te? Her neyse...

Arkadaşlar, bir, oylayayım müzakereye mi devam edelim?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Oylayın, müzakereye devam edelim.

BAŞKAN - Peki efendim.

Milliyetçi Hareket Partisinin ve Cumhuriyet Halk Partisinin aynı doğrultuda iki tane önergesi var; okuyun, birleştireyim, oylayayım.

Başkanım, benim şeyim şuydu, bakın...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, söz verir misiniz?

BAŞKAN – Vereceğim üstat. Bitirmiyorum.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkanım birleştirmeyi yine yapabiliriz, maddeye geçince yine yaparız, problem değil.

BAŞKAN – Sevgili kardeşim, ben oylamayayım diyorum işte.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 35’inci madde açık Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yok, ben bir şeyi...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bakın, Hocam...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Değerli arkadaşlar, Sayın Başkanım, 35’inci maddede, İç Tüzük’ün, açık. Bizim söylediğimiz buna aykırı bir şey değil. Şimdi, bizim burada vurgulamak istediğimiz şu: Komisyona katılan, Adalet Bakanlığında gelen çok değerli uzmanlar, burada öğretim üyesi arkadaşlar ve bizler dört parti de aşağı yukarı hepimiz şunu söyledik veya 3 parti diyelim: Bu tasarı Anayasa’ya aykırı. Bunu sorduk, “Nasıl bu Anayasa’ya aykırı tasarımı getirdiniz?” Şimdi biz burada Anayasa’ya aykırılığı karara bağlayalım, daha sonra komisyonun görevi... Komisyon gündemine hâkimdir ve komisyon da kendisine getirilen tasarı veya teklifleri rahat rahat değiştirebilir, aynen kabul edebilir, farklı yapabilir. Ama bizim burada isteğimiz, bir Bakanlık burada Anayasa’ya aykırı bir tasarı getiriyor, şimdi biz şunu söylüyoruz: 38’inci madde açık. Eğer tasarının tamamı Anayasa’ya aykırı olursa tabii ki bunu bir daha görüşme imkânınız yoktur. Bu gidecektir geri, reddedilmiştir. Ama bir maddesi bile olsa, Anayasa’ya çok büyük bir aykırılık taşıyorsa bunu komisyon olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak biz bunu tespit ederiz. Bakanlığa deriz ki: “Bir daha bize böyle Anayasa’ya aykırı tasarıları getirme.” Arkasından da biz devam ederiz, değiştiririz bunu ve olması gerektiği şeye... Ha, sizin gene yetkinizdir ya da dersiniz ki buna: “Hayır, ben yetkimi kullanmıyorum. Anayasa Komisyonuna gitmesini istiyorum.” Orada, vermek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına geri iade edersiniz. Ama biz burada şu Anayasa’ya aykırılık çıksın istiyoruz. Herkesin üzerinde uzlaştığı, burada Bakanlığın uzmanlarının, çok değerli yargıçların, çok değerli siyasetçilerin, çok değerli profesörlerin, “Ya, bu Anayasa’ya açıkça aykırı.” dediği bir yasayı hiç görmezden gelip de yani “Nasıl hazırladınız bunu bize getirdiniz?” diye, burada Sayın Bakanı bulduk, sormayacak mıyız?

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – O sizin görüşünüz Hocam.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, görüşümüz değil, hepimizin görüşü de, Sayın Bakan hâlâ anlamamakta direniyor.

BAŞKAN – Süheyl Hocam, bakın, Komisyon Başkanı olarak iç hukukumuza hâkim olabildiğimi düşünüyorum. Yasama organı veya yasama organının hiçbir komisyonu bir konuda iki defa oylama yapmaz, abesle de işgal etmez. Hikmet Sami Türk’ün sözüdür bu, “Abesle işgal etmez.” Ben olabilir iki tane yöntem söylüyorum: Birinci yöntem, Anayasa’ya aykırılığı şu anda oylarım, devam ederim. İki, rasyoneli, öbürü: Ben maddelere geçerim. 1’inci maddede... Çünkü oylamadım. Müzakere ettik... Bakın, bizim iç Tüzük’te de var yani bizim Genel Kurulda...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Oylamamız neye engel Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun efendim?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Oylamamız müzakere etmenize engel olmayacak ne yazık ki. Reddedeceksiniz çünkü zaten.

BAŞKAN – Efendim, hayır. Yarın 1’inci maddede Anayasa’ya aykırılık oylaması yapmam diyorum, onu diyorum ben.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yapmayın.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani aynı şey.

BAŞKAN – Tamam o zaman. Tamam, mesele yok. Onu diyorum ben zaten.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yani Anayasa'ya aykırılık oylaması yapmamanız 1'inci maddede değiştirme ve düzeltme yapmaya engel mi?

BAŞKAN – Olmaz ama aykırılığa taalluk ederse o zaman düşünürüz yeniden o sıra.

“Birleştirmeye karşıyım.” dediniz de onun için. O iki önerge var ya, birleştireceğim onun için.

Peki arkadaşlar, okuyun:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/708 Esas Numaralı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 5271 sayılı Kanunu değiştiren 1. Maddesi Anayasaya aykırı olduğundan maddelerin müzakeresine geçmeden önce bu konunun değerlendirilerek reddedilmesini arz ve teklif ederiz.

Dilek Akagün Yılmaz	Turgut Dibek	Ali İhsan Köktürk	Bülent Tezcan
Uşak	Kırklareli	Zonguldak	Aydın

Gerekçe:

Getirilen tasarının 1. Maddesi Anayasanın 3. Maddesinde yer alan “Türkiye Devleti, ülkesi ve milleti ile bölünmez bütündür. Dili Türkçedir.” ilkesine ve Anayasanın 4. Maddesinde yer alan “Cumhuriyetin nitelikleri ve 3.Maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez” ilkesine açıkça aykırıdır. Getirilen bu madde ile resmi dil Türkçenin yanında başkaca dillere de resmi dil statüsü tanınmakta ve yargı çok dilli hale getirilmeye çalışılmaktadır. Dolayısıyla, yapılmak istenen bu değişiklik, Anayasanın değiştirilemez hükmünü değiştirme sonucunu doğuracaktır. Yapılmak istenen bir Anayasayı ihlal suçudur. Bu nedenle İçtüzüğün 38. Maddesi uyarınca Anayasaya aykırı bu düzenlemenin reddedilmesi gerekmektedir.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz 1/708 Esas No.lu “Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” Anayasa'nın değiştirilemez 3. ve ilgili diğer maddelerine aykırıdır.

Öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 38. maddesi gereğince tasarının Anayasaya aykırılık yönünden maddelerinin müzakeresine geçmeden reddedilmesini arz ve teklif ederiz.

Celal Adan	Oktay Öztürk	Murat Başesgioğlu
İstanbul	Erzurum	İstanbul

Gerekçe:

Görüşmekte olduğumuz 1/708 Esas No.lu Kanun Tasarısının 1. maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 202. Maddesine aşağıdaki 4. fıkranın eklenmesi istenilmektedir.

“ (4) Meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilen sanık,

- İddianamenin okunması,
- Esas hakkındaki mütalaanın verilmesi, üzerine sözlü savunmasını, kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde yapabilir. Bu durumda tercüme hizmetleri, beşinci fıkra uyarınca oluşturulan listeden, sanığın seçeceği tercüman tarafından yerine getirilir. Bu imkân, yargılamanın sürüncemede bırakılması amacına yönelik olarak kötüye kullanılmaz “

Yeni fıkranın düzenlediği, istediği dilde savunma yapma isteği neticede yargılama dilinin değiştirilmesi demektir. Türkçe'nin dışında başka dillerin de resmi hukuk dili olarak kullanılması demektir.

Bu hal; Anayasanın değiştirilemez maddesi arasında bulunan: Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçe'dir, diyen 3. maddesine aykırıdır.

Savunma ve adil yargılanma hakkı kapsamında bulunmayan bu talep tamamen siyasidir. Egemenlik hakkıyla ilgilidir.

Bir yasa değişikliği ile, Anayasanın 3. maddesini değiştirmek mümkün değildir.

Dil konusunda başka açıklamaların da olacağı ifade edildiğinden, değişiklik tasarısı, Anayasal sistemimiz, üniter yapımız ve Milli Birlik ve beraberliğimiz açısından kritik bir eşiktir.

Yüksek Komisyonun bu tarihi sorumlulukta önergemizi değerlendirmesini arz ederiz.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, önerge verildikten sonra Komisyonumuzca genişçe değerlendirilen, görüşlerin çoğulcu yöntemle ortaya çıkarak müzakerenin bu noktada tamamlandığı, her iki önergenin birleştirilmesini yüksek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Yine, birleştirilen önerge Anayasa'ya aykırıdır, aykırı değildir ikileminde yüksek oylarınıza sunacağım.

Anayasa'ya aykırı olduğu düşüncesini kabul edenler... "Aykırı değildir." diyenler...

Bu Anayasa'ya aykırı olmadığı... Siyasal, yargısal değil...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Neden, eşit mi Sayın Başkanım, saydık mı?

BAŞKAN – Saydım, saydım...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Öyle mi? Peki, ben az gördüm de onun için.

BAŞKAN - Var, var...

Arkadaşlar, bu sonuç siyasal bir sonuçtur. Yargısal bir sonuç değildir. Ben yine Sayın Bakanım istirham ediyorum, bugün Komisyon üyesi arkadaşlarımız çok değerli birikimlerini ortaya koydular, risklerini ortaya koydular. Benim anladığım anlamda çok boyutluluğun tamamen ortaya konduğu söylenemez ama çok boyutluluğu da ortaya koydular. Yine 1'inci maddenin müzakeresi sırasında en azından her partiden bir arkadaşın bir araya gelerek, o müzakere tamamlandıktan sonra, ben yarın pozitif bir sonuç elde edebileceğimizi düşünüyorum. Temennim o.

Şimdi iki yolumuz var: Bir, müzakereye bu saatten sonra devam edebiliriz veya yarın sabahleyin başlayabiliriz.

Arkadaşlar, Bakanım; ne dersiniz?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Başkanım, yarına erteleyin ama tümü üzerinde görüşmeleri de yarın yapmak kaydıyla yapalım.

BAŞKAN – Yok. Tümü değil. Tümünün tümü.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Olur mu Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, Murat Bey...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Tümünü yapmadık. Ben kendi adıma tümüyle ilgili söyleyeceklerimi söylemedim. Dikkatle de dinlediniz.

BAŞKAN – Tamam.

Ne dersiniz, devam mı edelim Bakanım, sizin görüşünüz nedir?

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, Komisyonun takdiriindedir, sizlerin takdiriindedir.

BAŞKAN – O anlamda demiyorum. Gece çalışması...

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Yanılmıyorsam aşağıda birazdan oylamalar da olacak.

BAŞKAN – Yoruldular arkadaşlar, bakıyorum gözlerine.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Bu açıdan yarına bırakılabilir. Takdir Komisyonun.

Ama yarına bırakılacaksa biraz da geç bir saate bırakılsın.

BAŞKAN – Yok, yok. Yarın 9.30 efendim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Öğleden sonraya alalım Başkanım.

BAŞKAN – Ne kadar cömertsiniz.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, ben biraz geç saat derken 08. 30' u kastetmiştim ama siz 09.30' a gittiniz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, çalışmamızı 10.30' a talik ediyorum. Yoruldunuz. Anlayışınıza teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 21.55